

Sytuacja demograficzna województwa lubuskiego w 2022 r.

Demographic situation of Lubuskie Voivodship in 2022

Sytuacja demograficzna województwa lubuskiego w 2022 r.

Demographic situation of Lubuskie Voivodship in 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Zielona Góra - Lubuskie Regional Research Centre

pod kierunkiem

supervised by

Iwony Goździckiej

Zespół autorski

Editorial team

Zuzanna Sikora, Agnieszka Król

Recenzent

Reviewer

Roman Fedak

Tłumaczenie

Translation

Roksana Bach

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Edyta Leśniarek

ISSN 2545-1294

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

www.zielonagora.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. XXX/2023/nakł. 55

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu coroczną publikację „Sytuacja demograficzna województwa lubuskiego w 2022 r.”, która jest opracowaniem tematycznym zawierającym podstawowe dane statystyczne dotyczące aktualnego stanu i struktury ludności województwa oraz informacje o przebiegu zjawisk i procesów demograficznych. Publikacja może być użytecznym źródłem informacji przy ocenie aktualnej sytuacji demograficznej województwa, umożliwiającym obserwację kierunku i tempa zachodzących zmian.

Publikacja przedstawia wyniki bilansu ludności, który został sporządzony według stanu w dniu 31.12.2022 r. dla wszystkich jednostek podziału administracyjnego województwa. Bilans ten został opracowany przy przyjęciu za bazę do obliczeń wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2021 r.

Niniejsza publikacja zawiera niezbędne wyjaśnienia metodyczne oraz analizę danych statystycznych.

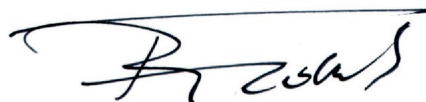
W uwagach metodycznych podano źródło, metody badań oraz ważniejsze pojęcia i definicje prezentowanych wskaźników. Analiza dotyczy obszarów związanych z procesami ludnościowymi w województwie lubuskim – stanu i struktury populacji, statystyki związanej z procesami starzenia się ludności, ruchu naturalnego, charakterystyki małżeństw i rozwodów oraz procesów migracyjnych. Podsumowaniem dokonanych analiz jest klasyfikacja województwa, powiatów i gmin według stosowanych typologii demograficznych.

W celu pełniejszego zobrazowania procesów ludnościowych w opracowaniu zamieszczono wykresy i mapy. Opracowanie jest również dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu. Wersja elektroniczna uzupełniona jest tabelarycznym zestawieniem najważniejszych danych dotyczących ludności w województwie lubuskim w 2022 r.

Przekazując publikację wyrażamy nadzieję, że spełni ona oczekiwania odbiorców, jednocześnie prosimy o nadsyłanie uwag, które postaramy się uwzględnić w kolejnych edycjach.

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze składa podziękowania wszystkim osobom i instytucjom uczestniczącym w pracach związanych z bieżącymi badaniami demograficznymi.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents annual publication titled „Demographic situation of Lubuskie Voivodship in 2022”, which is a thematic study containing basic statistical data on the current state and structure of the population of the voivodship as well as information on demographic phenomena and processes changes. The publication can be a valuable source of information in assessing the current demographic situation of the voivodship, allowing to observe the directions and pace of the changes in this field.

This publication shows the results of the population balance which was done as of December 31, 2022 for all the units of the administrative division of the voivodship. The balance was made taking as the basis for calculations the results of the National Population and Housing Census held on March 31, 2021.

The publication contains essential methodological notes and statistical analyses.

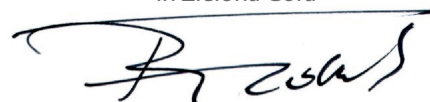
The methodological notes provide the source, research methods, major concepts and definitions of the indexes used. The analysis concerns areas related to population processes in Lubuskie Voivodship – the state and structure of the population, statistics related to the ageing processes of the population, natural movement, characteristics of marriages and divorces and migration processes. A summary of the analyzes carried out is the classification of the voivodship, powiats and gminas according to the demographic typologies used.

In order to provide a complete picture of the subject, diagrams and maps are included. The study is also available in an electronic version on the Office’s website. The electronic version is supplemented with a tabular summary of the most important population data in Lubuskie Voivodship in 2022.

By presenting this publication I hope it will meet the expectations of the recipients. I will be grateful for any comments that may contribute to the next editions of the publication.

The Statistical Office in Zielona Góra would like to express gratitude to all persons and institutions which contribute in current demographic research.

President of the Statistical Office
in Zielona Góra

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R. Fedak', with a long horizontal flourish above it.

Roman Fedak

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	14
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	15
Synthesis	17
Rozdział 1. Powierzchnia i liczba ludności	19
Chapter 1. Area and population	
1.1. Powierzchnia i podział terytorialny.	19
1.1. Area and territorial division	
1.2. Liczba ludności	20
1.2. Population	
1.3. Gęstość zaludnienia	21
1.3. Population density	
Rozdział 2. Struktura ludności.	23
Chapter 2. Population structure	
2.1. Ludność według płci.	23
2.1. Population by sex	
2.2. Ludność według miejsca zamieszkania.	24
2.2. Population by place of residence	
2.3. Ludność według biologicznych grup wieku.	25
2.3. Population by biological age groups	
2.4. Ludność według ekonomicznych grup wieku.	28
2.4. Population by working age groups	
Rozdział 3. Starzenie się populacji	31
Chapter 3. Ageing processes of population	
3.1. Miary starzenia się społeczeństwa	31
3.1. Measures of ageing of population	
Rozdział 4. Ruch naturalny ludności	40
Chapter 4. Vital statistics	
4.1. Urodzenia żywe.	40
4.1. Live births	
4.2. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	42
4.2. Female fertility and reproduction rates of population	
4.3. Zgony	43
4.3. Deaths	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	Str. Page
4.4. Przyrost naturalny	49
4.4. Natural increase	
4.5. Przeciętne dalsze trwanie życia.	50
4.5. Life expectancy	
Rozdział 5. Małżeństwa, separacje i rozwody	51
Chapter 5. Marriages, separations and divorces	
5.1. Małżeństwa zawarte.	51
5.1. Marriages contracted	
5.2. Separacje.	57
5.2. Separations	
5.3. Rozwody	59
5.3. Divorces	
Rozdział 6. Migracje	64
Chapter 6. Migration	
6.1. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały	64
6.1. Internal and international migration for permanent residence	
6.2. Migracje wewnętrzne.	67
6.2. Internal migration	
6.3. Migracje zagraniczne	70
6.3. International migration	
Rozdział 7. Analiza potencjału demograficznego jednostek terytorialnych województwa lubuskiego	74
Chapter 7. Demographic potential analysis of territorial units of Lubuskie Voivodship	
7.1. Trójkąt Osanna.	74
7.1. Osann Triangle	
7.2. Typologia demograficzna gmin według Webba	76
7.2. Webb's demographic typology of gminas	
Uwagi metodologiczne.	78
Methodological notes.	82

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Ludność..... Population	1	21
Ludność według płci (Stan w dniu 31 grudnia) Population by sex (As of 31 December)	2	23
Ludność według miejsca zamieszkania (Stan w dniu 31 grudnia)..... Population by place of residence (As of 31 December)	3	25
Ludność według grup wieku (Stan w dniu 31 grudnia)..... Population by age groups (As of 31 December)	4	26
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (Stan w dniu 31 grudnia) Working and non-working age population (As of 31 December)	5	28
Ruch naturalny ludności (Stan w dniu 31 grudnia)..... Vital statistics (As of 31 December)	6	40
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności Female fertility and reproduction rates of population	7	43
Zgony według wybranych przyczyn..... Deaths by selected causes	8	46
Przeciętne dalsze trwanie życia..... Life expectancy	9	50
Małżeństwa zawarte Marriages contracted	10	51
Małżeństwa według wykształcenia małżonków w 2022 r..... Marriages by education level in 2022	11	55
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2022 r. Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2022	12	56
Separacje Separations	13	57
Rozwody Divorces	14	59
Powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej po rozwodzie w 2022 r. Entrusting the execution of parental authority after divorce in 2022	15	63
Migracje wewnętrzne i zagraniczne Internal and international migration	16	64
Migracje wewnętrzne Internal migration	17	67
Migracje zagraniczne International migration	18	70
Ludność według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2022 r..... Population by economic age groups based on Osann triangle typology in 2022	19	74

Spis wykresów

List of charts

	Nr No	Str. Page
Mediana wieku ludności	1	31
Median age of population		
Mediana wieku ludności według płci	2	32
Median age by sex		
Współczynnik starości demograficznej.....	3	34
Old-age ratio		
Współczynnik starości demograficznej według płci	4	34
Old-age ratio by sex		
Indeks starości	5	36
Ageing index		
Miara podwójnego starzenia	6	37
Double ageing ratio		
Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.....	7	39
Parent support ratio		
Współczynnik małżeństw.....	8	52
Marriage rate		
Struktura nowożeńców według grup wieku i płci	9	54
Structure of bridegrooms and brides by age groups and sex		
Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy.....	10	54
Median age of bridegrooms and brides at first marriage		
Małżeństwa zawarte według stanu cywilnego oraz grup wieku w 2022 r.	11	56
Marriages contracted by marital status and age groups in 2022		
Liczba separacji na 100 tys. ludności.....	12	58
Separations per 100 thousand population		
Współczynnik rozwodów	13	60
Divorces rate		
Rozwody według wieku małżonków w momencie orzeczenia rozwodu w 2022 r.	14	61
Divorces by age of spouses at the time of divorce in 2022		
Rozwody według wybranych przyczyn rozpadu pożycia małżeńskiego w 2022 r.	15	62
Divorces by selected causes of the breakdown of marriage in 2022		
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w 2022 r.	16	63
Divorces in 2022 by the number of underage children		
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 osób.....	17	65
Internal and international migration net per 1000 population		
Struktura napływu w ruchu wewnątrzwojewódzkim.....	18	68
Structure of inflow in the intra-voivodship movement		

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności.....	19	70
Net internal migration per 1000 population		
Struktura imigrantów według grup wieku.....	20	71
Structure of immigrants by age groups		
Struktura emigrantów według grup wieku	21	72
Structure of emigrants by age groups		
Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności	22	73
International migration net per 1000 population		

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r. (Stan w dniu 31 grudnia).....	1	19
Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022 (As of 31 December)		
Zmiana liczby ludności według powiatów i gmin w 2022 r.	2	21
Population change by powiats and gminas in 2022		
Gęstość zaludnienia według powiatów i gmin w 2022 r. (Stan w dniu 31 grudnia).....	3	22
Population density by powiats and gminas in 2022 (As of 31 December)		
Współczynnik feminizacji według powiatów i gmin w 2022 r. (Stan w dniu 31 grudnia).....	4	24
Feminisation rate by powiats and gminas in 2022 (As of 31 December)		
Ludność w wieku 0-14 lat według powiatów i gmin w 2022 r.	5	27
Population aged 0-14 by powiats and gminas in 2022		
Ludność w wieku 65 lat i więcej według powiatów i gmin w 2022 r.	6	27
Population aged 65 and more by powiats and gminas in 2022		
Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów i gmin w 2022 r.	7	30
Dependency ratio by powiats and gminas in 2022		
Mediana wieku według powiatów w 2022 r.	8	33
Median age by powiats in 2022		
Współczynnik starości demograficznej według powiatów w 2022 r.	9	35
Old-age ratio by powiats in 2022		
Indeks starości według powiatów w 2022 r.	10	36
Ageing index by powiats in 2022		
Miara podwójnego starzenia według powiatów w 2022 r.	11	38
Double ageing ratio by powiats in 2022		
Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2022 r.	12	39
Parent support ratio by powiats in 2022		
Urodzenia żywe według powiatów i gmin w 2022 r.	13	41
Live births by powiats and gminas in 2022		
Zgony z powodu nowotworów według powiatów w 2021 r.	14	46
Deaths due to neoplasms by powiats in 2021		
Zgony z powodu chorób układu krążenia według powiatów w 2021 r.	15	47
Deaths due to circulatory system diseases by powiats in 2021		
Zgony z powodu chorób układu oddechowego według powiatów w 2021 r.	16	47
Deaths due to respiratory system diseases by powiats in 2021		
Przyrost naturalny według powiatów i gmin w 2022 r.	17	49
Natural increase by powiats and gminas in 2022		
Współczynnik małżeństw według powiatów w 2022 r.	18	53
Marriage rate by powiats in 2022		

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Rozwody według powiatów w 2022 r.	19	60
Divorces by powiats in 2022		
Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według powiatów i gmin w 2022 r.	20	66
Internal and international migration for permanent residence by powiats and gminas in 2022		
Migracje międzywojewódzkie do i z województwa lubuskiego w 2022 r.	21	69
Intervoivodship migration to and from Lubuskie Voivodship in 2022		
Kwalifikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2022 r.	22	75
Qualification of powiats by economic age groups based on Osann triangle typology in 2022		
Typy rozwoju ludnościowego gmin według metody Webba w 2022 r.	22	76
Types of population progress in gminas according to Webb's method in 2022		

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym

[Tablice dostępne w formacie plików MS Excel](#)

List of tables in Annex

[Tables available in MS Excel file format](#)

	Nr No
Ludność według płci i wieku w 2022 r.	1
Population by sex and age in 2022	
Ludność według płci, podregionów i powiatów w 2022 r.	2
Population by sex, subregions and powiats in 2022	
Ruch naturalny ludności według podregionów i powiatów w 2022 r.	3
Vital statistics by subregions and powiats in 2022	
Małżeństwa zawarte według podregionów i powiatów w 2022 r.	4
Marriages contracted by subregions and powiats in 2022	
Separacje orzeczone prawomocnie według podregionów i powiatów w 2022 r.	5
Legal separations by subregions and powiats in 2022	
Rozwody według podregionów i powiatów w 2022 r.	6
Divorces by subregions and powiats in 2022	
Urodzenia żywe według wieku matki, podregionów i powiatów w 2022 r.	7
Live births by age of mother, subregions and powiats in 2022	
Zgony według płci, wieku, podregionów i powiatów w 2022 r.	8
Deaths by sex, age of deceased, subregions and powiats in 2022	
Migracje wewnętrzne ludności według płci migrantów, podregionów i powiatów w 2022 r.	9
Internal migration of population by sex of migrants, subregions and powiats in 2022	
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności według podregionów i powiatów w 2022 r.	10
Internal and international migration of population by subregions and powiats in 2022	
Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci, podregionów i powiatów w 2022 r.	11
Population registered for temporary stay above 3 months by sex, subregions and powiats in 2022	
Powierzchnia i ludność według płci, podregionów, powiatów i gmin w 2022 r.	12
Area and population by sex, subregions, powiats and gminas in 2022	
Ludność według płci, grup wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2022 r.	13
Population by sex, age groups, subregions, powiats and gminas in 2022	
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według płci, podregionów, powiatów i gmin w 2022 r.	14
Working and non-working age population by sex, subregions, powiats and gminas in 2022	
Ruch naturalny ludności według podregionów, powiatów i gmin w 2022 r.	15
Vital statistics by subregions, powiats and gminas in 2022	
Ruch naturalny ludności według płci, podregionów, powiatów i gmin w 2022 r.	16
Vital statistics by sex, subregions, powiats and gminas in 2022	

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym (dok.)

[Tablice dostępne w formacie plików MS Excel](#)

List of tables in Annex (cont.)

[Tables available in MS Excel file format](#)

	Nr No
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci migrantów, podregionów, powiatów i gmin w 2022 r. (część I)	17
Internal migration of population for permanent residence by sex of migrants, subregions, powiats and gminas in 2022 (part I)	
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały według płci migrantów, podregionów, powiatów i gmin w 2022 r. (część II).....	17
Internal and international migration of population for permanent residence by sex of migrants, subregions, powiats and gminas in 2022 (part II)	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
„W tym” Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
pkt	punkt point

Synteza

Województwo lubuskie, położone w środkowo-zachodniej części Polski, zajmuje obszar 13988 km², stanowiący 4,5% powierzchni kraju. Według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r. w województwie lubuskim mieszkało 980,0 tys. osób. Populacja województwa stanowiła 2,6% ogólnej liczby ludności kraju.

Średnia gęstość zaludnienia w końcu 2022 r. w województwie lubuskim wyniosła 70 osób na 1 km² lokując województwo na 14. miejscu w kraju. Ponad połowę ludności w województwie lubuskim stanowią kobiety.

Pomimo systematycznego zmniejszania się liczby ludności miast i zasiedlania terenów podmiejskich, utrzymuje się wysoki stopień urbanizacji, na poziomie 64,3%.

Obserwuje się istotne zmiany w strukturze ludności według wieku, wynikające m.in. z przesuwania się osób z wyżu demograficznego lat 50. ub. wieku do starszej populacji. W ogóle ludności województwa zwiększył się udział osób starszych, w wieku 65 lat i więcej, przy spadku udziału osób w wieku 15-64 lata i względnie stałym udziale dzieci i młodzieży (w wieku 0-14 lat).

Intensyfikują się procesy starzenia się ludności. Mediana wieku ludności w województwie lubuskim wyniosła blisko 43 lata. Współczynnik starości (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogóle ludności) osiągnął wartość 19,6%. Udział osób sędziwych (w wieku 85 lat i więcej) w populacji osób starszych (65 lat i więcej) wyniósł 9,4%. Pogorszyła się relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków – w 2022 r. na 100 osób w wieku 0-14 lat przypadało 130 osób w wieku 65 lat i więcej (w 2015 r. – 98).

Niekorzystne zmiany w strukturze wieku widoczne są szczególnie m.in. w miastach: Gorzów Wlkp., Nowa Sól, Żary, Żagań i Sulechów, charakteryzujących się największym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w populacji ogółem. W miastach tych odnotowano widoczny spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym w porównaniu z 2015 r., przy wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. W wyniku zmian strukturalnych w województwie wzrosło obciążenie demograficzne ludności w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym.

Zmniejszająca się liczba urodzeń i wzrastająca liczba zgonów skutkują stopniowym spadkiem liczby mieszkańców. W województwie lubuskim obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który szybko maleje. Rok 2022 był piątym z kolei, w którym notowano ubytek naturalny, a współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 4,6‰.

W 2022 r. w województwie lubuskim zawarto 3967 związków małżeńskich, co stanowiło 2,5% związków małżeńskich zawartych w kraju. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba zawartych małżeństw spadła o 3,2%. Województwo lubuskie charakteryzuje przewaga małżeństw cywilnych (64,3% ogółu zawartych małżeństw) nad wyznaniowymi. W 2022 r. małżeństwa zawierane po raz pierwszy (kawaler z panną) stanowiły 65,8% związków. W strukturze nowożeńców według grup wieku zmniejszył się udział osób młodych, w wieku do 29 lat, przy wzroście udziału osób w wieku 30 lat i więcej (63,4%). Wskaźnik ten przyjmuje jedną z wyższych wartości w kraju.

W 2022 r. w województwie lubuskim sądy orzekły o rozpadzie 1502 związków małżeńskich. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba rozwodów spadła o 3,5%. Spośród rozwodzących się małżeństw największy odsetek stanowiły rozwody osób, które w momencie zawarcia małżeństwa miały 20-24 lata. Główną przyczyną rozkładu pożycia małżeńskiego w dalszym ciągu była niezgodność charakterów.

W 2022 r. napływ ludności do województwa lubuskiego w ruchu wewnętrznym i zagranicznym był niższy niż odpływ ludności. W rezultacie, podobnie jak w poprzednich latach, wobec utrzymującej się przewagi odpływu ludności nad napływem, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2022 r. było ujemne i wyniosło minus 0,8 tys. osób. Współczynnik salda migracji stałej wyniósł minus 0,8.

Saldo migracji wewnętrznych w województwie determinują migracje międzywojewódzkie. W 2022 r., podobnie jak we wszystkich latach prezentowanego okresu, napływ ludności do województwa lubuskiego był mniejszy niż odpływ. Największe ujemne saldo migracji wewnętrznych zanotowano w ruchu między województwem lubuskim i wielkopolskim (saldo w wysokości minus 0,5 tys. osób), dolnośląskim (minus 0,3 tys.) oraz mazowieckim (minus 0,1 tys.).

Z ogółu imigrantów w województwie 96,2% stanowiły osoby przyjeżdżające z krajów europejskich, w tym najwięcej z Niemiec (31,6%), z Ukrainy (22,7%), z Wielkiej Brytanii (17,1%) i z Holandii (7,2%). Z ogółu emigrantów w województwie 97,8% stanowiły osoby wyjeżdżające do krajów europejskich, w tym najwięcej do Niemiec (41,3%), do Wielkiej Brytanii (25,6%), do Holandii (7,8%) i Norwegii (4,3%). W 2022 r. napływ ludności do województwa lubuskiego na pobyt stały z zagranicy był większy niż odpływ za granicę. W rezultacie kolejny rok z rzędu zanotowano nadwyżkę imigracji nad emigracją wyrażoną dodatnim saldem migracji zagranicznych w wysokości 90 osób.

Od 2020 r. wg klasyfikacji Trójkąta Osanna województwo lubuskie lokuje się w grupie województw demograficznie starych. Wynika to z mniejszego niż przeciętnie w Polsce udziału osób w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym, natomiast większego udziału osób w wieku poprodukcyjnym.

Według klasyfikacji gmin Webba w województwie lubuskim w 2022 r. dominowały gminy z niekorzystną sytuacją demograficzną, charakteryzujące się ubytkiem rzeczywistym ludności.

Synthesis

Lubuskie Voivodship, located in the central-western part of Poland, covers an area of 13988 km², which is 4.5% of the country's area. As of December 31, 2022, there were 980.0 thousand people in Lubuskie Voivodship. The voivodship's population accounted for 2.6% of the total population of the country.

The average population density at the end of 2022 in Lubuskie Voivodship was 70 people per 1 km², placing the voivodship on the 14th place in the country. More than half of the population in Lubuskie are women. In Lubuskie Voivodship, despite the systematic decrease in the number of urban populations and the settlement of suburban areas, a high degree of urbanization remains at the level of 64.3%.

Significant changes in the population structure by age are observed, resulting from e.g. the shift of people from the baby boom of the 1950s to the older population. The share of elderly people aged 65 and over in the total population of the voivodship increased, with a decrease in the share of people aged 15-64 and a relatively constant share of children and adolescents (aged 0-14).

Population aging processes are intensifying. The median age of the population in Lubuskie Voivodship was almost 43 years. The old age rate (share of people aged 65 and over in the total population) reached the value of 19.6%. The share of the elderly (aged 85 and more) in the population of older people (65 and more) was 9.4%. The generational relationship between grandparents and grandchildren has worsened - in 2022, per 100 people aged 0-14 there were 130 people aged 65 and more (in 2015 - 98).

Unfavourable changes in the age structure of the population can be observed especially in cities, including Gorzów Wlkp., Nowa Sól, Żary, Żagań and Sulechów, which are characterized by the largest share of post-working age people in the total population. These cities noted an apparent decrease in the share of people in the working age compared to 2015, with an increase in the share of the population in the post-working age. As a result of structural changes in the voivodship, the demographic dependency of people in non-working age to the working age population increased.

The decreasing number of births and the increasing number of deaths result in a gradual decline in the number of inhabitants. In Lubuskie Voivodship, unfavourable changes of the rapid decrease in the population growth are observed. 2022 was the fifth year in a row in which the natural loss deepened, and the natural increase rate was minus 4.6‰.

In 2022, 3967 marriages were concluded in Lubuskie Voivodship, which constituted 2.5% of all marriages concluded in the country. Compared to the previous year, the number of marriages contracted decreased by 3.2%. Lubuskie Voivodship is characterized by an advantage of civil marriages (64.3% of all marriages concluded) over religious marriages. In 2022, marriages contracted for the first time (single male with single female) accounted for 65.8% of all relationships. In the structure of newlyweds by age group, the share of young people up to 29 years old decreased, while the share of people aged 30 and more increased (by 63.4%). This indicator has one of the highest values in the country.

In 2022, in Lubuskie voivodship, courts adjudicated 1502 divorces. Compared to the previous year, the number of divorces has decreased by 3.5%. Among divorcing marriages, the largest share were divorces of people who were 20-24 years old at the time of marriage. The incompatibility of characters continuously was the main cause of the breakdown of marital life.

In 2022, the inflow of people to Lubuskie Voivodship in internal and foreign traffic was lower than the outflow. As a result, similarly to previous years, in view of the sustained advantage of the outflow of people over the inflow, the balance of internal and foreign migration for permanent residence in 2022 was negative and amounted to minus 0.8 thousand people. The net migration rate was minus 0.8.

The internal migration balance in the voivodship is determined by the inter-voivodship migrations. In 2022, as in all years of the presented period, the inflow of people to Lubuskie Voivodship was lower than the outflow. The largest negative balance of internal migration was recorded in movements between Lubuskie and Wielkopolskie Voivodships (a balance of minus 0.5 thousand people), Dolnośląskie Voivodship (minus 0.3 thousand) and Mazowieckie Voivodship (minus 0.1 thousand).

Of the total number of immigrants in the voivodship, 96.2% were people coming from European countries, most of them from Germany (31.6%), Ukraine (22.7%), Great Britain (17.1%) and the Netherlands (7.2%). Of the total number of emigrants in the voivodship, 97.8% were people leaving for European countries, including Germany (41.3%), Great Britain (25.6%), the Netherlands (7.8%) and Norway (4.3%). In 2022, the inflow of people to Lubuskie Voivodship for permanent residence from abroad was greater than the outflow abroad. As a result, another year in a row, a surplus of immigration over emigration was recorded, expressed as a positive foreign migration balance of 90 people.

Since 2020, according to the Osanna Triangle classification, Lubuskie Voivodship has been in the group of demographically old voivodships. This is due to a lower than average in Poland share of people in pre-working and working age with a higher share of people in post-working age.

In 2022, according to the Webb's classification of gminas in Lubuskie Voivodship, gminas with an unfavourable demographic situation, characterized by a real loss of population, prevailed.

Rozdział 1. Powierzchnia i liczba ludności

Chapter 1. Area and population

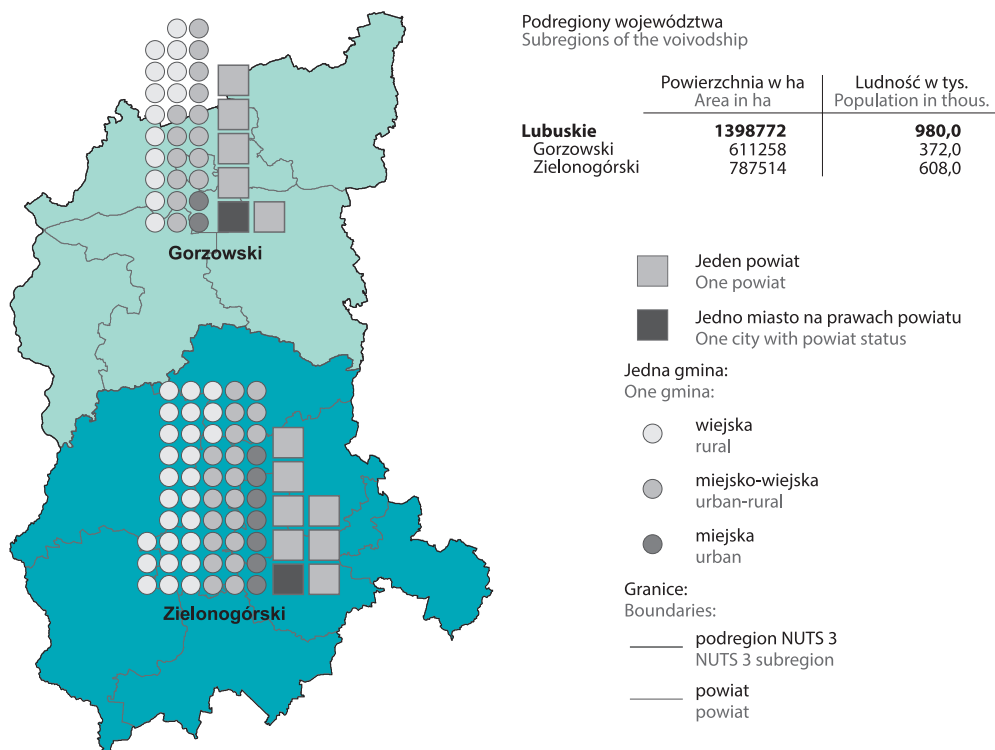
1.1. Powierzchnia i podział terytorialny

1.1. Area and territorial division

Województwo lubuskie, położone w środkowo-zachodniej części Polski, zajmuje obszar 13988 km², stanowiący 4,5% powierzchni kraju. Pod względem powierzchni lubuskie zajmuje 13 miejsce w kraju, przed województwem śląskim, świętokrzyskim i opolskim.

Zgodnie z Klasyfikacją Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), lubuskie wraz z województwami wielkopolskim i zachodniopomorskim tworzy makroregion północno-zachodni.

Mapa 1. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r. (Stan w dniu 31 grudnia)
Map 1. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022 (As of 31 December)

Na obszarze województwa utworzone zostały podregiony:

- **gorzowski** obejmujący powiaty: gorzowski, międzyrzecki, słubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński oraz miasto na prawach powiatu Gorzów Wlkp., o łącznej powierzchni 6113 km², tj. 43,7% powierzchni województwa ogółem.
- **zielonogórski**, w skład którego wchodzi powiaty: krośnieński, nowosolski, świebodziński, zielonogórski, żagański, żarski, wschowski oraz miasto na prawach powiatu Zielona Góra, łącznie 7875 km² powierzchni, tj. 56,3% powierzchni województwa.

W 2022 r. struktura administracyjna województwa lubuskiego obejmowała 12 powiatów, 2 miasta na prawach powiatu oraz 82 gminy: 9 miejskich, 34 miejsko-wiejskich i 39 wiejskich. W porównaniu z 2015 r. o 1 zwiększyła się liczba gmin miejsko-wiejskich, jednocześnie o 1 zmniejszyła się liczba gmin wiejskich. Zmiany te były wynikiem przekształcenia gminy wiejskiej Otyń w powiecie nowosolskim w gminę miejsko-wiejską.

Największym obszarowo powiatem był powiat żarski (10,0% powierzchni województwa), następnie krośnieński i międzyrzecki (po 9,9%). Natomiast najmniejszymi powiatami pod względem zajmowanej powierzchni były powiaty: wschowski (4,5%) i nowosolski (5,5%) oraz miasta na prawach powiatu: Zielona Góra (2,0% powierzchni województwa) oraz Gorzów Wlkp. (0,6%).

1.2. Liczba ludności

1.2. Population

Według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r. w województwie lubuskim mieszkało 980,0 tys. osób. Populacja województwa, podobnie jak przed rokiem, stanowiła 2,6% ogólnej liczby ludności kraju. Pod względem liczby mieszkańców województwo uplasowało się 15 miejscu w kraju, a mniejszą liczbę ludności zanotowano tylko w województwie opolskim. W ostatniej dekadzie w województwie lubuskim obserwowano spadek liczby ludności. W końcu 2022 r. liczba mieszkańców województwa była o 5,5 tys. osób (tj. o 0,6%) mniejsza w porównaniu z rokiem poprzednim (w Polsce zanotowano spadek o 0,4%).

W odniesieniu do 2015 r. liczba ludności w województwie zmniejszyła się o 38,1 tys. osób, tj. o 3,7% (w Polsce o 1,7%).

Ludność (Population) - ogół osób (ogółem lub według określonych cech) zamieszkałych na stałe w danej jednostce administracyjnej i rzeczywiście tam przebywających oraz osób przebywających czasowo ponad 3 miesiące w tej jednostce, których stałym miejscem zamieszkania jest inna gmina w kraju.

W porównaniu z 2021 r. stan ludności w województwie lubuskim zmniejszył się w większości powiatów. W największym stopniu zmniejszyła się liczba ludności w Gorzowie Wlkp. (o 1,3%). Wzrost liczby mieszkańców odnotowano jedynie w powiecie gorzowskim (o 0,8%) oraz w powiecie zielonogórskim (o 0,1%).

W stosunku do 2015 r. liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się w 12 powiatach, w tym w m.in. w powiecie żagańskim (o 8,2%), żarskim (o 6,4%), strzelecko-drezdeneckim (o 6,1%), w mieście na prawach powiatu Gorzów Wielkopolski (o 5,9%), nowosolskim (o 5,4%), międzyrzeckim (o 5,4%) oraz sulęcińskim (o 5,1%). Wzrost liczby ludności odnotowano w powiecie gorzowskim (o 3,6%) oraz w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (o 0,4%).

W 2022 r. ponad 26,1% ludności województwa lubuskiego stanowili łącznie mieszkańcy miast na prawach powiatu: Zielonej Góry (139,3 tys. osób) i Gorzowa Wlkp. (116,4 tys. osób). Spośród powiatów najliczniejszy był powiat żarski, który liczył 91,9 tys. osób, tj. 9,4% ludności województwa. Znaczące ze względu na liczbę ludności były także powiaty: nowosolski (82,6 tys. osób), zielonogórski (75,0 tys.), żagański (74,4 tys.) oraz gorzowski (73,5 tys. osób). Najmniejszą liczbę ludności odnotowano w powiecie sulęcińskim (33,8 tys.) oraz wschowskim (37,4 tys.).

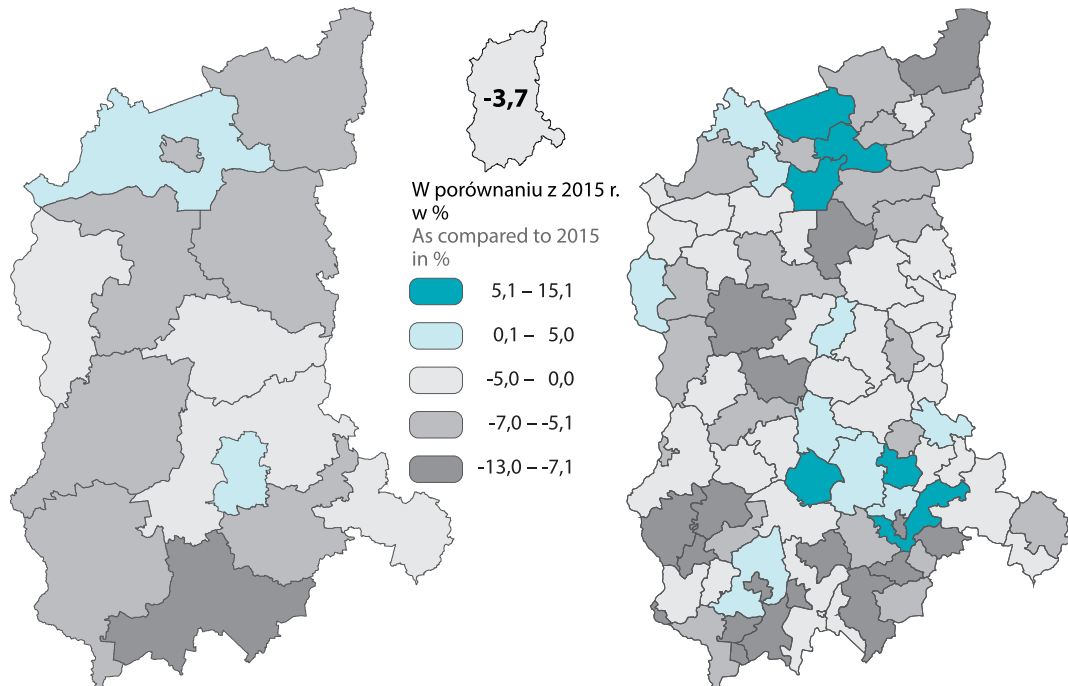
W omawianym okresie 64,3% ludności województwa mieszkało na obszarach miejskich. Wśród miast o największej liczbie mieszkańców (oprócz miast na prawach powiatu) znajdowały się miasta w południowej części województwa: Nowa Sól (36,3 tys. osób), Żary (35,2 tys.), Żagań (23,7 tys.) i Świebodzin (21,0 tys.). Znaczną liczbą mieszkańców charakteryzowały się także: Kostrzyn nad Odrą (17,7 tys. osób), Międzyrzecz (17,1 tys.), Słubice (16,3 tys.), Gubin (15,8 tys.) i Sulechów (15,7 tys.).

Tablica 1. Ludność^a
Table 1. Population^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
OGÓŁEM w tys. (stan w dniu 31 grudnia) TOTAL in thousands (as of 31 December)	1018,1	993,3	985,5	980,0
Na 1 km ² powierzchni ogólnej Per 1 km ² of total area	73	71	70	70

^a Dane o liczbie ludności od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP 2021.
^a The data on the number of population since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Mapa 2. Zmiana liczby ludności według powiatów i gmin w 2022 r.
Map 2. Population change by powiats and gminas in 2022

1.3. Gęstość zaludnienia

1.3. Population density

Gęstość zaludnienia (Population density) - liczba ludności przypadająca na 1 km² powierzchni danego obszaru.

Średnia gęstość zaludnienia w końcu 2022 r. w województwie lubuskim wyniosła 70 osób na 1 km² (przy średniej w Polsce – 121), lokując województwo na 14. miejscu w kraju. Najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w województwie śląskim (352 osoby), a najniższy w województwie warmińsko-mazurskim i podlaskim (po 57 osób).

Gęstość zaludnienia w województwie lubuskim nie zmieniła się w porównaniu z poprzednim rokiem. W 2015 r. na 1 km² przypadały 73 osoby, tj. o 3 osoby więcej niż w 2022 r.

W miastach województwa lubuskiego w 2022 r. na 1 km² przypadało średnio 718 osób, a na obszarach wiejskich 27 osób. W porównaniu z 2015 r. wartość wskaźnika w miastach zmniejszyła się o 44, a na wsi utrzymał się na tym samym poziomie.

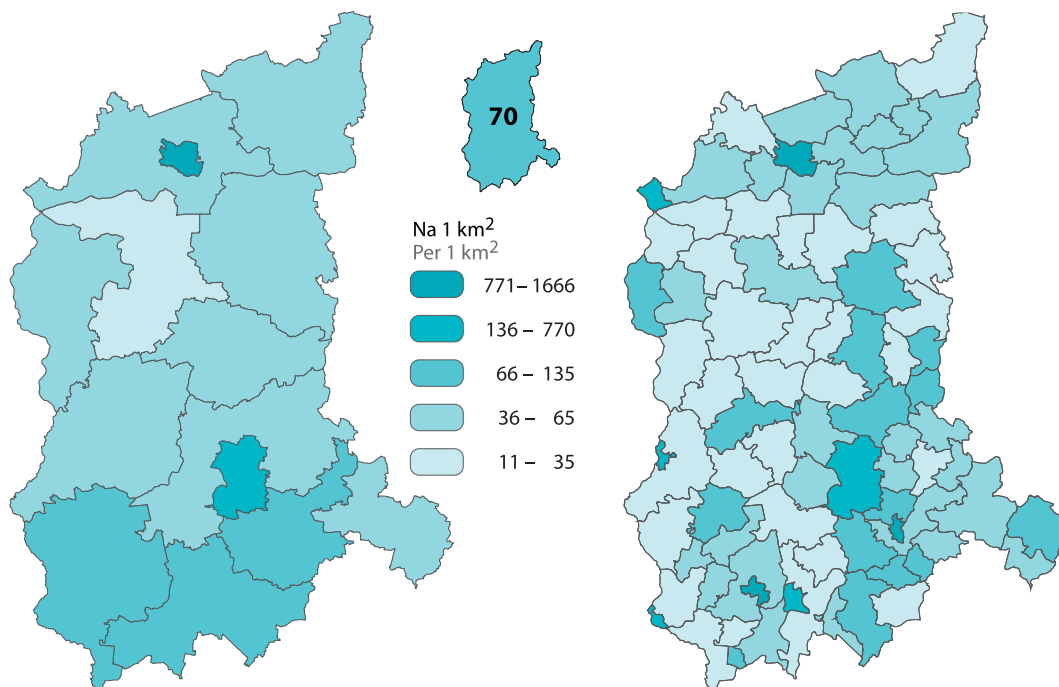
Omawiany wskaźnik wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa. W miastach na prawach powiatu: Gorzów Wkp. i Zielona Góra wyniósł odpowiednio 1358 i 501 osób na 1 km². Wśród powiatów najbardziej zaludniony był powiat nowosolski, gdzie na 1 km² przypadało 107 osób. Wysoka gęstość zaludnienia charakteryzowała także powiaty: żarski i żagański (po 66 osób). Najmniejszą liczbę ludności na 1 km² notuje się w powiecie sulcińskim - 29 osób. W przekroju gmin województwa największą gęstość zaludnienia odnotowano w gminie miejskiej Nowa Sól, gdzie na 1 km² przypadało 1666 osób. Wysokie wartości wskaźnika zaludnienia obserwowano również m.in. w gminach miejskich: Żary (1059 osób), Gubin (764) oraz Żagań (588 osób). Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w gminach wiejskich: Bytnica (11 osób na 1 km²), Brody i Maszewo (po 13 osób).

W porównaniu z 2015 r. gęstość zaludnienia zmniejszyła się w większości powiatów województwa. Największe zmiany, zaobserwowano w mieście na prawach powiatu Gorzów Wielkopolski, w którym liczba osób na 1 km² zmniejszyła się o 86. Wzrost gęstości zaludnienia w porównaniu z 2015 r. odnotowano jedynie w mieście na prawach powiatu Zielona Góra i w powiecie gorzowskim (po 2 osoby na 1 km²).

Spośród gmin województwa lubuskiego, w 67 zaobserwowano spadek liczby ludności na 1 km², w tym we wszystkich gminach miejskich, największy w gminach miejskich: Nowa Sól (o 146 do 1666 osób na 1 km²), Żary (o 84 do 1059), Żagań (62 do 588) oraz Gubin (o 49 do 764 osoby na km²).

W 15 gminach gęstość zaludnienia wzrosła w porównaniu z 2015 r. Były to zazwyczaj gminy skupione wokół największych ośrodków miejskich. Wzrost wskaźnika charakteryzował m.in. gminy wiejskie: Deszczno (o 8 osób do 63 na km²), Santok (o 7 do 56), Zabór (o 7 do 50) i Kłodawę (o 4 do 39) oraz gminę miejsko-wiejską Otyń (o 1 osobę do 77 na 1 km²).

Mapa 3. Gęstość zaludnienia według powiatów i gmin w 2022 r. (Stan w dniu 31 grudnia)
 Map 3. Population density by powiaty and gminas in 2022 (As of 31 December)

Rozdział 2. Struktura ludności

Chapter 2. Population structure

W omawianych latach obserwowane były istotne zmiany w strukturze ludności według wieku, wynikające m.in. z przesuwania się osób z wyżu demograficznego lat 50. ub. wieku do starszej populacji. W rezultacie w ogóle ludności województwa zwiększył się udział osób starszych, w wieku 65 lat i więcej, przy spadku udziału osób w wieku 15-64 lata i względnie stałym udziale dzieci i młodzieży (w wieku 0-14 lat).

2.1. Ludność według płci

2.1. Population by sex

W 2022 r. województwo lubuskie zamieszkiwało 504,3 tys. kobiet i 475,7 tys. mężczyzn. Kobiety stanowiły ponad połowę populacji, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności (51,5%) był nieco mniejszy niż średnio w kraju (51,7%). W porównaniu z 2015 r. udział kobiet w województwie wzrósł o 0,1 p. proc. (podobnie jak w kraju).

Współczynnik feminizacji w województwie wyniósł 106 i był nieco niższy niż średnio w kraju (107). W miastach na 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet, a na wsi – 99. W 2022 r. W porównaniu z poprzednim rokiem współczynnik feminizacji nie zmienił się, a w stosunku do 2015 r. zwiększył się o 1 (w kraju wskaźnik utrzymał się na poziomie z 2015 r.).

Współczynnik feminizacji (Feminisation ratio) określa wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Wielkość współczynnika feminizacji była zróżnicowana w zależności od wieku ludności. Wśród osób w wieku 0-52 lat notowano liczebną przewagę mężczyzn – współczynnik feminizacji wyniósł 96. Z kolei w grupie osób w wieku powyżej 53 lat wskaźnik wyniósł 128, a w starszych rocznikach (70 lat i więcej) sięgał 163, wskazując wyraźną przewagę liczebną kobiet nad mężczyznami.

Tablica 2. Ludność^a według płci (Stan w dniu 31 grudnia)

Table 2.

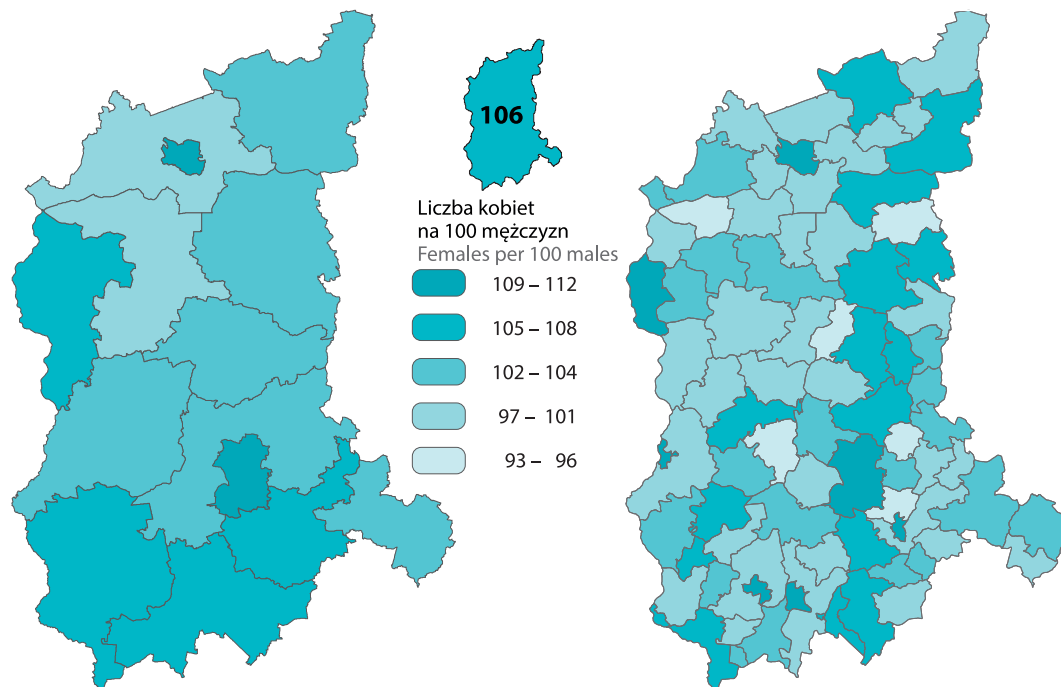
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
OGÓLEM w tys. TOTAL in thousand	1018,1	993,3	985,5	980,0
Mężczyźni w tys. Males in thousand	522,4	510,4	506,8	504,3
Kobiety w tys. Females in thousand	495,7	483,0	478,7	475,7
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	106	106	106

^a Dane o liczbie i strukturze ludności od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP 2021.
a The data on the number and structure of population since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Wśród ludności miejskiej granica wieku liczebnej przewagi mężczyzn nad kobietami była niższa od średniej w województwie i wyniosła 46 lat. Z kolei wśród ludności zamieszkałej na wsi granica ta była przesunięta do wieku 65 lat.

W układzie przestrzennym, największe wartości współczynnika feminizacji charakteryzowały miasta na prawach powiatu, Gorzów Wkp. (112 kobiet na 100 mężczyzn) i Zieloną Górę (112), najmniejsze zaś powiat gorzowski (101) i sulęciński, w którym liczba kobiet i mężczyzn prawie się zrównała. Spośród gmin, największe wartości wskaźnika notowano w gminie miejskiej Żary i Nowa Sól (po 112), a najmniejsze w gminach wiejskich: Dąbie (93), Przytoczna i Trzebiechów (po 94), Lubrza (95), Słońsk (96). Przewaga liczebna kobiet występuje z reguły w dużych miastach.

Mapa 4. Współczynnik feminizacji według powiatów i gmin w 2022 r. (Stan w dniu 31 grudnia)
Map 4. Feminisation ratio by powiats and gminas in 2022 (As of 31 December)

2.2. Ludność według miejsca zamieszkania

2.2. Population by place of residence

Liczba ludności zamieszkałej w miastach systematycznie maleje m.in. w związku z jej przemieszczaniem się na tereny podmiejskie większych miast. W 2022 r. w miastach województwa lubuskiego mieszkało 629,7 tys. osób i liczba ta zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,0%, a w odniesieniu do 2015 r. – o 4,8%.

Wskaźnik urbanizacji (Urbanisation ratio) określa udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze.

Udział ludności miejskiej w populacji województwa wyniósł 64,3%, wobec 59,6% średnio w kraju. Był to jeden z wyższych wskaźników urbanizacji wśród województw (5. lokata). Najbardziej zurbanizowane było województwo śląskie (74,9%), zaś najmniej województwo podkarpackie (41,1%).

W porównaniu z 2021 r. stopień urbanizacji w województwie lubuskim zmniejszył się o 0,2 p. proc., a w relacji do 2015 zmniejszył się o 0,7 p. proc.

Wskaźnik urbanizacji jest wyraźnie zróżnicowany przestrzennie. W 2022 r. w podregionie zielonogórskim wskaźnik był wyższy niż w podregionie gorzowskim i wyniósł odpowiednio 64,9% i 63,2%. Największą wartość wskaźnika, wyższą niż średnia w województwie, odnotowano w powiecie nowosolskim (64,9%). Względnie wysoki wskaźnik charakteryzował także powiat słuński (63,9%). Najmniej zurbanizowane były powiaty: gorzowski (32,9%), sulęciński (42,2%) i zielonogórski (42,6%).

Tablica 3. Ludność^a według miejsca zamieszkania (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 3. Population^a by place of residence (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
w tys. in thousand				
OGÓŁEM TOTAL	1018,1	993,3	985,5	980,0
Miasto Urban area	661,3	642,5	635,2	629,7
Wieś Rural area	356,7	350,8	350,3	350,3
w % ogółem in % of total				
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0
Miasto Urban area	65,0	64,7	64,5	64,3
Wieś Rural area	35,0	35,3	35,5	35,7

^a Dane o liczbie i strukturze ludności od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP 2021.

^a The data on the number and structure of population since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

W porównaniu z 2015 r. w większości powiatów odnotowano spadek stopnia urbanizacji, w tym największy w powiecie zielonogórskim (o 2,8 p. proc.) i gorzowskim (o 2,3 p. proc.). Wzrost wskaźnika charakteryzował powiat sulęciński (o 0,5 p. proc.) i nowosolski (o 0,4 p. proc.).

W 2022 r. liczba ludności wsi wyniosła 350,3 tys., tj. 35,7% ogółu ludności w województwie wobec 40,4% w kraju. W porównaniu z 2021 r. liczba ludności wiejskiej nie zmieniła się, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosła o 1,8%.

2.3. Ludność według biologicznych grup wieku

2.3. Population by biological age groups

W wyniku trwającej depresji urodzeniowej spowodowanej spadkiem płodności kobiet, utrzymuje się spadek liczby dzieci i młodzieży (w wieku 0-14 lat). W 2022 r. liczba dzieci w wieku poniżej 15 lat wyniosła 147,6 tys. i w porównaniu z 2021 r. zmniejszyła się o 6,3 tys., tj. o 4,1%. W relacji do poprzedniego roku spadek w tej grupie wieku wyniósł 3,9 tys., tj. 2,6%.

Udział dzieci i młodzieży w wieku 0-14 lat w strukturze ludności wyniósł 15,1% (podobnie jak w 2015 r. i mniej niż w 2021 r. – 15,4%). Odsetek ludności z tej grupy wieku w kraju wyniósł 15,4%.

Równocześnie w województwie stale rośnie grupa osób w starszym wieku (65 lat i więcej). Liczba osób z tej grupy wieku wzrosła zarówno w porównaniu z 2015 r. jak i 2021 r. odpowiednio o 28,1% i o 3,3%. Zwiększył się także udział tej grupy w liczbie ludności województwa – o 4,9 p. proc. do 19,6%. W rezultacie odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji w województwie lubuskim jest większy niż odsetek ludzi młodych (do 15 roku życia). W kraju odsetek osób starszych kształtował się na tym samym poziomie.

Zmiany w strukturze ludności według wieku wynikają m. in. z przesuwania do populacji w starszym wieku coraz liczniejszych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku. Z tego powodu od kilku lat zmniejsza się liczba osób w tzw. wieku dorosłym (15–64 lata). W 2022 r. grupa ta liczyła 639,8 tys. osób, tj. 65,3% ogółu ludności.

Tablica 4. Ludność^a według grup wieku (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 4. Population^a by age groups (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
w tys. in thousand				
OGÓŁEM TOTAL	1018,1	993,3	985,5	980,0
W wieku: 0 – 14 lat Aged: 0 – 14 years	154,0	154,1	151,6	147,6
15 – 64 lata 15 – 64 years	713,7	657,0	647,4	639,8
65 lat i więcej 65 years an more	150,4	182,2	186,5	192,6
w % ogółem in % of total				
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0
W wieku: 0 – 14 lat Aged: 0 – 14 years	15,1	15,5	15,4	15,1
15 – 64 lata 15 – 64 years	70,1	66,2	65,7	65,3
65 lat i więcej 65 years an more	14,8	18,3	18,9	19,6

^a Dane o liczbie i strukturze ludności od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP 2021.

^a The data on the number and structure of population since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

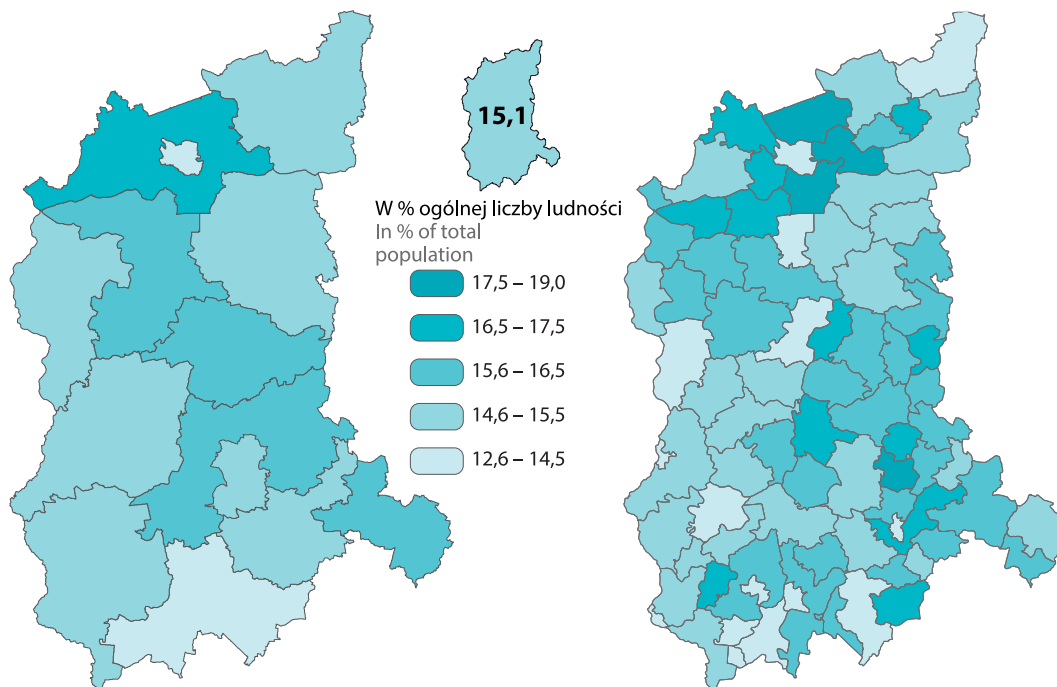
Spośród powiatów w województwie lubuskim najmłodsza struktura wieku ludności (tj. struktura o największym udziale dzieci w ogólnej liczbie ludności) charakteryzowała powiaty: gorzowski (17,0%), sulęciński (16,3%), zielonogórski (16,0%) i powiat wschowski (15,9%). Najmniejszy zaś udział ludności w wieku 0-14 lat odnotowano w Gorzowie Wlkp. (13,3%) oraz w powiatach: żagańskim (14,3%), krośnieńskim (14,6%) i żarskim (14,7%).

Z kolei największy odsetek osób w wieku 65 lat i więcej notuje się w miastach na prawach powiatu: w Gorzowie Wlkp. (22,5%) i Zielonej Górze (21,1%) oraz w powiecie nowosolskim (20,5%). Natomiast najmniejszy udział ludności z tej grupy wieku występuje w powiatach: gorzowskim (15,8%), słubickim (16,9%), sulęcińskim (18,1%), zielonogórskim (18,3%) i wschowskim (18,7%).

W porównaniu z 2015 r. w 8 z 14 powiatów nastąpił spadek odsetka ludzi młodych w strukturze ludności, w tym największy w Gorzowie Wlkp. (o 1,1 p. proc.). Wzrost odsetka ludności w wieku 0-14 lat zanotowano w powiecie zielonogórskim (o 0,9 p. proc.), w powiecie gorzowskim (o 0,5 p. proc.) oraz w powiecie sulęcińskim i świebodzińskim (po 0,3 p. proc.).

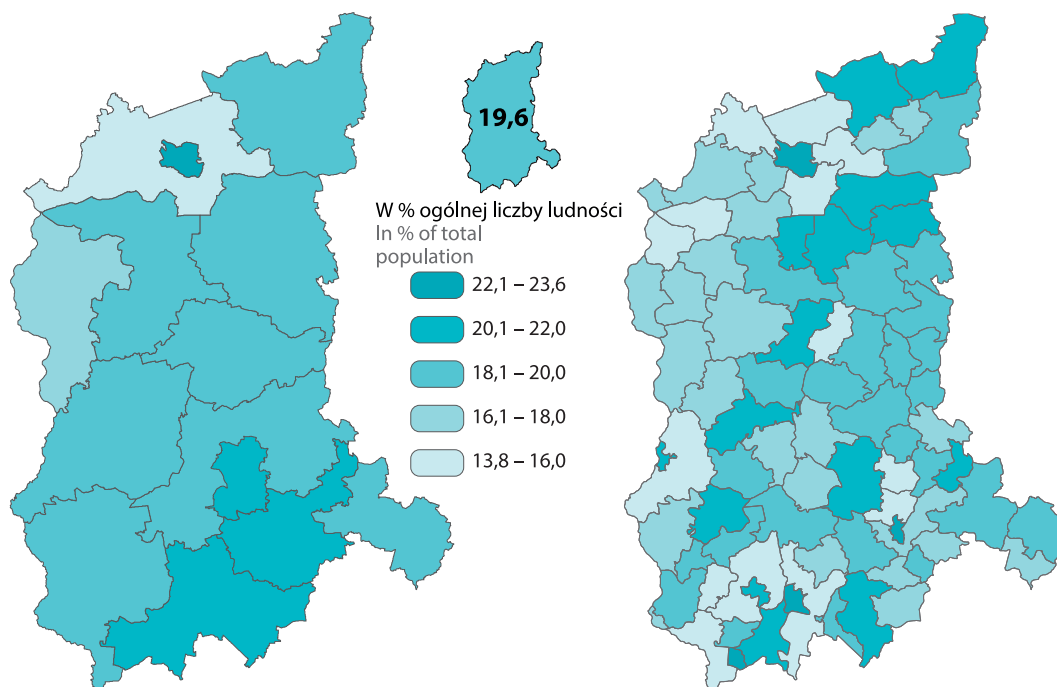
Jednocześnie we wszystkich powiatach w strukturze ludności odnotowano wyraźne zwiększenie udziału osób starszych, w wieku 65 lat i więcej, przy tym największy wzrost odnotowano w Gorzowie Wlkp. (o 6 p. proc.) oraz w powiecie międzyrzeckim (o 5,4 p. proc.), krośnieńskim (o 5,3 p. proc.) oraz nowosolskim (o 5,1 p. proc.).

Mapa 5. Ludność w wieku 0-14 lat według powiatów i gmin w 2022 r.
 Map 5. Population aged 0-14 by powiats and gminas in 2022

Spośród gmin województwa lubuskiego najmłodsza ludność zamieszkiwała gminę wiejską Santok, gdzie udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności był największy w województwie i wyniósł 19,0%. Jednocześnie udział osób w starszym wieku pozostaje w tej gminie na najniższym poziomie w województwie – 13,9%.

Mapa 6. Ludność w wieku 65 lat i więcej według powiatów i gmin w 2022 r.
 Map 6. Population aged 65 and more by powiats and gminas in 2022

Wśród gmin o największym odsetku ludzi młodych znajdują się m. in. gminy wiejskie: Deszczno i Zabór (po ok. 18%), a także Kłodawa, Słońsk, Krzeszyce, Nowa Sól i Bogdaniec (po ok. 17%). W większości tych gmin także udział osób starszych w liczbie ludności był najmniejszy i mieścił się w przedziale od 14% do 15%.

Najstarsza ludność koncentruje się głównie w ośrodkach miejskich takich jak: Nowa Sól, Gozdnicza, Gorzów Wlkp., Żagań i Żary, w których ponad 1/5 mieszkańców to osoby w wieku 65 lat i więcej. Wysoki udział osób starszych (ok. 20%) odnotowano również w miastach Zielona Góra i Gubin, a także w gminach miejsko-wiejskich: Dobiegniew, Krosno Odrzańskie, Szprotawa, Lubniewice, Skwierzyna i Lubsko.

W porównaniu z 2015 r. największy spadek udziału osób młodych (w wieku 0-14 lat) w liczbie ludności wystąpił w mieście Łęknica (o 1,8 p. proc.) oraz w gminach miejsko-wiejskich: Cybinka (o 1,6 p. proc.), Bytom Odrzański i Szprotawa (o ponad 1 p. proc.). Zmniejszenie odsetka osób młodych notowano także w gminach wiejskich: Siedlisko (o 2,3 p. proc.), Kolsko, Bytnica, Górzycza, Brody (o ponad 1 p. proc.). Natomiast największy wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej zanotowano w gminie miejskiej Żagań (o 6,8 p. proc.), gminie miejsko-wiejskiej Skwierzyna (o 6,6 p. proc.) i Krośno Odrzańskie (o 6,3 p. proc.), a także w miastach: Gozdnicza i Nowa Sól (po ok. 6,2%).

2.4. Ludność według ekonomicznych grup wieku

2.4. Population by working age groups

W prezentowanym okresie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (w wieku 0–17 lat) zmniejszyła się. W 2022 r. wyniosła 178,4 tys. i była mniejsza w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,4 tys. i w odniesieniu do 2015 r. – o 6,1 tys. osób. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 18,2% (wobec 18,3% w 2021 r. i 17,1% w 2015 r.) i był nieznacznie mniejszy niż średnio w kraju.

W województwie widoczny jest proces przesuwania do grupy wieku poprodukcyjnego licznych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku oraz coraz mniej liczne grupy 18-latków zasilających grupę osób w wieku produkcyjnym. W rezultacie sukcesywnie spada liczba i udział ludności w wieku produkcyjnym. W 2022 r. liczba osób z tej grupy wieku wyniosła 574 tys. i była mniejsza w porównaniu z 2021 r. o 7,1 tys. oraz w relacji do 2015 r. – o 68,7 tys. osób.

Tablica 5. Ludność w wieku produkcyjnym^a i nieprodukcyjnym (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 5. Working^a and non-working age population (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020 ^b	2021 ^b	2022
w tys. in thousand				
OGÓŁEM TOTAL	1081,0	993,3	985,5	980,0
Wiek przedprodukcyjny (0 – 17 lat) Pre-working age (0 – 17 years)	184,5	182,0	180,8	178,4
Wiek produkcyjny ^a (18 – 59/64 lata) Working age ^a (18 – 59/64 years)	642,6	590,1	581,0	573,9
wiek mobilny (18 – 44 lata) mobility age (18 – 44 years)	405,0	366,0	356,2	348,2
wiek niemobilny (45 – 59/64 lata) non-mobility age (45 – 59/64 years)	237,7	224,1	224,8	225,7
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej) Post-working age (60/65 years and more)	190,9	221,3	223,8	227,7

a Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat. b Dane o liczbie i strukturze ludności od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP 2021.

a Age of 18—64 for males and 18—59 for females. b The data on the number and structure of population since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Tablica 5. Ludność w wieku produkcyjnym^a i nieprodukcyjnym (Stan w dniu 31 grudnia) (dok.)
Table 5. Working^a and non-working age population (As of 31 December) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020 ^b	2021 ^b	2022
	w % ogółem in % of total			
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0
Wiek przedprodukcyjny (0 – 17 lat) Pre-working age (0 – 17 years)	18,1	18,3	18,3	18,2
Wiek produkcyjny ^a (18 – 59/64 lata) Working age ^a (18 – 59/64 years)	63,1	59,4	59,0	58,6
wiek mobilny (18 – 44 lata) mobility age (18 – 44 years)	39,8	36,8	36,1	35,5
wiek niemobilny (45 – 59/64 lata) non-mobility age (45 – 59/64 years)	23,3	22,6	22,8	23,0
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej) Post-working age (60/65 years and more)	18,8	22,3	22,7	23,2
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE	58,4	68,3	69,6	70,8

a Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat. b Dane o liczbie i strukturze ludności od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP 2021.

a Age of 18—64 for males and 18—59 for females. b The data on the number and structure of population since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Udział ludności w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców województwa wyniósł 58,6%, tj. nie zmienił się w skali roku, natomiast zmniejszył się w porównaniu z 2015 r. o około 1 p. proc. W kraju w 2022 r. odsetek osób w wieku produkcyjnym był nieznacznie większy i wyniósł 58,7%.

Jednocześnie proces starzenia się zasobów pracy uległ zahamowaniu. Zmniejsza się zarówno liczba, jak i udział ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym (powyżej 44 roku życia), która w 2022 r. stanowiła 23,0% ogółu ludności w województwie (wobec 22,8% w 2021 r. i 22,0% w 2015 r.). Zmniejsza się także liczba i odsetek osób w wieku produkcyjnym mobilnym. W porównaniu z 2015 r. udział osób w tym wieku obniżył się z 37,5% do 35,5%.

Wskutek zmian strukturalnych w badanych latach w województwie zwiększył się współczynnik obciążenia (demograficznego), wyrażający obciążenie ludności w wieku produkcyjnym (tj. potencjalnych zasobów pracy) osobami w wieku nieprodukcyjnym.

W 2022 r. na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 71 osób w wieku nieprodukcyjnym (w kraju – 70), podczas gdy w 2021 r. było to 70 osób, a w 2015 r. 58 osób.

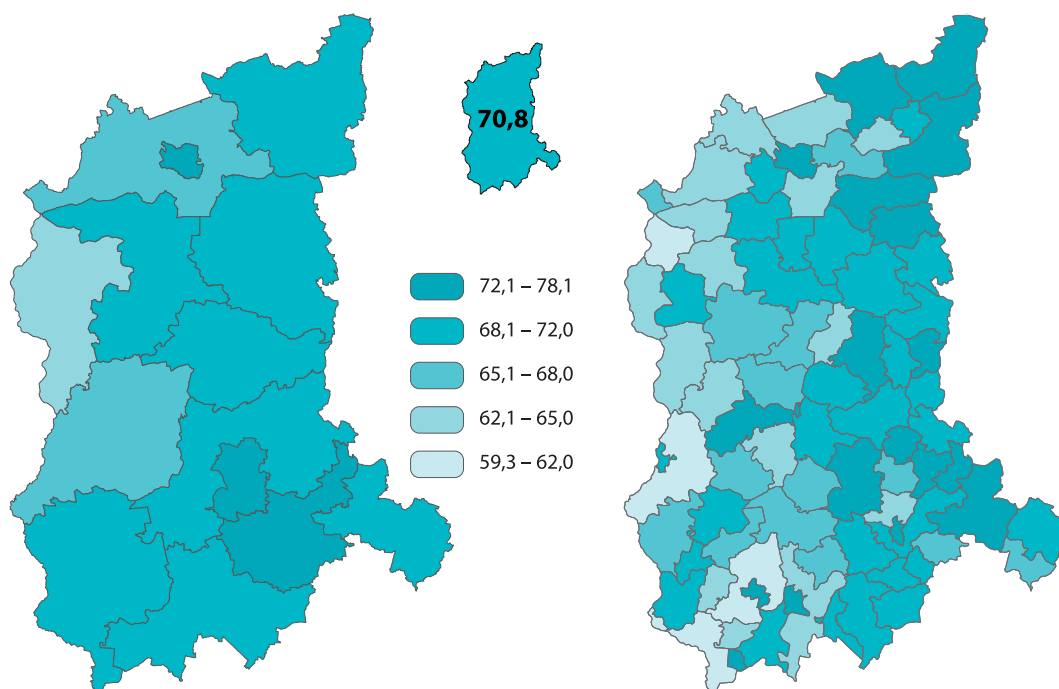
W układzie przestrzennym największy udział ludności w wieku produkcyjnym zanotowano w powiecie słubickim i gorzowskim (po 61,0%). W tych powiatach udział osób w wieku poprodukcyjnym był najmniejszy i kształtował się na poziomie od ok. 19% do ok. 21%. W rezultacie oba powiaty cechowała najniższa wartość współczynnika obciążenia – na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie słubickim przypadały 65 osób w wieku nieprodukcyjnym oraz w gorzowskim – 66 osób.

Relatywnie korzystna struktura wieku ekonomicznego cechowała również powiat zielonogórski i krośnieński, w których odnotowano większy niż średnio w województwie odsetek osób w wieku produkcyjnym i mniejszy udział osób w wieku poprodukcyjnym. Współczynnik obciążenia w powiecie krośnieńskim wyniósł 68, w powiecie zielonogórskim – 69.

Najmniej korzystna relacja analizowanych grup wieku ludności charakteryzowała miasta na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zieloną Górę, gdzie odsetek potencjalnych zasobów pracy wyniósł ok. 58%, natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym był najwyższy wśród powiatów (odpowiednio 26,1% i 24,5%).

Współczynnik obciążenia demograficznego (Dependency ratio) określa relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności, tj. liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Mapa 7. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów i gmin w 2022 r.
Map 7. Dependency ratio by powiats and gminas in 2022

Spośród gmin województwa lubuskiego największy udział osób w wieku produkcyjnym w strukturze ludności zanotowano w Łęknicy i w Gubinie (po ok 63%). Względnie wysoki udział wystąpił także w gminach wiejskich: Gubin, Górzycza, Przewóz i Żary (po ok. 62%).

Z kolei najmniejszy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym notowano w gminie wiejskiej Deszczno i Santok (po ok. 17%). W rezultacie w tych gminach względnie niski był także współczynnik obciążenia (65-66).

W porównaniu z 2015 r. największy spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym zanotowano w gminie wiejskiej Przytoczna i Szczaniec (o ponad 7 p. proc.), także w gminie miejsko-wiejskiej Strzelce Krajeńskie, oraz w miastach Żagań i Gorzów Wlkp. (po 6 p. proc.).

Rozdział 3. Starzenie się populacji

Chapter 3. Ageing processes of population

3.1. Miary starzenia się społeczeństwa

3.1. Measures of ageing of population

W 2022 r. obserwowano dalsze pogorszenie podstawowych wskaźników odzwierciedlających zmiany w strukturze ludności według wieku oraz wynikającą z tych zmian rosnącą skalę starzenia się populacji. Zanotowano dalszy wzrost udziału osób starszych w liczbie ludności ogółem przy względnie stałym poziomie udziału osób młodych. W nieco ponad dekadę zmniejszyła się różnica pomiędzy przeciętnym wiekiem mieszkańców województwa i całego kraju, co wskazuje na przyspieszenie procesu starzenia w regionie.

Mediana wieku ludności

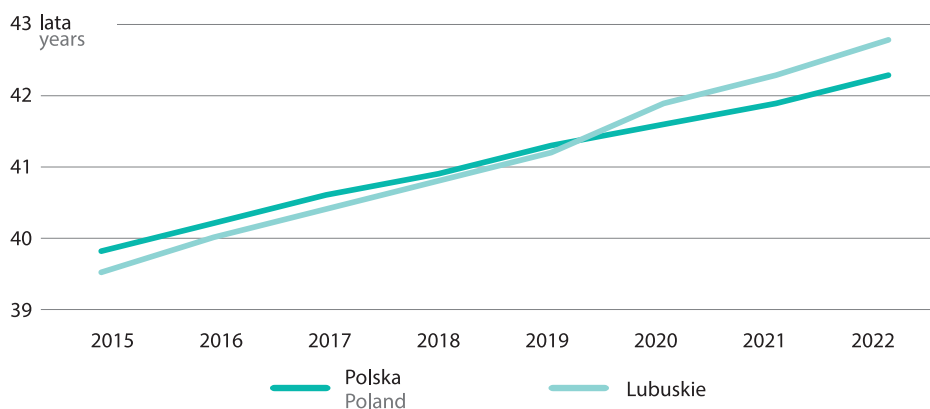
Median age of population

Mediana wieku (Median age) wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości. Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

W 2022 r. mediana wieku ludności w województwie lubuskim wyniosła 42,8 lat. Wskaźnik ten był o 0,5 roku wyższy w porównaniu z 2021 r. oraz o 3,3 lata wyższy w odniesieniu do 2015 r. W kraju wiek środkowy ludności wyniósł 42,3 lat i zwiększył się w porównaniu z 2021 r. o 0,4 roku, a w odniesieniu do 2015 r. o 2,5 roku.

W układzie przestrzennym rozpiętość tego wskaźnika wyniosła ponad 3,6 lata, przy najniższej wartości zanotowanej w województwie pomorskim i małopolskim (po 40,7 lat), a najwyższej w województwie świętokrzyskim (44,3 lata).

Wykres 1. Mediana wieku ludności
Chart 1. Median age of population

Omawiany wskaźnik wskazuje na większy stopień zaawansowania procesu starzenia się mieszkańców miast niż wsi. Wiek środkowy ludności w miastach wyniósł 43,6 lata i był wyższy od mediany wieku mieszkańców wsi – 41,3 lat.

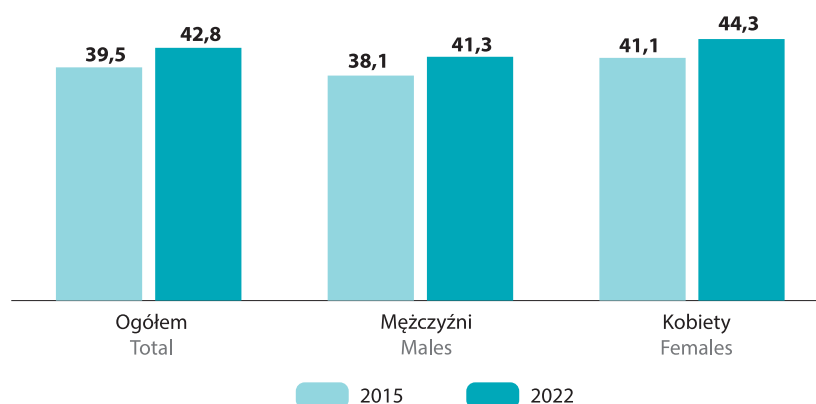
Kobiety w województwie lubuskim są o 3 lata starsze od mężczyzn. W 2022 r. wiek środkowy kobiet wyniósł 44,3 lata, a mężczyzn 41,3 lat (w kraju odpowiednio 44,0 lata i 40,7 lat).

Najmniejsze zróżnicowanie mediany wieku kobiet i mężczyzn notuje się w województwach, w których ludność jest najmłodsza, tj. w województwie pomorskim, w którym wiek środkowy kobiet (42,0 lata) był o 2,5 roku wyższy od wieku mężczyzn i małopolskim, w którym wiek środkowy kobiet (42,1 lata) był o 2,7 roku wyższy niż mężczyzn. Z kolei największe zróżnicowanie mediany wieku kobiet i mężczyzn zanotowano w województwie łódzkim, w którym kobiety (przeciętnie w wieku 46,3 lat) były średnio o 4,3 lata starsze od mężczyzn.

Zarówno w porównaniu z 2015 r., jak i 2021 r. mediana wieku kobiet wzrosła w takim samym stopniu, jak mediana wieku mężczyzn (odpowiednio po 3,2 lata i po 0,5 roku).

Mediana wieku kobiet w miastach w 2022 r. była o 3,3 lata wyższa niż na wsi – wyniosła odpowiednio 45,5 lat i 42,2 lata. Analogicznie w przypadku mężczyzn: w miastach wiek środkowy mężczyzn wyniósł 41,8 lat, a na wsi o 1,3 roku mniej, tj. 40,5 lat.

Wykres 2. Mediana wieku ludności według płci
Chart 2. Median age by sex

W powiatach i miastach na prawach powiatu województwa lubuskiego mediana wieku ludności kształtowała się na poziomie od 41,1 lat w powiecie gorzowskim do 44,3 lat w mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. Wśród powiatów i miast na prawach powiatu o młodszej niż średnio w województwie populacji znajdowały się powiaty: sulęciński (41,5 lat), słubicki (41,6 lat), wschowski i zielonogórski (po 41,9 lat) oraz świebodziński (42,3 lata). Wysoką medianę wieku ludności oprócz Gorzowa Wlkp. zanotowano w powiecie żagańskim (43,6 lat).

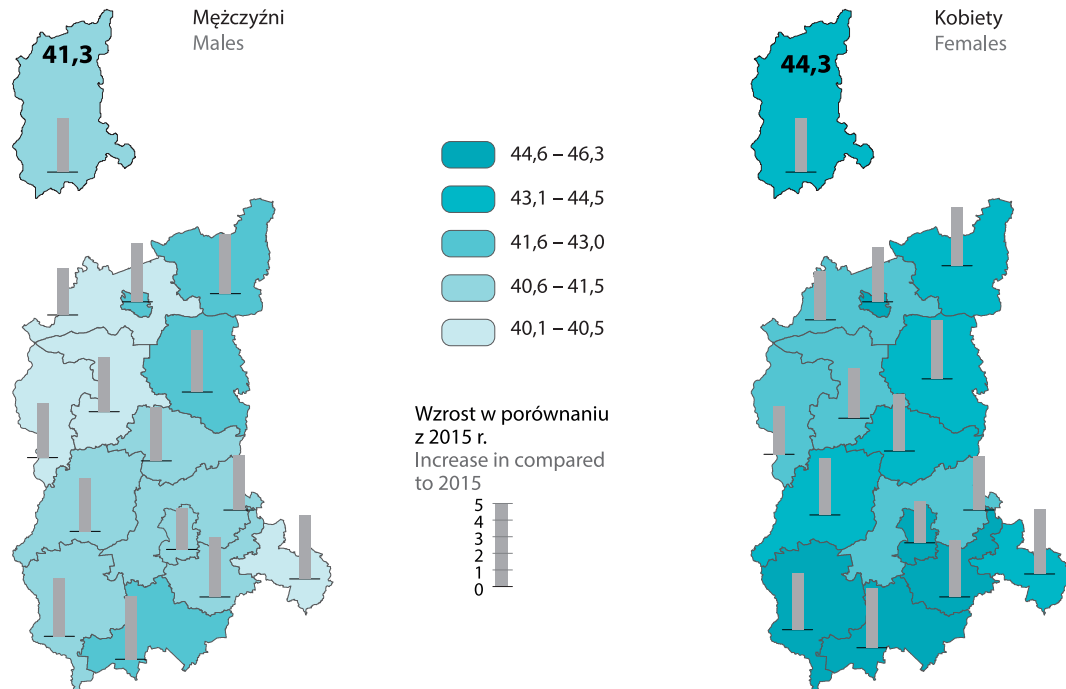
We wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu mediana wieku ludności wzrosła w porównaniu z 2015 r., w największym stopniu w powiecie wschowskim (o 3,9 lat). Znaczny wzrost tego wskaźnika zanotowano także w powiatach: strzelecko-drezdeneckim (o 3,7 lat), międzyrzeckim, nowosolskim i żagańskim (po 3,6 lat wzrostu). W najmniejszym stopniu wzrosła mediana wieku mieszkańców Zielonej Góry (o 2,6 lat).

W województwie lubuskim w powiatach i miastach na prawach powiatu mediana wieku mężczyzn wyniosła od 40,1 lat w powiecie gorzowskim do 42,5 lat w Gorzowie Wlkp. W przypadku kobiet, najmniejsza wartość wskaźnika charakteryzowała powiat gorzowski (42,1 lat), a największa Gorzów Wlkp. (46,3).

We wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu wiek środkowy kobiet był wyższy niż mężczyzn. Największe zróżnicowanie wskaźników zanotowano w Gorzowie Wlkp., w którym kobiety były średnio o ponad 3,8 lata starsze od mężczyzn. W grupie powiatów i miast na prawach powiatu, w których kobiety były starsze od mężczyzn o 3 lata lub więcej znajdowały się także powiaty: krośnieński, wschowski, świebodziński, Zielona Góra nowosolski, żagański, i żarski. Z kolei najmniejsza różnica przeciętnego wieku kobiet i mężczyzn wyróżnia powiat gorzowski (2,0 lata).

Mapa 8. Mediana wieku według powiatów w 2022 r.

Map 8. Median age by powiats in 2022

Współczynnik starości demograficznej

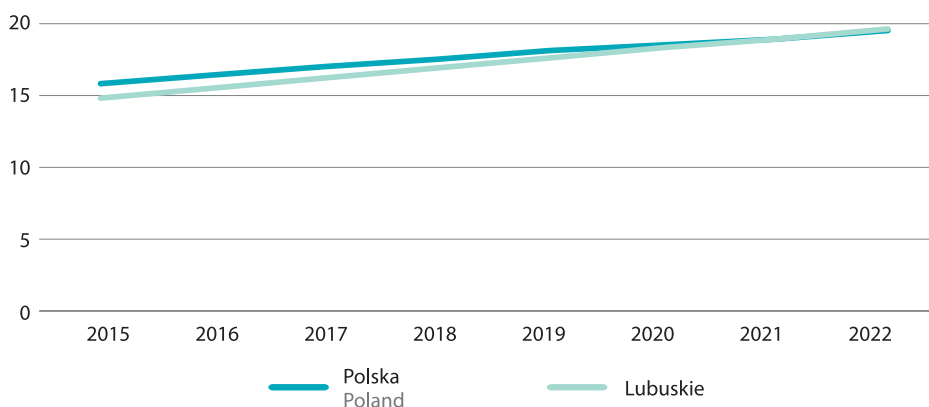
Old-age ratio

Współczynnik starości demograficznej lub wskaźnik starości (Old-age ratio) - relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do ogólnej liczby ludności.

Współczynnik starości jest jedną z miar określających zaawansowanie procesu starzenia się ludności. W 2022 r. osoby w starszym wieku (w wieku 65 lat i więcej) stanowiły 19,6% ogólnej populacji (w kraju 19,5%). Spośród województw najmniejszy współczynnik starości zanotowano w województwie małopolskim (17,9%), a największy w województwie łódzkim i świętokrzyskim (po 21,8%).

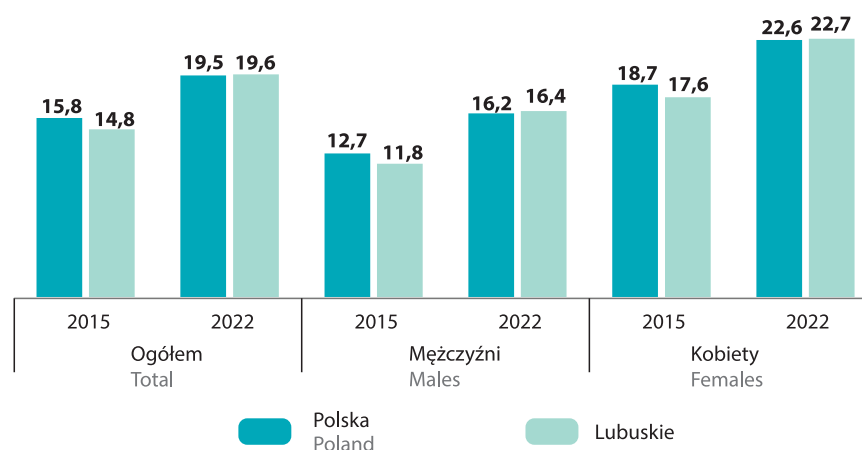
W województwie lubuskim, podobnie jak w innych województwach, udział liczby ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności rośnie. W odniesieniu do 2021 r. współczynnik zwiększył się o 0,7 p. proc., a w relacji do 2015 r. – o 4,8 p. proc. W kraju wzrost omawianego współczynnika wyniósł odpowiednio 0,6 p. proc. i 3,7 p. proc. Wyższy niż w województwie lubuskim wzrost odsetka ludności w wieku 65 lat i więcej w relacji do 2015 r. zanotowano jedynie w województwie zachodniopomorskim (o 5,2 p. proc.). Natomiast najmniejszy wzrost tego współczynnika charakteryzował województwa: małopolskie i mazowieckie (po 2,6 p. proc.) i podlaskie (o 3,2 p. proc.).

Wykres 3. Współczynnik starości demograficznej (w %)
Chart 3. Old-age ratio (in %)

W populacji mężczyzn współczynnik starości demograficznej wyniósł 16,4% (w kraju 16,2%) i był o 4,6 p. proc. wyższy niż w 2015 r. Natomiast współczynnik starości kobiet wyniósł 22,7% (w kraju 22,6%), tj. o 5,1 p. proc. więcej niż w 2015 r. Zarówno w przypadku mężczyzn, jak i kobiet wzrost współczynnika w województwie był wyższy niż średnio w kraju (w kraju odpowiednio o 3,5 p. proc. i o 3,9 p. proc.).

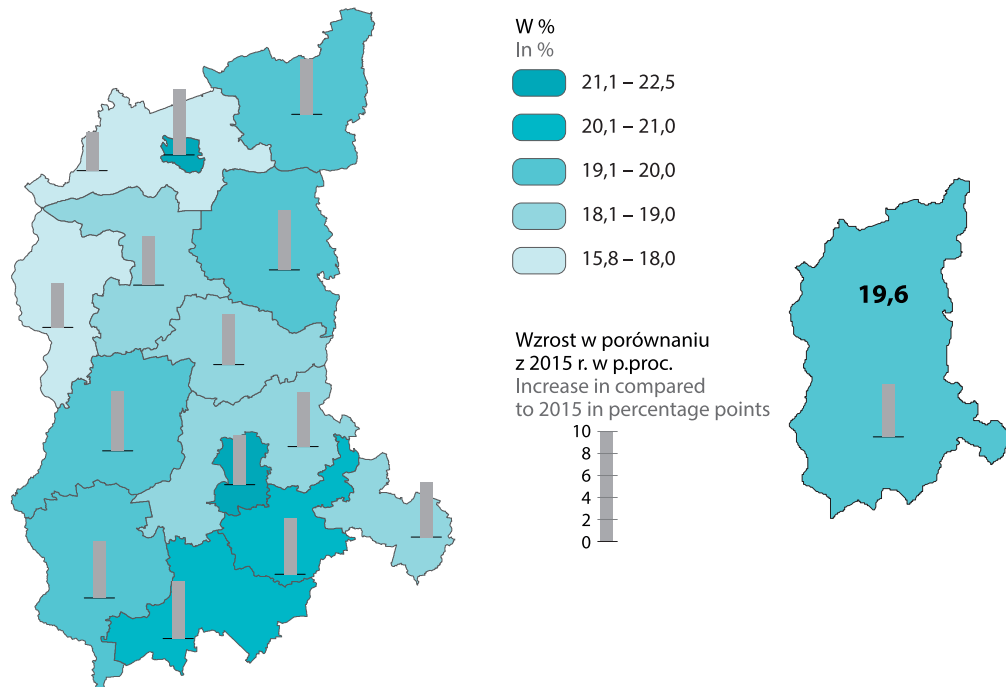
Wykres 4. Współczynnik starości demograficznej według płci (w %)
Chart 4. Old-age ratio by sex (in %)

Spośród powiatów i miast na prawach powiatu województwa lubuskiego proces starzenia jest najbardziej zaawansowany w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności niniejszych miast wyniósł odpowiednio 22,5% i 21,1%. Wyższa niż średnia w województwie wartość współczynnika charakteryzowała także powiaty: nowosolski (20,5%), żagański (20,2%) i międzyrzecki (19,9%). Natomiast najmniejszą wartość współczynnika starości demograficznej notowano w powiecie gorzowskim (15,8%).

Największy wzrost współczynnika starości demograficznej w stosunku do 2015 r. wystąpił w Gorzowie Wlkp. (o 5,9 p. proc.). Znaczny wzrost zanotowano także w powiatach: międzyrzeckim i krośnieńskim (po 5,4 p. proc.) oraz żagańskim (o 5,2 p. proc.). Najmniejszy wzrost omawianego współczynnika zanotowano w powiatach: gorzowskim (o 3,5 p. proc.), słubickim (o 4,0 p. proc.) i sulęcińskim (o 4,4 p. proc.).

Mapa 9. Współczynnik starości demograficznej według powiatów w 2022 r.
Map 9. Old-age ratio by powiats in 2022

Indeks starości

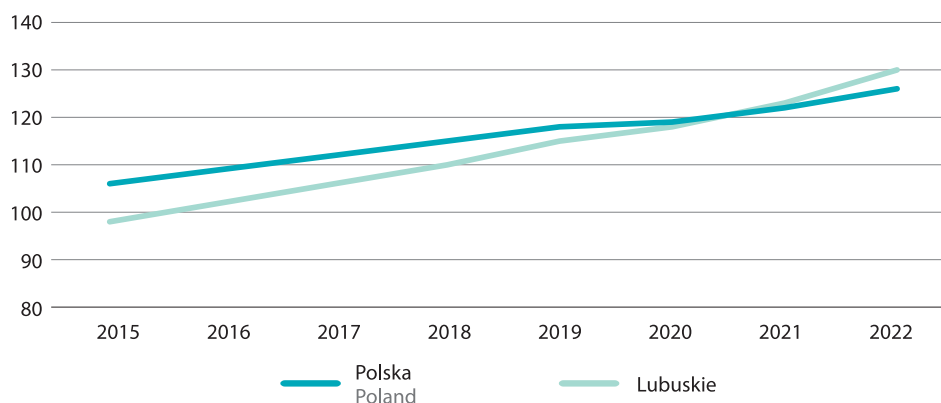
Ageing index

Indeks starości (Ageing index) - relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat.

W omawianych latach obserwuje się systematyczny wzrost udziału osób starszych w populacji województwa lubuskiego i utrzymujący się na względnie stałym poziomie udział osób młodych. W rezultacie relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków pogarsza się. W 2022 r. na 100 osób w wieku 0-14 lat przypadało 130 osób w wieku 65 lat i więcej, wobec 123 w 2021 r. i 98 w 2015 r. W kraju indeks starości wyniósł 126 (wobec 122 w poprzednim roku i 106 w 2015 r.).

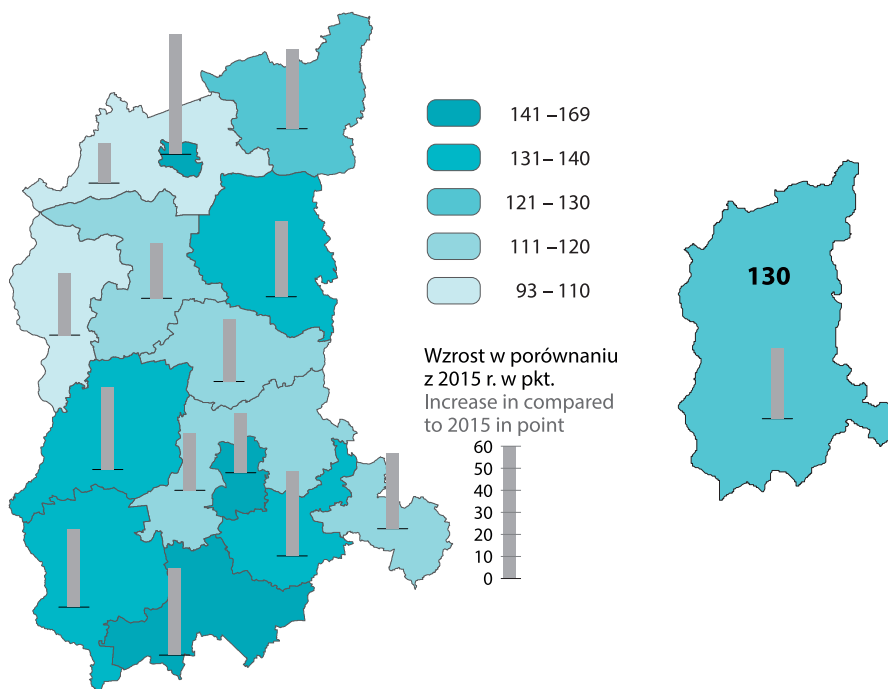
W układzie przestrzennym rozpiętość indeksu starości wyniosła 47 pkt., przy najniższej wartości w województwie pomorskim (109), a najwyższej w województwie świętokrzyskim (156). Wśród województw o względnie niskiej wartości wskaźnika (poniżej 115) mieszczą się województwa: małopolskie (110) i wielkopolskie (111). Z kolei wysokie wartości indeksu starości (powyżej 130) zanotowano w województwach: łódzkim (151), opolskim (146), zachodniopomorskim (144), śląskim (141), dolnośląskim (140) i lubelskim (137).

Wykres 5. Indeks starości
Chart 5. Ageing index

Spośród powiatów i miast na prawach powiatu w województwie lubuskim najniższy indeks starości odnotowano w powiecie gorzowskim (93). Znacznie mniej korzystna relacja pokoleniowa występuje w miastach na prawach powiatu, w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze, w których na 100 wnuków przypada odpowiednio 169 i 141 dziadków. Wysokie wartości indeksu charakteryzowały także powiat żagański (142) i nowosolski (138).

Mapa 10. Indeks starości według powiatów w 2022 r.
Map 10. Ageing index by powiats in 2022

We wszystkich powiatach indeks starości znacząco pogorszył się w porównaniu z 2015 r., najbardziej w Gorzowie Wlkp. (o 54 pkt. więcej niż w 2015 r.), a także w powiatach: żagańskim (o 39 pkt. więcej), nowosolskim (o 38 pkt. więcej) i krośnieńskim (o 37 pkt.). Najmniejszy wzrost wskaźnika zanotowano w powiecie gorzowskim (o 18 pkt.).

Miara podwójnego starzenia

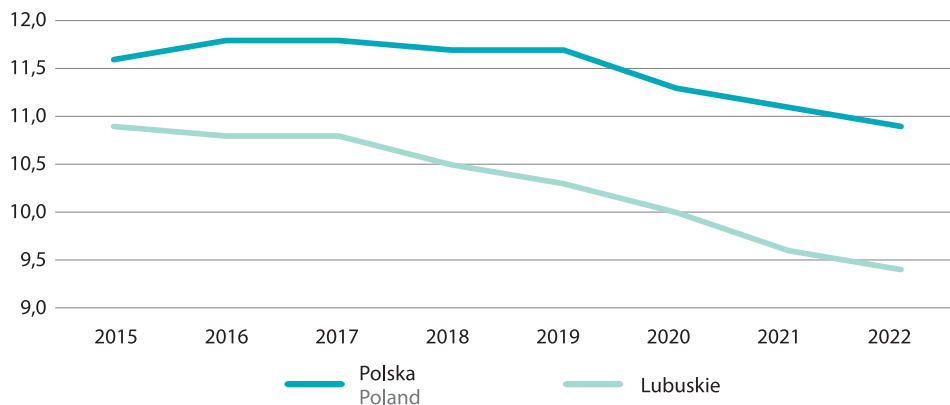
Double ageing ratio

Miara podwójnego starzenia (Double ageing ratio) – udział osób w wieku 85 lat i więcej w populacji osób w wieku 65 lat i więcej.

W województwie lubuskim udział osób sędziwych (w wieku 85 lat i więcej) w populacji osób starszych (65 lat i więcej) w omawianych latach nie przekraczał 10% i był niższy niż średnio w kraju. Wskaźnik wykazywał tendencję malejącą na przestrzeni ostatnich dwóch lat. W 2022 r. wyniósł 9,4% (wobec 10,9% w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek ten zmniejszył się o 0,2 p. proc., a w relacji do 2015 r. o 1,5 p. proc. W kraju wskaźnik ten zmniejszył się w odniesieniu do notowanego w 2021 r. o 0,2 p. proc., a w porównaniu z 2015 r. o 0,7 p. proc.

Udział osób sędziwych w liczbie osób starszych w województwie lubuskim był najniższy wśród województw. Stosunkowo niską wartość miary podwójnego starzenia zanotowano w województwie wielkopolskim, zachodniopomorskim, śląskim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim (po ok. 10,0%). Natomiast największy odsetek osób sędziwych był w województwie podlaskim (12,8%).

Wykres 6. Miara podwójnego starzenia (w %)
Chart 6. Double ageing ratio (in %)

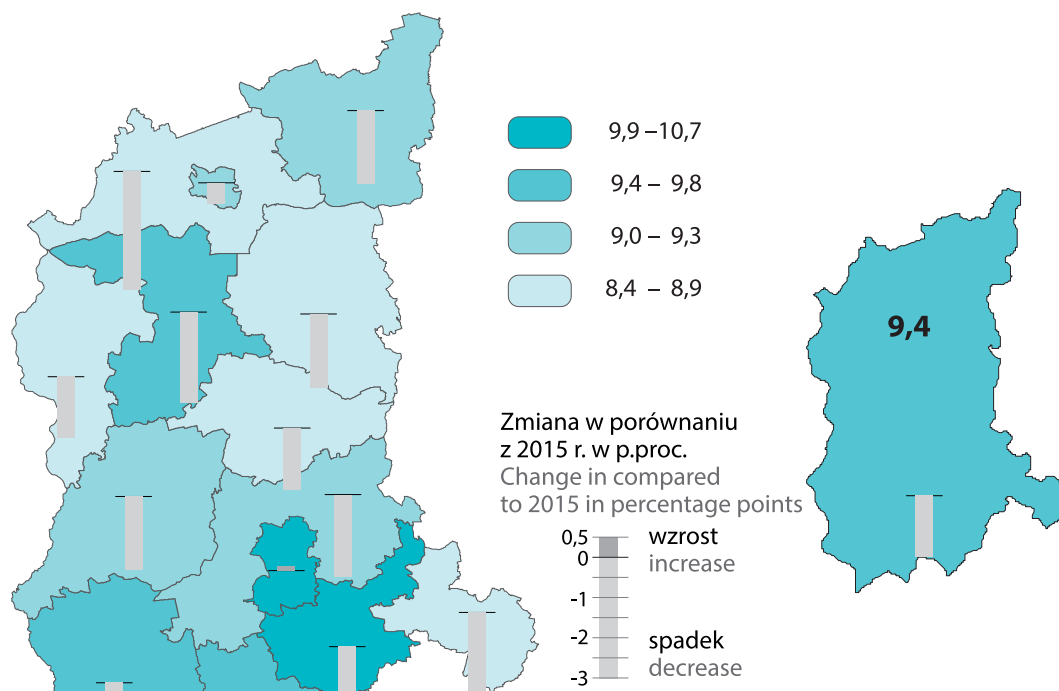

We wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie miara podwójnego starzenia była niższa od średniej w kraju. Największy udział osób w wieku 85 lat i więcej w ludności w wieku 65 lat i więcej zanotowano w Zielonej Górze (10,7%), kolejno w powiatach: nowosolskim (9,9%), sulęcińskim i żagańskim (po 9,5%) oraz żarskim (9,4%). Natomiast najmniejszą wartość tego wskaźnika odnotowano w powiecie wschowskim (8,4%).

Spadek odsetka osób sędziwych w porównaniu z 2015 r. zanotowano we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie – w tym największy w powiecie gorzowskim (o 2,9 p. proc.). Znaczny spadek prezentowanego wskaźnika zanotowano w powiatach: sulęcińskim, wschowskim, żagańskim (po 2,2 p. proc.), żarskim (o 2,1 p. proc.) oraz zielonogórskim (o 2,0 p. proc.).

Mapa 11. Miara podwójnego starzenia według powiatów w 2022 r. (w %)

Map 11. Double ageing ratio by powiats in 2022 (in %)

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego

Parent support ratio

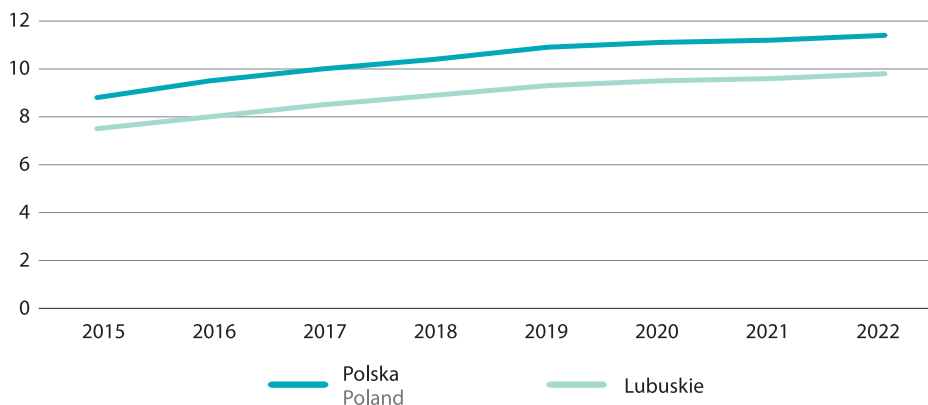
Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego (Parent support ratio) – relacja osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata.

Obserwowany wzrost udziału osób starszych (w tym w wieku 85 lat i więcej) w ogólnej liczbie ludności, przy spadku udziału osób w wieku 50-64 lata wpływa na pogorszenie możliwości wsparcia dla osób sędziwych, wynikającego z relacji pomiędzy liczebnością poszczególnych grup wieku.

W 2022 r. na 100 osób w wieku 50-64 lata przypadało 9,8 osób w wieku 85 lat i więcej. Było to więcej niż w poprzednich latach: o 0,2 osoby w porównaniu z 2021 r. oraz o 2,3 osoby w stosunku do 2015 r. W kraju wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego wyniósł 11,4, tj. odpowiednio o 0,2 i 2,6 więcej.

Relacja pokolenia osób sędziwych do osób w wieku 50-64 lata w województwie lubuskim jest bardziej korzystna niż w większości województw. Mniejszą wartość wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego zanotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim (9,7). W większości województw wskaźnik ten był wyższy niż 10,0, w tym w województwie mazowieckim wyniósł 13,2.

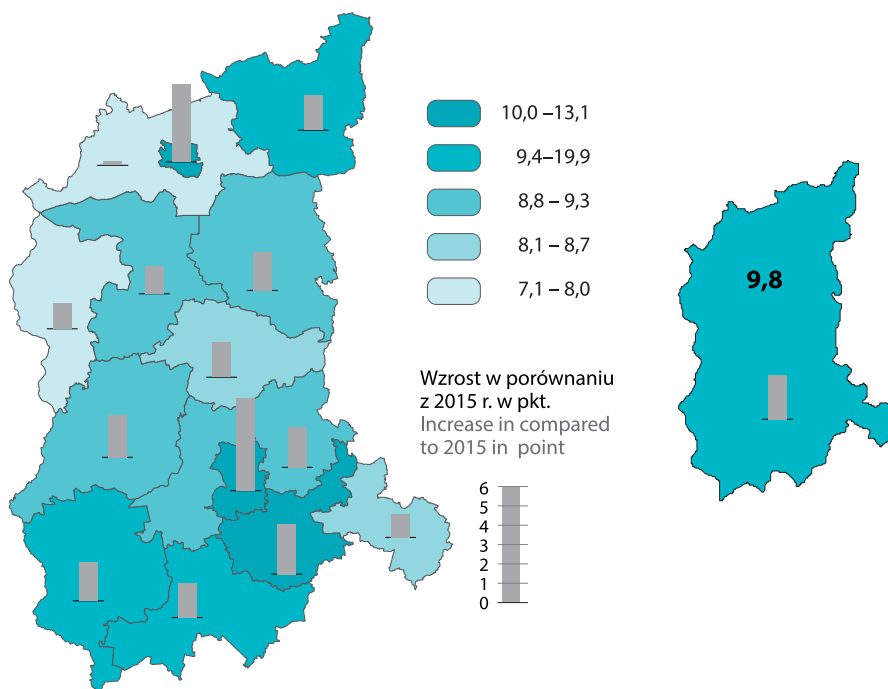
Wykres 7. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego
 Chart 7. Parent support ratio

Spośród powiatów i miast na prawach powiatu w województwie lubuskim, tylko w Zielonej Górze wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego był wyższy niż średnio w kraju (wyniósł 13,1). Znaczna liczba osób sędziwych przypadających na 100 osób w wieku 50-64 lata charakteryzuje Gorzów Wlkp. (11,3) oraz powiat nowosolski (10,9). Najniższą wartość wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego zanotowano w powiecie gorzowskim (7,1).

We wszystkich powiatach prezentowana relacja pokoleniowa pogorszyła się w porównaniu z 2015 r., najbardziej w miastach na prawach powiatu – w Zielonej Górze o 4,8 pkt. i w Gorzowie Wlkp. o 4,0 pkt., oraz w powiecie nowosolskim – o 2,6 pkt. Najmniejszy wzrost wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego zanotowano w powiecie gorzowskim (o 0,2 pkt.).

Mapa 12. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2022 r.
 Map 12. Parent support ratio by powiats in 2022

Rozdział 4. Ruch naturalny ludności

Chapter 4. Vital statistics

Zmniejszająca się liczba urodzeń i wzrastająca liczba zgonów skutkują stopniowym spadkiem liczby mieszkańców. Zdecydowanie mniejsza w przyszłości liczba kobiet w wieku rozrodczym będzie miała negatywny wpływ na przyszłą liczbę urodzeń.

Zanotowano dalsze przesunięcie się momentu, w którym kobiety decydują się na urodzenie dziecka. Mediana wieku dla kobiet, które w 2022 r. urodziły pierwsze dziecko wyniosła 28 lat, to o 1,3 roku więcej niż w 2015 r. Od 2011 r. współczynnik dzietności w województwie utrzymuje się blisko progu skrajnie niskiej płodności. W 2022 r. wskaźnik wyniósł 1,21 i był niższy niż w średnio w kraju (1,26).

W województwie lubuskim obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który szybko maleje. Rok 2022 był piątym z kolei, w którym pogłębił się ubytek naturalny – liczba urodzeń była mniejsza od liczby zgonów o 4,6 tys., a współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 4,6‰. Ubytek naturalny ludności odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najwyższy charakteryzował powiat żagański (minus 7,1‰) i powiat żarski (minus 6,1‰).

4.1. Urodzenia żywe

4.1. Live births

Po okresie wzrostu w latach 2016-2017 – do 10,3 tys. – liczba urodzeń żywych stopniowo zaczęła się zmniejszać. W 2021 r. liczba ta spadła do 7,9 tys., a w 2022 r. – do 7,1 tys. i była mniejsza o ponad 2,3 tys. w porównaniu z 2015 r.

Odnotowany spadek liczby urodzeń (poniżej poziomu urodzeń z 2003 r. określanego mianem nizu demograficznego), potwierdza, że kształtujące się w poprzednich latach procesy ludnościowe spowodowały, że województwo weszło w okres kryzysu demograficznego, a obserwowana tendencja może nie ulec zmianie w dłuższej perspektywie czasowej.

Tablica 6. Ruch naturalny ludności (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 6. Vital statistics (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
w tys. in thousand				
Urodzenia żywe Live births	9,4	8,6	7,9	7,1
Zgony Deaths	10,2	12,6	13,8	11,7
Przyrost naturalny Natural increase	-0,7	-4,0	-5,9	-4,6
na 1000 ludności ^a per 1000 population ^a				
Urodzenia żywe Live births	9,2	8,7	8,0	7,2
Zgony Deaths	10,0	12,7	14,0	11,9
Przyrost naturalny Natural increase	-0,7	-4,0	-6,0	-4,6

a Dane o liczbie ludności od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP'2021.

a The data on the number of population since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Urodzenia żywe na 1000 ludności

Live births per 1000 population

W 2022 r. współczynnik urodzeń żywych w województwie lubuskim – liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności – wyniósł 7,2‰ (w kraju 8,1‰). W porównaniu z 2021 r. wskaźnik ten obniżył się o 0,8 pkt., natomiast w odniesieniu do 2015 r. był niższy o 2,0 pkt.

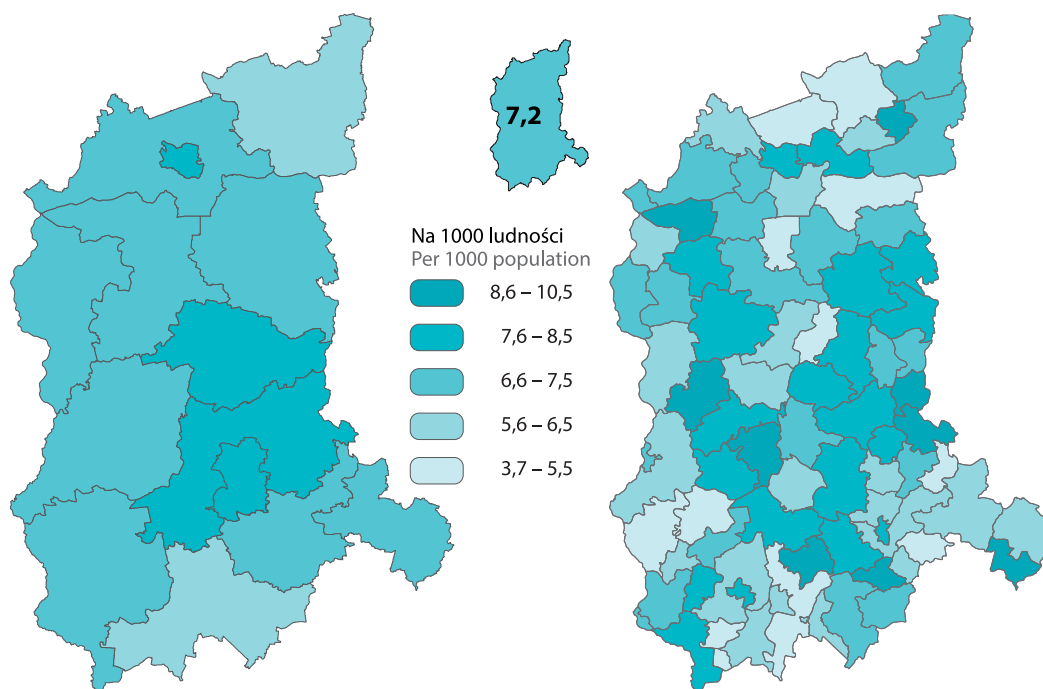
Natężenie urodzeń w miastach i na wsi kształtowało się na różnym poziomie. W 2022 r. w miastach liczba urodzeń żywych licząc na 1000 ludności wyniosła 7,4, a na wsi 7,0. Z kolei w 2021 r. liczba urodzeń na wsi była wyższa niż w miastach i wyniosła odpowiednio 8,1 i 7,9. Również w 2015 r. więcej urodzeń żywych zanotowano na wsi (9,4 na 1000 ludności) niż w miastach (9,2).

W układzie przestrzennym w 2022 r. najwyższa liczba urodzeń charakteryzowała województwa: mazowieckie, małopolskie, pomorskie i wielkopolskie, w których na 1000 ludności przypadało ok. 9 urodzeń żywych. Jest to uwarunkowane relatywnie młodszą strukturą wieku mieszkańców tych województw. Najmniej urodzeń (po ok. 7 na 1000 ludności) zanotowano w ośmiu województwach: świętokrzyskim, zachodniopomorskim, opolskim, lubuskim, warmińsko-mazurskim, śląskim, lubelskim i kujawsko-pomorskim.

Spśród powiatów w województwie lubuskim najwyższą liczbę urodzeń żywych na 1000 ludności, podobnie jak przed rokiem, zanotowano w Zielonej Górze i powiecie zielonogórskim (po 7,8), a najniższą w powiecie żagańskim (6,3). W porównaniu z 2015 r. we wszystkich powiatach odnotowano spadek współczynnika urodzeń żywych, w tym największy w powiecie wschowskim (o 3,8 pkt.) i strzelecko-drezdeneckim (o 3,3 pkt.).

Mapa 13. Urodzenia żywe według powiatów i gmin w 2022 r.

Map 13. Live births by powiats and gminas in 2022

Spośród gmin województwa lubuskiego, najwyższy współczynnik urodzeń żywych w 2022 r. zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Nowe Miasteczko (10,5‰) oraz w gminie Babimost (10,0‰). Wysokie wartości współczynnika wystąpiły także w gminach wiejskich: Słońsk, Stare Kurowo, Maszewo, Dąbie i Brzeźnica, a także w gminach miejsko-wiejskich: Szlichtyngowa, Kargowa i Ośno Lubuskie (po ok. 9‰). Natomiast najniższą wartość tego wskaźnika notowano w gminach wiejskich: Kolsko, Wymiarki, Brody i Kłodawa oraz w gminie miejsko-wiejskiej Lubniewice (po ok. 4,0‰).

W porównaniu z 2015 r. w większości gmin odnotowano pogorszenie wartości współczynnika urodzeń żywych. Największy spadek tego wskaźnika wystąpił w gminie wiejskiej Wymiarki (o 8,5 pkt.) i Bytnica (o 6 pkt.), a także w gminie miejsko-wiejskiej Strzelce Krajeńskie, Sława, Kargowa oraz w gminach wiejskich: Krzeszyce, Górzycza i Kolsko (po ok. 5 pkt.). Współczynnik urodzeń żywych wzrósł w dziewięciu gminach, w tym najbardziej w gminie wiejskiej Słońsk (o 3,1 pkt.).

Struktura urodzeń według wieku matki

Structure of births by mother age

W 2022 r. większość urodzeń żywych (łącznie 62,8%) zarejestrowano wśród matek w wieku: 25-29 lat (31,1%) oraz 30-34 lata (31,7%). Prawie 20,0% urodzeń żywych pochodziło od rodzających po 35 roku życia, a 17,5% od matek w wieku do 25 lat.

W porównaniu z 2015 r. obserwuje się przesunięcie urodzeń w kierunku starszych roczników wieku matek. Odsetek urodzeń wśród kobiet w wieku 20-24 lata zmniejszył się o 3,6 p. proc., a wśród matek w wieku 25-29 lat – o 1,3 p. proc, natomiast wzrósł odsetek urodzeń w grupie rodzających w wieku 30-34 lata – o 1,3 p. proc., 35-39 lat – o 3,9 p. proc. oraz w wieku 40-44 lata – o 1,6 p. proc.

Biorąc pod uwagę kolejność urodzenia dziecka, spadek liczby urodzeń w porównaniu z 2015 r. dotyczył przede wszystkim dzieci urodzonych jako pierwsze i drugie, których udział zmniejszył się na korzyść urodzeń trzecich i kolejnych. W 2022 r. urodzenia pierwsze i drugie stanowiły, odpowiednio, ok. 43% i 30% ogółu urodzeń żywych, podczas gdy w 2015 r. urodzenia pierwsze stanowiły ponad 44% wszystkich urodzeń żywych, a urodzenia drugie ok. 38%. Równocześnie odsetek dzieci urodzonych jako trzecie i czwarte niemal podwoił się i wyniósł, odpowiednio, ok. 18% i 6%.

Odsetek urodzeń małżeńskich w województwie wyniósł 53,4% i zmniejszył się w odniesieniu do 2015 r. o 7,5 p. proc. Dla porównania w kraju w związkach małżeńskich urodziło się 71,9% wszystkich dzieci.

4.2. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności

4.2. Female fertility and reproduction rates of population

Bieżąca liczba urodzeń jest zależna od liczby kobiet w wieku prokreacyjnym (15–49 lat) oraz od struktury tej populacji. Drugim elementem mającym istotny wpływ na liczbę urodzeń są postawy i zachowania prokreacyjne ludności. W województwie lubuskim liczba kobiet w wieku rozrodczym wyraźnie zmalała: w 2022 r. było ponad 223,3 tys. kobiet w tym wieku, tj. o 7,8% mniej niż w 2015 r. (242,3 tys.).

Jednocześnie nastąpiło przesunięcie płodności kobiet w kierunku starszych roczników wieku. Obecnie najwyższa płodność charakteryzuje kobiety w wieku 25-29 lat, jednak obserwuje się także wzrost płodności w grupie wieku 30-34 lata i 40-44 lata. W 2022 r. na 1000 kobiet w wieku 25-29 lat przypadały 84 urodzenia żywe, natomiast w 2015 r. było ich prawie 82. Wśród kobiet w wieku 30-34 lata odnotowano 70 urodzeń żywych, wobec 66 w 2015 r., a wśród kobiet w wieku 40-44 lat – 6 urodzeń, tj. prawie o 1 więcej w przeliczeniu na 1000 kobiet.

Tablica 7. Płodność kobiet^a i współczynniki reprodukcji ludności
Table 7. Female fertility^a and reproduction rates of population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Płodność - urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:				
15-49	38,7	37,8	35,0	31,6
15-19	16,5	11,3	9,4	8,3
20-24	54,3	57,2	51,3	46,1
25-29	81,8	94,4	90,0	84,0
30-34	66,3	71,9	71,3	69,5
35-39	28,0	33,0	31,9	27,7
40-44	5,3	7,2	6,4	6,1
45-49	0,2	0,3	0,2	0,1
Współczynniki: Rates:				
dziętności ogólnej total fertility	1,253	1,376	1,304	1,213
reprodukcji brutto gross reproduction	0,601	0,674	0,648	0,599
dynamiki demograficznej demographic dynamics	0,928	0,684	0,573	0,608

a Dane o liczbie i strukturze kobiet od 2020 r. zostały zbilansowane przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników NSP²⁰²¹.

a The data on the number and structure of women since 2020 have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Zmiany wzorca płodności powodują wzrost mediany wieku matek. Dla kobiet, które urodziły w 2022 r. mediana wieku wyniosła 30,2 lat i była o 0,9 roku wyższa niż w 2015 r. W przypadku kobiet rodzących po raz pierwszy mediana wieku wzrosła do 28 lat, tj. o 1,3 roku. Wiek środkowy dla matek w kraju, które urodziły pierwsze dziecko był wyższy niż w województwie i wyniósł 28,8 lat.

Współczynnik dziętności

Fertility rate

Współczynnik dziętności (Fertility rate) określa liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Urodzenia są istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności. Aby zapewnić stabilny rozwój demograficzny regionu, w danym roku na każde 100 kobiet w wieku 15–49 lat powinno przypadać średnio co najmniej 210–215 urodzonych dzieci. W 2022 r. w województwie lubuskim na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadają 121 urodzeń (w 2021 r. – 130, a w 2015 r. – 125). W kraju liczba ta była wyższa i wyniosła 126. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z odkładania na później przez ludzi młodych decyzji o założeniu rodziny. Od 2011 r. współczynnik dziętności w regionie utrzymuje się blisko progu skrajnie niskiej płodności.

W 2022 r. we wszystkich województwach wielkość współczynnika dziętności kształtowała się poniżej 2,15, przy czym najwyższe współczynniki zanotowano w województwach: mazowieckim (1,423), wielkopolskim (1,332) i pomorskim (1,317), a najniższe w zachodniopomorskim (1,176), świętokrzyskim (1,186), opolskim (1,196) i dolnośląskim (1,199).

Współczynnik reprodukcji brutto

Gross reproduction rate

Współczynnik reprodukcji (Gross reproduction rate) brutto określa liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta będąc w wieku rozrodczym (15–49 lat) rodzić będzie z częstotliwością jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik (niezmienne współczynniki płodności).

Pomiędzy 2015 r. i 2020 r. współczynnik reprodukcji brutto charakteryzujący aktualną płodność wzrósł z 0,601 do 0,674, po czym zaczął spadać. W 2022 r. wskaźnik ten obniżył się do poziomu 0,599 i był niższy od średniej wielkości zanotowanej w kraju (0,614).

W 2022 r. we wszystkich województwach średnia liczba żywo urodzonych dzieci płci żeńskiej przypadających na 1 kobietę w wieku rozrodczym kształtowała się poniżej wartości 1, przy czym najwyższe wartości współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim (0,695), kolejno w wielkopolskim (0,650) i pomorskim (0,647), najniższe zaś w opolskim (0,575), dolnośląskim i zachodniopomorskim (po 0,579).

4.3. Zgony

4.3. Deaths

Pomiędzy 2015 r. i 2021 r. liczba osób zmarłych w województwie lubuskim stopniowo wzrastała z 10,2 tys. do 13,8 tys. rocznie. W 2022 r. w ciągu roku zarejestrowano 11,7 tys. zgonów, tj. o 2,2 tys. mniej (o 15,7%) niż w 2021 r. W odniesieniu do 2015 r. liczba zgonów w regionie była większa o 1,5 tys., tj. o 14,8%.

W województwie znacząco obniżyła się umieralność niemowląt. W 2022 r. zarejestrowano 25 zgonów niemowląt (dzieci w wieku poniżej 1 roku życia), tj. o 14 zgonów mniej niż w 2015 r. Współczynnik zgonów niemowląt – liczony na 1000 urodzeń żywych – wyniósł 3,5‰ i był niższy o 0,6 pkt. w porównaniu z 2015 r. Wskaźnik ten był niższy od średniej umieralności niemowląt w kraju (3,8‰).

Niska wartość współczynnika zgonów niemowląt ulokowała województwo lubuskie w 2022 r. na 4. miejscu w kraju, za województwem opolskim, małopolskim i mazowieckim. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim (5,0‰).

Zgony na 1000 ludności

Deaths per 1000 population

W 2022 r. współczynnik zgonów ogółem w województwie lubuskim wyniósł 11,9‰. Poziom umieralności był niższy od notowanego przed rokiem o 2 zgony w przeliczeniu na 1 000 ludności (14,0‰), natomiast wyższy o 2 zgony w odniesieniu do 2015 r. (10,0‰). W całym kraju wartość współczynnika zgonów (11,9‰) była podobna jak w województwie.

W układzie przestrzennym regionów wskaźnik ten mieścił się w przedziale od 10,5‰ w województwie małopolskim i podkarpackim do 14,0‰ w województwie łódzkim. Wysoka umieralność charakteryzowała także województwo świętokrzyskie i śląskie (po ok. 13‰).

Umieralność w województwie lubuskim (liczona na 1000 mieszkańców) była wyższa w miastach (12,2‰) niż na wsi (11,3‰).

Natężenie zgonów w powiatach było zróżnicowane, najwyższy poziom – ponad 13,4 zgonów licząc na 1000 mieszkańców odnotowano w powiecie żagańskim (13,4‰). Wysoka umieralność była także w powiecie żarskim i Gorzowie Wlkp. (po 12,9‰) oraz w powiecie nowosolskim (12,5‰). Natomiast najmniej zgonów zarejestrowano w powiecie zielonogórskim (10,2‰). W porównaniu z 2015 r. największy wzrost współczynnika zgonów zanotowano w Gorzowie Wlkp. (o 3,1 pkt.), zaś najmniejszy w powiecie zielonogórskim (o 0,7 pkt.).

Wśród gmin województwa lubuskiego najwyższy poziom zgonów odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Nowe Miasteczko (18,1‰) i gminie wiejskiej Bojadła (17,5‰). Wskaźnik w tych gminach był wyższy od średniej wartości w województwie o ok. 6 pkt. Wysoka umieralność charakteryzowała również gminę wiejską Tuplice (16,6‰) i gminę miejsko-wiejską Dobiegniew (15,9‰), a także gminy wiejskie: Wymiarki, Lipinki Łużyckie, Maszewo i miasto Żagań (po ok. 15‰). Najniższą umieralność notowano w gminie wiejskiej Zabór (6,7‰) i Siedlisko (7,2‰).

W porównaniu z 2015 r. największy wzrost współczynnika zgonów odnotowano w gminie wiejskiej Szczaniec (o 6,6 pkt.), kolejno w gminie wiejskiej Tuplice, Przytoczna i Zwierzyn oraz w gminie miejsko-wiejskiej Nowe Miasteczko (po ok. 6 pkt.). Spadek tego wskaźnika zanotowano w 14. gminach, w tym największy w gminie wiejskiej Kolsko i Łagów, w gminie miejskiej Gozdnicza oraz w gminie miejsko-wiejskiej Kargowa (po ok. 2 pkt.).

Zgony według przyczyn i płci

Deaths by causes and sex

Głównymi przyczynami zgonów w województwie lubuskim pozostają choroby układu krążenia i choroby nowotworowe. W 2021 r. stanowiły one 62,5% wszystkich zgonów. Wskaźnik śmiertelności z powodu chorób układu krążenia w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniósł 626,8 (w kraju – 475,8), natomiast dla chorób nowotworowych – 247,2 (w kraju – 268,1). Śmiertelność w wyniku chorób układu krążenia była wyższa wśród mężczyzn, w 2021 r. z tej przyczyny zmarło 637 mężczyzn i 617 kobiet, licząc na 100 tys. ludności danej płci. Również w przypadku zgonów spowodowanych nowotworami wskaźnik śmiertelności dla mężczyzn był wyższy – 270, w porównaniu z 226 dla kobiet.

Z powodu chorób układu oddechowego w województwie zmarły 52 osoby w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców, natomiast z powodu chorób układu trawiennego – 54 osoby. Przyczyny zewnętrzne, czyli wypadki, urazy i zatrucia spowodowały 57 zgonów na 100 tys. ludności.

W 2021 r. zgony z powodu COVID-19 stanowiły 17,6% ogólnej liczby zgonów. Wskaźnik śmiertelności z powodu tej zakaźnej choroby układu oddechowego w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniósł 246 (w kraju – 237).

W okresie 2015-2021 r. obserwowany był w województwie wzrost śmiertelności z powodu chorób układu krążenia (o 191 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności), chorób układu trawiennego (o 27 zgonów) i chorób układu oddechowego (o 15 zgonów). Wzrosła także liczba zgonów powodowana przez wypadki, urazy i zatrucia (o 8 zgonów), spadła natomiast z powodu chorób nowotworowych (o 10 zgonów na każde 100 tys. ludności).

W 2021 r. śmiertelność z powodu chorób układu krążenia była najwyższa w województwie lubelskim (631 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności). Kolejne miejsce ze względu na wysoką śmiertelność z tej przyczyny zajęło województwo lubuskie (627). Najniższy poziom zgonów z powodu chorób układu krążenia zanotowano w województwie wielkopolskim (339) i warmińsko-mazurskim (359).

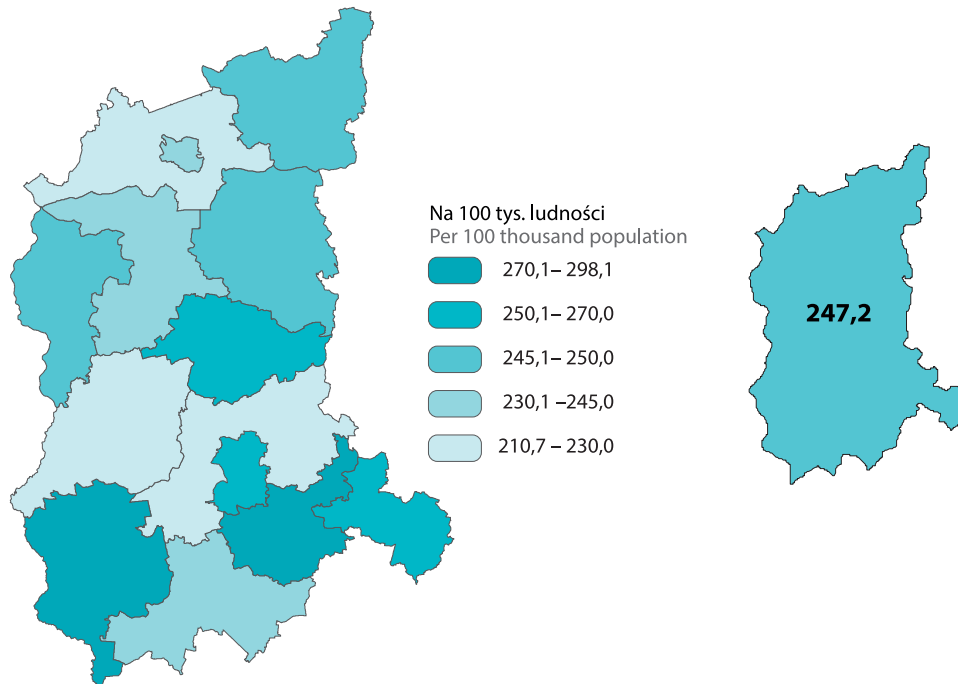
Z powodu nowotworów najwięcej zgonów zanotowano w województwie śląskim (304 zgony na 100 tys. ludności), a najmniej w województwie podkarpackim (229).

Tablica 8. Zgony według wybranych przyczyn
 Table 8. Deaths by selected causes

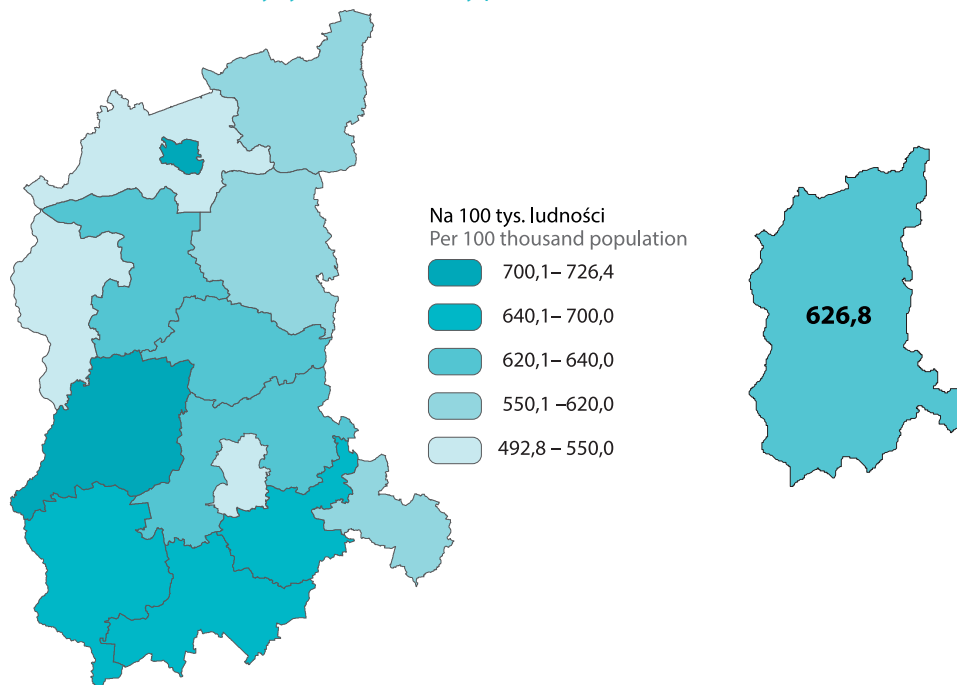
Wyszczególnienie	2015	2020	2021	Specification
OGÓŁEM	10156	12625	13831	TOTAL
na 100 tys. ludności ^a per 100 thousand population ^a				
OGÓŁEM	996,2	1267,1	1397,9	TOTAL
w tym:				of which:
Nowotwory	257,4	288,2	247,2	Neoplasms
Choroby układu krążenia	435,8	361,0	626,8	Diseases of the circulatory system
Choroby układu oddechowego	37,6	60,4	52,3	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego	26,7	54,1	53,6	Diseases of the digestive system
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	49,4	47,9	57,2	Injuries and poisonings by external cause

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

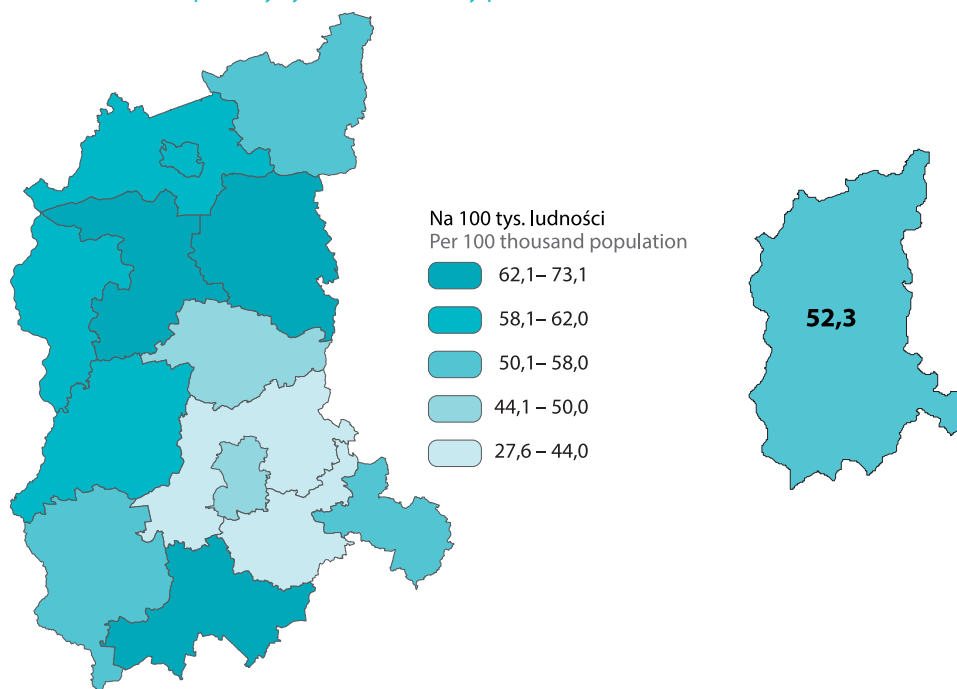
Mapa 14. Zgony z powodu nowotworów według powiatów w 2021 r.
 Map 14. Deaths due to neoplasms by powiats in 2021

Mapa 15. Zgony z powodu chorób układu krążenia według powiatów w 2021 r.
 Map 15. Deaths due to circulatory system diseases by powiats in 2021

Mapa 16. Zgony z powodu chorób układu oddechowego według powiatów w 2021 r.
 Map 16. Deaths due to respiratory system diseases by powiats in 2021

W 2021 r. z powodu nowotworów najwięcej osób zmarło w powiecie nowosolskim (298 osób w przeliczeniu na 100 tys. ludności) i żarskim (272), przy tym w powiecie nowosolskim odnotowano wyraźny wzrost współczynnika zgonów w porównaniu z 2015 r. (o 20 zgonów na każde 100 tys. ludności). Śmiertelność powyżej średniej dla województwa zanotowano także w powiatach: wschowskim (254), Zielonej Górze (252), świebodzińskim (250) i strzelecko-drezdeneckim (248).

Najwyższa śmiertelność z powodu chorób układu krążenia charakteryzowała Gorzów Wlkp. (726 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności), także powiat krośnieński (706) i żagański (693). W porównaniu z 2015 r. wszystkie powiaty zanotowały wzrost natężenia zgonów z tej przyczyny, a największy wystąpił w Gorzowie Wlkp. (więcej o 445 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności).

Z powodu chorób układu oddechowego w 2021 r. najwięcej osób zmarło w powiecie sulęcińskim (73 osoby na 100 tys. ludności), najmniej natomiast w powiecie nowosolskim (28). Równocześnie powiat sulęciński lokował się wśród powiatów o największym wzroście śmiertelności z powodu chorób układu oddechowego w porównaniu z 2015 r. Liczba zgonów w tym powiecie zwiększyła się z 39 do 73, tj. o 34 zgony licząc na każde 100 tys. mieszkańców. Największy wzrost zgonów z tej przyczyny w odniesieniu do 2015 r. zanotowano w powiecie żarskim (więcej o 37 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców), kolejno w Gorzowie Wlkp. (o 30 zgonów więcej).

Zgony według przyczyn i grup wieku

Deaths by causes and age groups

Mediana wieku dla osób zmarłych w 2022 r. w województwie lubuskim wyniosła 74,1 lata, przy tym dla mężczyzn było to 70,4 lat, a dla kobiet 81 lat. Wartość mediany wieku dla osób zmarłych w miastach była wyższa (74,6) niż na wsi (73,2). W porównaniu z 2015 r. wiek środkowy osób zmarłych zmniejszył się o 0,6 roku, przy czym wśród mężczyzn – wzrósł o 2,1 roku, a wśród kobiet utrzymał się na tym samym poziomie. W miastach odnotowano wzrost wskaźnika o 0,1 roku, natomiast na wsi wskaźnik obniżył się o 1,9 roku.

Mediana wieku osoby zmarłej w województwie lubuskim była najniższa w kraju. Największa wartość tego wskaźnika charakteryzowała województwo podlaskie (79,5 lat) oraz kolejno małopolskie (78,9 lat), podkarpackie (78,6 lat), mazowieckie, lubelskie i świętokrzyskie (po ok. 78 lat). Przeciętnie w kraju wskaźnik wyniósł 76,9 lat.

Zgony osób w wieku poniżej 65 lat uważa się za przedwczesną umieralność (65 lat przyjmuje się jako granicę wieku starszego). W 2022 r. w województwie lubuskim zmarło 2,8 tys. osób w wieku 0-64 lata. Wskaźnik przedwczesnej umieralności (liczba zgonów osób w wieku do 65 lat na 10 tys. ludności w tym wieku) wyniósł 35,7, w porównaniu z 30,9 przeciętnie w kraju.

W układzie przestrzennym wskaźnik przedwczesnej umieralności najwyższy był w województwie łódzkim (37,1). Na drugim miejscu uplasowało się województwo lubuskie. Najniższy wskaźnik zanotowano w województwie małopolskim (24,8).

Analizując przyczyny zgonu ludności według grup wieku w regionie zauważa się, że w młodszych grupach wieku zgony były powodowane częściej zewnętrznymi przyczynami; w 2021 r. w grupie ludności w wieku 15-19 lat odnotowano 30 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności. Wśród osób w wieku 20-24 lata zewnętrzna przyczyna spowodowała zgon 46 osób w przeliczeniu na 100 tys. ludności, a w grupie wieku 25-29 lat – 39 osób. Najwięcej młodych osób zginęło w wypadkach komunikacyjnych i w wyniku zamierzonego samookaleczenia - w grupie wieku 20-24 lat było to po 17 osób licząc na 100 tys. ludności, a w wieku 25-29 lat – odpowiednio 14 i 12 osób w przeliczeniu na 100 tys. ludności.

Natężenie zgonów z powodu nowotworów rośnie z wiekiem, dla porównania wśród ludności w grupie wieku 50-54 lata (121 zgonów licząc na 100 tys. ludności) było ponad 3-krotnie wyższe niż wśród osób w wieku 40-44 lata (32 zgony). Z powodu nowotworu płuc, na każde 100 tys. osób, zmarło 67 osób w wieku 55-59 lat oraz 246 osób w wieku 70-74 lata. W 2021 r. wyraźnie zwiększyła się śmiertelność z powodu chorób układu krążenia.

4.4. Przyrost naturalny

4.4. Natural increase

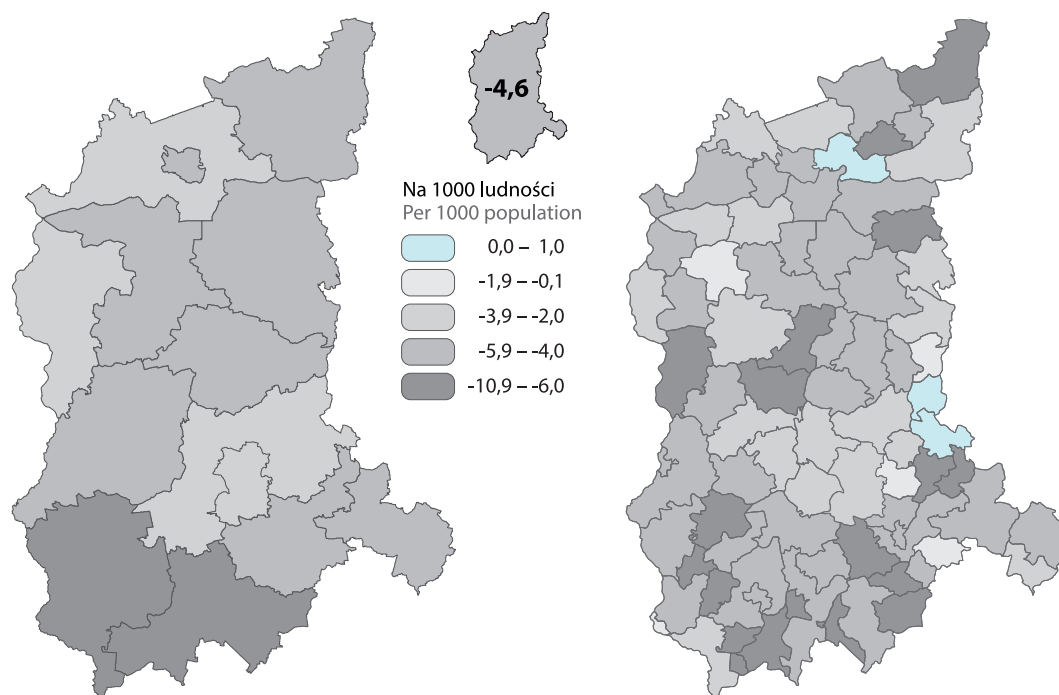
W województwie obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który szybko maleje. Od 2013 r. zauważa się tendencję wzrostu jego ujemnej wartości. W 2022 r. liczba urodzeń żywych była mniejsza od liczby zgonów o 4,6 tys. Ubytek naturalny był mniejszy niż w 2021 r. (minus 5,9 tys.), natomiast większy niż w 2015 r. (minus 0,7 tys.). Współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 4,6‰, wobec minus 6,0‰ w 2021 r. i minus 0,7‰ w 2015 r. W kraju wskaźnik ten w 2022 r. osiągnął poziom minus 3,8‰.

Ubytek naturalny w regionie odnotowano zarówno w miastach, jak i na wsi, przy czym w miastach był większy – współczynnik wyniósł minus 4,8‰, natomiast na wsi minus 4,4‰.

W 2022 r. wszystkie województwa zanotowały ujemny przyrost naturalny, przy czym jego natężenie było wyraźnie zróżnicowane. Wartość współczynnika mieściła się w przedziale od minus 1,4‰ w województwie małopolskim do minus 6,5‰ w województwie świętokrzyskim.

Mapa 17. Przyrost naturalny według powiatów i gmin w 2022 r.

Map 17. Natural increase by powiats and gminas in 2022

W regionie lubuskim ubytek naturalny ludności odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najwyższy charakteryzował powiat żagański (minus 7,1‰) i powiat żarski (minus 6,1‰). Notowano go także w większości gmin (79). Najwyższy współczynnik ubytku naturalnego zanotowano w gminie wiejskiej Wymiarki i Bojadła (po minus 11‰). Wysoki ubytek był także w gminie wiejskiej Tuplice (minus 10,1‰), w gminie miejskiej Żagań i gminie miejsko-wiejskiej Dobiegniew (po ok. minus 9‰). Trzy gminy zanotowały dodatnie wartości tego współczynnika: gmina miejsko-wiejska Kargowa (1,0‰), gmina wiejska Santok (0,4‰) i gmina miejsko-wiejska Babimost (0,3‰).

W porównaniu z 2015 r. w większości gmin zanotowano spadek współczynnika przyrostu naturalnego. Największy spadek obserwowany był w gminach wiejskich: Wymiarki (o 12,2 pkt.), Przytoczna (o 9,9 pkt.), Bojadła i Szczaniec (po ok. 9 pkt.). Jedynie w sześciu gminach nastąpiła poprawa wskaźnika, m. in. w gminie miejsko-wiejskiej Babimost, w gminie miejskiej Łęknica i Gozdnicza, a także w gminie wiejskiej Słońsk, Przewóz i Maszewo.

4.5. Przeciętne dalsze trwanie życia

4.5. Life expectancy

Obserwowana od początku lat 90-tych ub. wieku poprawa sytuacji w zakresie umieralności korzystnie wpływa na długość życia mieszkańców województwa lubuskiego, przy czym nadal utrzymuje się widoczna różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet. W 2022 r. oczekiwana długość życia ludności uległa wydłużeniu, zarówno wśród mężczyzn jak i wśród kobiet. W porównaniu z 2021 r. przeciętne trwanie życia zwiększyło się o ponad 2 lata dla mężczyzn i wyniosło (w momencie urodzenia) 72,6 lata, a dla kobiet wzrosło o 1,4 roku do 80,3 lat.

Tablica 9. Przeciętne dalsze trwanie życia
Table 9. Life expectancy

Wyszczególnienie Specification		Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
		0	15	30	45	60
mężczyźni males						
OGÓŁEM TOTAL	2015	72,76	58,22	44,03	30,22	18,40
	2020	71,84	57,23	42,83	29,15	17,33
	2021	70,51	55,97	41,68	28,13	16,60
	2022	72,58	58,00	43,74	30,14	18,29
Miasta Urban areas		72,81	58,26	44,03	30,42	18,61
Wieś Rural areas		72,07	57,47	43,13	29,56	17,62
kobiety females						
OGÓŁEM TOTAL	2015	80,90	66,29	51,52	37,01	23,67
	2020	80,01	65,28	50,53	36,06	22,63
	2021	78,99	64,32	49,56	35,12	21,86
	2022	80,34	65,83	51,09	36,68	23,34
Miasta Urban areas		80,66	66,19	51,48	37,07	23,69
Wieś Rural areas		79,61	65,01	50,26	35,84	22,54

W porównaniu z 2015 r. oczekiwana długość życia dla mężczyzn i kobiet w województwie obniżyła się, odpowiednio, o 0,2 roku i 0,6 roku. Zmniejszyła się przy tym różnica pomiędzy trwaniem życia mężczyzn i kobiet, z 8,1 lat do 7,8 lat.

Parametry trwania życia zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet są korzystniejsze w miastach. Średnia długość życia mężczyzn w miastach wyniosła 72,8 lata, tj. o 0,7 roku więcej niż mężczyzn na wsi, natomiast kobiet zamieszkałych w miastach – 80,7 lat, tj. o 1 rok więcej niż mieszkanki wsi.

Rozdział 5. Małżeństwa, separacje i rozwody

Chapter 5. Marriages, separations and divorces

W 2022 r. liczba małżeństw w województwie lubuskim zmniejszyła się zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku, jak i w porównaniu z 2015 r. Liczba orzeczonych separacji wzrosła w stosunku do poprzedniego roku, spadła natomiast w porównaniu z 2015 r. Zmniejszyła się liczba rozwodów, zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i z 2015 r.

5.1. Małżeństwa zawarte

5.1. Marriages contracted

Małżeństwo (Marriage) związek między dwiema osobami płci odmiennej, zawarty zgodnie z obowiązującym prawem, pociągający za sobą pewne wzajemne prawa i obowiązki, ustalone w przepisach i zwyczajach.

W 2022 r. w województwie lubuskim zawarto 3967 związków małżeńskich, co stanowiło 2,5% związków małżeńskich zawartych w kraju. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba zawartych małżeństw zmniejszyła się o 3,2% (w kraju zanotowano spadek o 7,4%). W porównaniu z 2015 r. spadek liczby zawartych małżeństw wyniósł 21,3% (w kraju 17,5%).

Z ogółu małżeństw zawartych w 2022 r. w województwie lubuskim, 67,5% stanowiły małżeństwa zawarte w miastach. Odsetek ten był o 2,6 p. proc. wyższy niż w 2015 r.

Województwo lubuskie charakteryzuje przewaga małżeństw cywilnych (64,3% ogółu zawartych małżeństw) nad wyznaniowymi (35,7%). Większy odsetek małżeństw cywilnych niż wyznaniowych występuje zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich (w miastach 66,4% zawartych małżeństw było cywilnych, natomiast na wsi 60,1%). W porównaniu z 2015 r. odsetek małżeństw cywilnych zwiększył się o 14,5 p. proc. Był to trzeci, najwyższy wzrost wśród województw (po zachodniopomorskim i wielkopolskim). W kraju małżeństwa cywilne stanowiły średnio 49,0% zawartych małżeństw, tj. o 11,2 p. proc. więcej niż w 2015 r.

Tablica 10. Małżeństwa zawarte
Table 10. Marriages contracted

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
OGÓŁEM TOTAL	5040	3511	4100	3967
Cywilne Civil	2509	2091	2585	2552
Wyznaniowe Religious	2531	1420	1515	1415
	w % in %			
Zawarte: Contracted:				
w miastach in urban areas	64,9	66,0	66,8	67,5
na wsiach in rural areas	35,1	34,0	33,2	32,5

Współczynnik małżeństw

Marriage rate

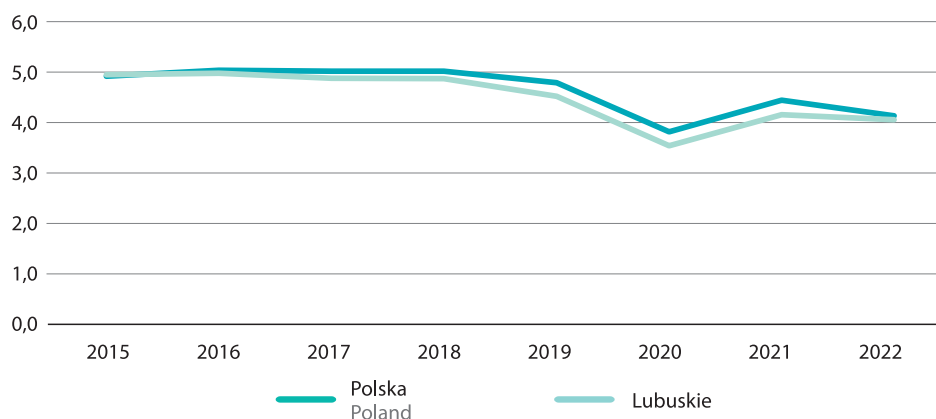
W 2022 r. współczynnik małżeństw w województwie lubuskim utrzymał się na zbliżonym poziomie w stosunku do notowanego w poprzednim roku. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba małżeństw wyniosła 4,0 wobec 4,1 w 2021 r. W porównaniu z 2015 r. wartość współczynnika małżeństw była niższa o 0,9 pkt. W analizowanym okresie wskaźnik w województwie utrzymywał się na poziomie zbliżonym do jego wartości średniej w kraju (4,0 wobec 4,1).

W układzie przestrzennym najniższą wartość współczynnika małżeństw zanotowano w województwach: opolskim, świętokrzyskim (po 3,7), najwyższą natomiast w województwie małopolskim (4,5). W odniesieniu do 2021 r. współczynnik małżeństw w kraju zmniejszył się o 0,3 pkt., natomiast w relacji do 2015 r. zmniejszył się o 0,8 pkt., przy czym spadek liczby małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano we wszystkich województwach.

W porównaniu z 2015 r. częściej zawierane były małżeństwa w miastach, gdzie współczynnik małżeństw wyniósł 4,2, niż na obszarach wiejskich – 3,7 (w 2015 r. odpowiednio 4,9 i 5,0). W kraju wartość współczynnika małżeństw w 2022 r. wyniosła dla obszarów miejskich 4,2, a dla wiejskich 4,0, natomiast w 2015 r. wyniosła odpowiednio 4,8 i 5,1.

Współczynnik małżeństw (Marriage rate) stosunek liczby małżeństw zawartych w danym okresie (zazwyczaj roku) do liczby ludności w połowie okresu lub średniej liczby ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

Wykres 8. Współczynnik małżeństw
Chart 8. Marriage rate

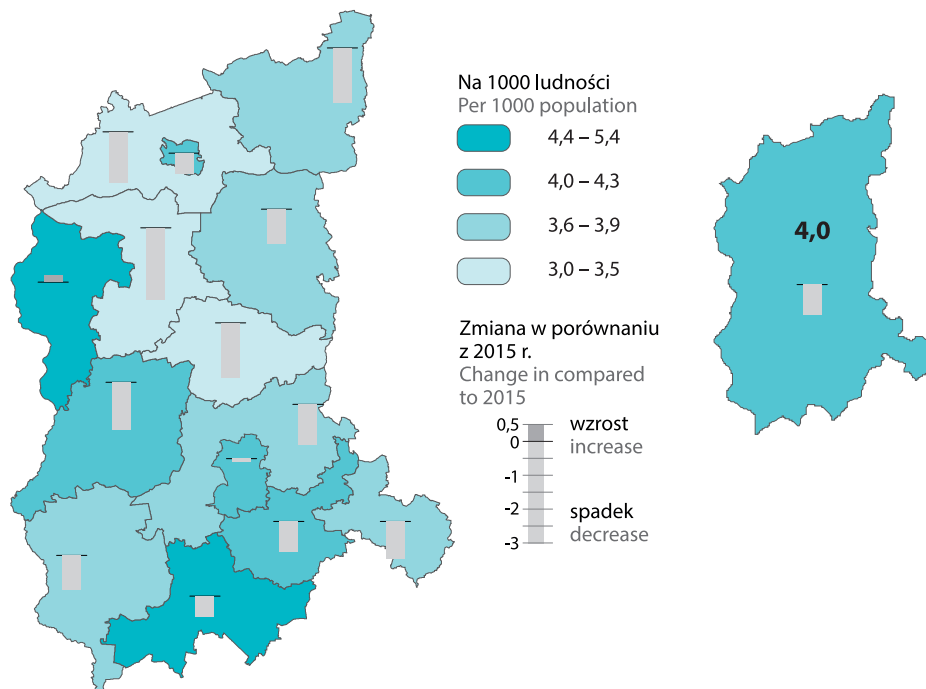

Omawiany wskaźnik wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa. Najwyższą wartość współczynnika małżeństw zanotowano w powiecie słubickim (5,4). Względnie wysokie wartości tego wskaźnika notowano również w powiecie żagańskim (4,4), nowosolskim i w mieście na prawach powiatu Zielonej Górze (po 4,3). Najmniejszą natomiast częstość zawierania małżeństw zaobserwowano w powiecie sulęcińskim (3,0). Niskie wartości wskaźnika wystąpiły także w powiecie gorzowskim i świebodzińskim (po 3,5).

W porównaniu z 2015 r. w większości powiatów i miast na prawach powiatu współczynnik małżeństw obniżył się, najbardziej w powiatach: sulcińskim (z 5,1 w 2015 r. do 3,0 w 2022 r.), świebodzińskim (z 5,1 do 3,5), strzelecko-drezdeneckim (z 5,4 do 3,8) oraz gorzowskim (z 4,9 do 3,5). Najmniejszy spadek częstości zawierania małżeństw charakteryzował Zieloną Górę (z 4,4 do 4,3). Wzrost współczynnika małżeństw w porównaniu z 2015 r. zanotowano w powiecie słubskim (o 0,2 pkt.).

Mapa 18. Współczynnik małżeństw według powiatów w 2022 r.

Map 18. Marriage rate by powiats in 2022

Małżeństwa zawarte według płci i wieku

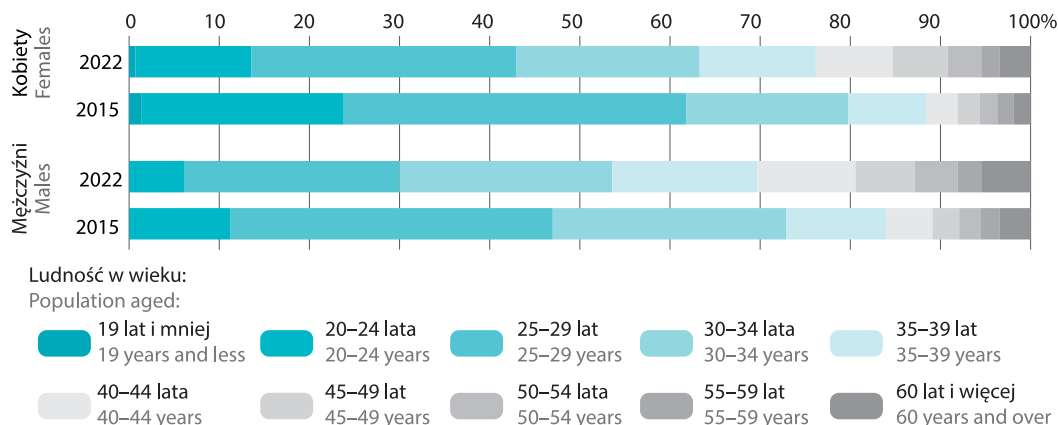
Marriages contracted by sex and age

W strukturze nowożeńców według grup wieku zmniejszył się udział osób młodych, w wieku do 29 lat (o 19,2 p. proc.), przy wzroście udziału osób w wieku 30 lat i więcej. W 2022 r., podobnie jak w 2015 r., największą grupę nowożeńców stanowiły osoby w wieku 25-29 lat. Odsetek kobiet z tej grupy wiekowej wyniósł 29,4%, a mężczyzn – 23,9%, jednak zmniejszył się w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o 8,6 p. proc. i 11,9 p. proc. Znaczny spadek udziału w strukturze nowożeńców zanotowano także w przypadku kobiet i mężczyzn w wieku 20-24 lata – odpowiednio o 9,5 p. proc. do 12,9% oraz o 5,1 p. proc. do 6,0%. Jednocześnie wystąpił wzrost odsetka nowożeńców w wieku 30-34 lata, który zaznaczył się głównie w populacji kobiet i wyniósł 2,3 p. proc. do 20,3%. Spośród mężczyzn zawierających małżeństwo, osoby z tej grupy wieku stanowiły 23,6%, tj. o 2,3 p. proc. mniej niż w 2015 r. Na uwagę zasługuje znaczący wzrost odsetka nowożeńców w wieku 35-39 lat, zarówno wśród kobiet (o 4,3 p. proc. do 12,9%), jak i wśród mężczyzn (o 5,0 p. proc. do 16,1%).

W większości zawartych małżeństw (68,0%) mężczyzna był starszy od kobiety, najczęściej o 3-5 lat (24,0%) i o 1-2 lata (22,0%). Dalsze 15,2% stanowiły małżeństwa, w których mężczyzna był starszy od kobiety o 6-10 lat, a 6,7% – o 11 lat i więcej.

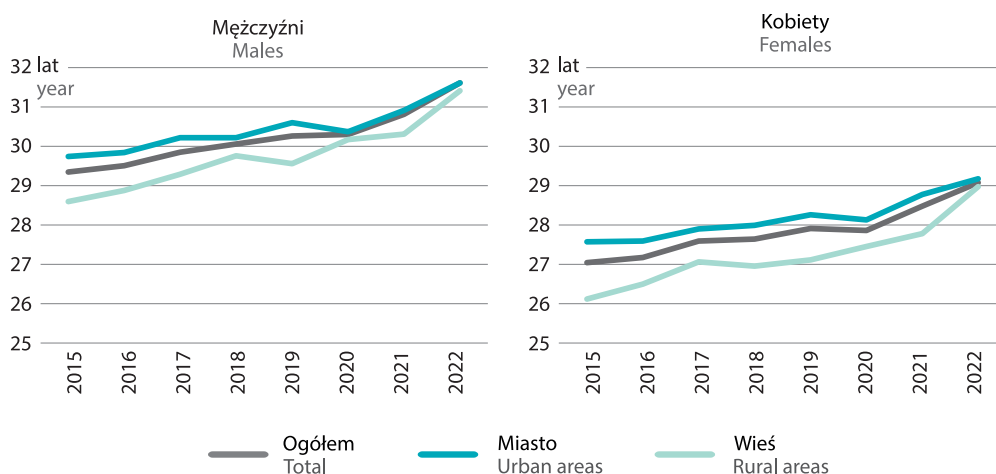
Odrotna sytuacja, tj. gdy kobieta była starsza od mężczyzny, miała miejsce w przypadku 21,0% małżeństw, przy czym 10,0% ogółu zawartych małżeństw stanowiły te, w których różnica wieku wyniosła 1-2 lata, 6,2% – 3-5 lat, 3,6% – 6-10 lat, a 1,2% – 11 lat i więcej. W pozostałych 11,0% wszystkich małżeństw kobieta była w takim samym wieku jak mężczyzna. W porównaniu z 2015 r. wystąpił wzrost odsetka małżeństw, w których mężczyzna był starszy od kobiety o 6 lat i więcej oraz małżeństw, w których kobieta była starsza od męża o 3 lata i więcej.

Wykres 9. Struktura nowożeńców według grup wieku i płci
 Chart 9. Structure of bridegrooms and brides by age groups and sex

W 2022 r. mediana wieku mężczyzn zawierających związek małżeński wyniosła 34,0 lata, a kobiet 31,5 lat. W miastach wiek środkowy mężczyzn wchodzących w związek małżeński wyniósł 34,3 lat, a na obszarach wiejskich 33,5 lat; dla kobiet było to odpowiednio 31,8 i 31,0 lat. W odniesieniu do 2015 r. mediana wieku nowożeńców wzrosła zarówno dla mężczyzn (o 3,5 lat), jak i dla kobiet (o 3,4 lat). U obojga płci mediana wieku wzrosła w mniejszym stopniu w miastach niż na wsi. W miastach dla mężczyzn mediana wieku wzrosła o 3,3 lat, a na obszarach wiejskich o 4,0 lat. Natomiast wśród kobiet mieszkających w miastach wzrost mediany wieku wyniósł 3,0 lat, a na obszarach wiejskich 4,0 lat.

Wykres 10. Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy
 Chart 10. Median age of bridegrooms and brides at first marriage

Mediana wieku mężczyzn wchodzących w związek małżeński po raz pierwszy wyniosła 31,6 lat, a kobiet 29,1 lat. Wskaźnik ten, obok województwa zachodniopomorskiego (dla mężczyzn 31,6 lat i dla kobiet 29,2 lat), przyjmuje jedną z wyższych wartości w kraju. Najniższą medianę wieku wchodzących w związek małżeński po raz pierwszy odnotowano w województwie podkarpackim – dla mężczyzn 29 lat, a dla kobiet 26,7 lat. W kraju mediana wieku mężczyzn wchodzących w związek małżeński po raz pierwszy wyniosła 29,9 lat, natomiast kobiet 27,8 lat.

W miastach wiek środkowy mężczyzn wchodzących w związek małżeński pierwszy raz wyniósł 31,6 lat, a na obszarach wiejskich 31,4 lat. Dla kobiet wartości te wyniosły odpowiednio 29,2 i 29,0 lat.

W odniesieniu do 2015 r. mediana wieku nowożeńców wchodzących w związek małżeński po raz pierwszy wzrosła: w przypadku mężczyzn o 2,2 lat, w przypadku kobiet o 2,1 lat. Na wsiach wzrost mediany wieku był większy niż w miastach i wyniósł dla mężczyzn i kobiet po 2,9 lat. W miastach natomiast mediana wieku mężczyzn zwiększyła się o 1,9 lat i kobiet o 1,6 lat.

W kraju mediana wieku osób zawierających związek małżeński po raz pierwszy wzrosła w mniejszym stopniu niż w województwie lubuskim: dla mężczyzn o 1,5 lat, dla kobiet o 1,4 lat.

Małżeństwa zawarte według poziomu wykształcenia Marriages contracted by education level

W 2022 r. spośród mężczyzn zawierających małżeństwo największą grupę (42,0%) stanowili mężczyźni z wykształceniem średnim. Dalsze 25,2% stanowili mężczyźni z wykształceniem wyższym, a 24,1% - z zasadniczym zawodowym. Z kolei spośród kobiet zawierających małżeństwo 41,2% stanowiły kobiety z wykształceniem średnim, a 37,9% - z wykształceniem wyższym. Znacznie mniejszy niż w przypadku mężczyzn był odsetek kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym (13,8%).

Udział małżeństw pomiędzy małżonkami o tym samym poziomie wykształcenia w ogólnej liczbie małżeństw (wskaźnik homogamii) w województwie wyniósł 50,0% i zmniejszył się w odniesieniu do 2015 r. o 2,1 p. proc. W kraju współczynnik ten był wyższy i wyniósł 55,8%. Małżeństwa osób z wykształceniem średnim stanowiły w województwie 21,3% wszystkich zawartych małżeństw, z wyższym 18,8%, z zasadniczym zawodowym 7,6%, a z podstawowym i gimnazjalnym 2,3%.

Tablica 11. Małżeństwa według wykształcenia małżonków w 2022 r.
Table 11. Marriages by education level in 2022

Poziom wykształcenia mężczyzny Education level of males	Ogółem Total	Poziom wykształcenia kobiety Education level of females			
		wyższe tertiary	policealne i średnie post-secondary and secondary	zasadnicze zawodowe basic vocational	gimnazjalne i podstawowe lower secondary and primary
OGÓŁEM TOTAL	3967	1505	1636	549	275
Wyższe Tertiary	1001	744	232	21	4
Policealne i średnie Post-secondary and secondary	1668	609	846	144	69
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	956	128	417	301	110
Gimnazjalne i podstawowe Lower secondary and primary	340	24	141	83	92

Mażeństwa zawarte według stanu cywilnego

Marriages contracted by marital status

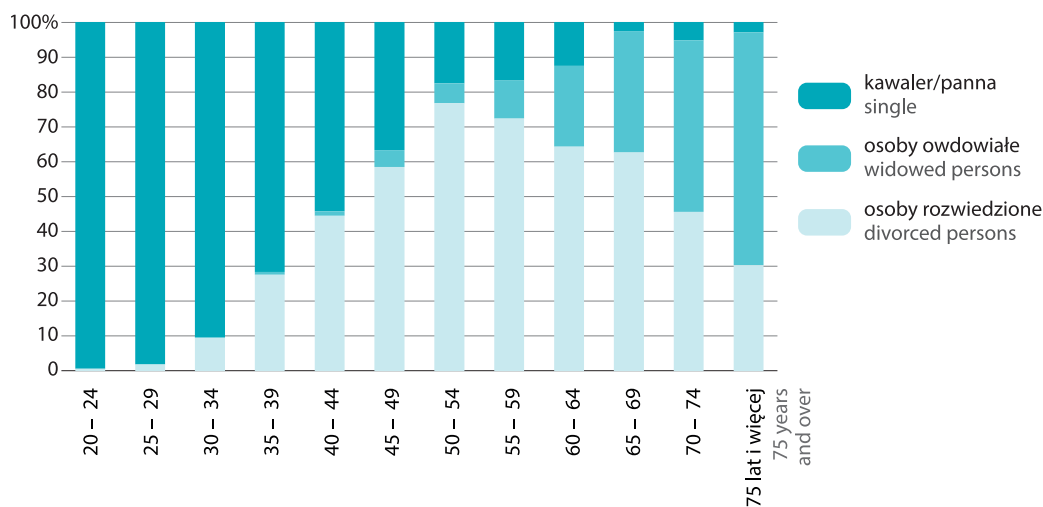
W 2022 r. w województwie lubuskim mażeństwa zawierane po raz pierwszy (kawaler z panną) stanowiły 65,8% ogółu zawartych małżeństw, natomiast mażeństwa zawierane po raz kolejny – 15,5%. W porównaniu z 2015 r. odsetek małżeństw zawartych po raz pierwszy obniżył się o 9,5 p. proc., przy wzroście odsetka związków zawieranych po raz kolejny o 5,2 p. proc. Zwiększył się także odsetek małżeństw osób rozwiedzionych z osobami wstępującymi w związek małżeński po raz pierwszy: panna z rozwiedzionym – o 1,9 p. proc, kawaler z rozwiedzioną – o 2,4 p. proc.

W skali kraju mażeństwa pomiędzy pannami i kawalerami stanowiły 74,9% związków, natomiast mażeństwa zawarte po raz kolejny – 11,2% związków.

Tablica 12. Mażeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2022 r.
Table 12. Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2022

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiety Previous marital status of a female		
			panny single	wdowy widow	rozwiedzione divorced
OGÓLEM TOTAL		3967	2943	132	892
Poprzedni stan cywilny mężczyzny Previous marital status of a male	kawaler single	3019	2610	37	372
	wdowiec widower	80	9	34	37
	rozwiedziony divorced	868	324	61	483

Wykres 11. Mażeństwa zawarte według stanu cywilnego oraz grup wieku w 2022 r.
Chart 11. Marriages contracted by marital status and age groups in 2022

5.2. Separacje

5.2. Separations

Separacja prawna (Legal separation) uchylenie wspólnoty małżeńskiej bez prawa wstępowania w nowy związek małżeński przez którąkolwiek ze stron. Orzeczenia o separacji dokonuje odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem. W odróżnieniu od rozwodu - separacja nie ma charakteru ostatecznego rozwiązania małżeństwa; na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka zniesienie separacji.

W 2022 r. w województwie lubuskim sądy orzekły prawomocnie 20 separacji, tj. 2,9% orzeczonych separacji w kraju. W porównaniu z 2021 r. liczba separacji orzeczonych w województwie wzrosła o 11,1%.

W odniesieniu do 2015 r. odnotowano spadek o 37,5% (w Polsce o 59,2%). W 2022 r. w województwie lubuskim zanotowano 7 przypadków zniesienia separacji małżeństw (tj. o 2 mniej niż w 2021 r. i o 3 więcej niż w 2015 r.).

Zdecydowana większość par, wobec których sąd orzeka separację mieszka w miastach. W województwie lubuskim w 2022 r. było to 70,0% wszystkich separacji orzeczonych (66,4% w Polsce). W porównaniu z 2015 r. odsetek ten spadł o 5,0 p. proc.

Zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich z powództwem o orzeczenie separacji częściej występowały żony. W województwie w 2022 r. było to łącznie 85,0% ogółu separacji, przy przeciętnej dla kraju 66,5%. Z powództwa męża orzeczono 10,0% separacji, a za zgodnym wnioskiem stron 5,0%.

W porównaniu z 2015 r. odsetek separacji z powództwa żony wzrósł o 25,6 p. proc., zmniejszyła się natomiast odsetek separacji z powództwa męża - o 21,3 p. proc. oraz za zgodnym wnioskiem stron - o 4,4 p. proc.

Tablica 13. Separacje
Table 13. Separations

Wyszczególnienie	2015	2020	2021	2022	Specification
OGÓŁEM	32	11	18	20	TOTAL
Z powództwa męża	10	1	2	2	Petition of husband
Z powództwa żony	19	8	15	17	Petition of wife
Zgodny wniosek stron	3	2	1	1	Unanimous petition of both of persons
w % in %					
W miastach	75,0	63,6	77,8	70,0	In urban areas
Na wsiach	25,0	36,4	22,2	30,0	In rural areas

Współczynnik separacji

Separations rate

W przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie lubuskim orzeczono 2,0 separacji (przed rokiem 1,8, przy przeciętnej dla kraju 1,8). Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie podlaskim (3,1). Kolejne wysokie wartości wskaźnika wystąpiły w województwach: śląskim (2,4) i łódzkim (2,3).

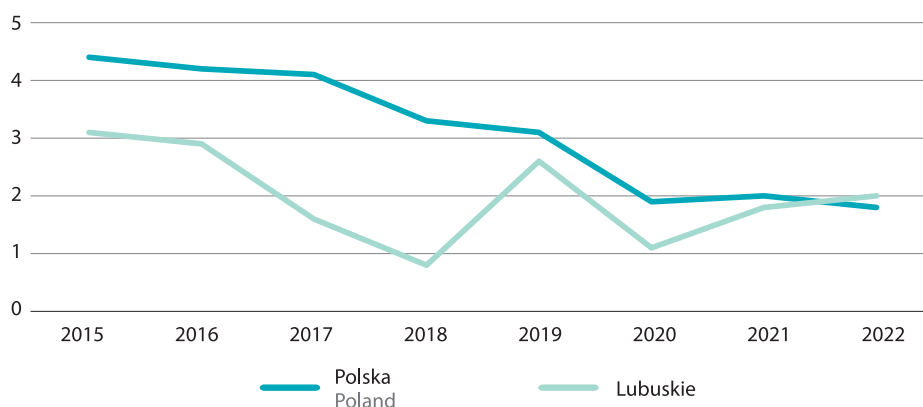
Najniższy współczynnik separacji notowano w województwie wielkopolskim (0,9). Niskie wartości wskaźnika wystąpiły także w województwach: mazowieckim i opolskim (po 1,3).

W porównaniu z 2015 r. liczba orzeczonych separacji na 100 tys. ludności zmniejszyła się zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju (odpowiednio o 1,1 pkt. i o 2,6 pkt.).

W miastach na 100 tys. ludności orzeczono 2,2 separacji, natomiast na terenach wiejskich 1,7 (przed rokiem w miastach i na terenach wiejskich współczynnik wyniósł odpowiednio: 2,2 i 1,1). W odniesieniu do 2015 r. współczynnik separacji zmniejszył się o 1,4 pkt. w miastach i o 0,7 pkt. na wsi.

W województwie lubuskim w 2022 r. najwięcej separacji na 100 tys. ludności orzeczono w Zielonej Górze (4,3). Wysoka wartość wskaźnika wystąpiła także w powiecie gorzowskim (4,1). Natomiast najniższa była w powiecie żagańskim (1,3). Kolejne niskie wartości współczynnika separacji notowano w powiecie świebodzińskim (1,8) i krośnieńskim (1,9). W omawianym okresie nie orzeczono separacji w powiatach: międzyrzeckim, strzelecko-drezdeneckim, sulęcińskim, nowosolskim i wschowskim.

Wykres 12. Liczba separacji na 100 tys. ludności
Chart 12. Separations per 100 thousand population

Liczba separacji liczona na 1000 nowo zawartych małżeństw wyniosła w województwie lubuskim 5,0 (wobec 4,4 w kraju). Najwięcej separacji na 1000 nowo zawartych małżeństw orzeczono w województwie podlaskim (7,8). Wysoka liczba separacji wystąpiła także w województwach: śląskim (6,2) oraz świętokrzyskim i łódzkim (po 6,0). Najmniej separacji na 1000 nowo zawartych małżeństw orzeczono w województwie wielkopolskim (2,2). Niską liczbę separacji notowano także w województwie mazowieckim (3,2) i opolskim (3,5).

W porównaniu z 2015 r. omawiany wskaźnik zmniejszył się zarówno w województwie lubuskim jak i w kraju, odpowiednio o 1,3 pkt. i o 4,6 pkt. W miastach województwa lubuskiego na 1000 zawartych małżeństw orzeczono 5,2 separacji (wobec 7,3 w 2015 r.), a na terenach wiejskich 4,7 (wobec 4,5).

Separacje według liczby dzieci Separations by number of children

W 2022 r. ponad 1/3 małżeństw (35,0% wobec 44,4% przed rokiem), w stosunku do których orzeczono separację miała na utrzymaniu małoletnie dzieci (tj. w wieku poniżej 18 lat), wśród nich 42,9% małżonków miało jedno, a 57,1% dwoje dzieci.

W porównaniu z 2015 r. odsetek małżeństw z dziećmi, w stosunku do których sąd orzekł separację, zmniejszył się o 15 p. proc., w tym odsetek małżeństw posiadających jedno dziecko zmniejszył się o 7,1 p. proc., natomiast odsetek małżeństw posiadających 2 dzieci wzrósł o 7,1 p. proc.

W omawianym okresie wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi sąd powierzał najczęściej obojgu rodzicom (85,7% separacji małżeństw posiadających wspólne dziecko na wychowaniu). W pozostałych przypadkach władzę rodzicielską wykonywała matka. W 2022 r. nie powierzono opieki nad dziećmi ojcu oraz oddzielnie matce i ojcu. Natomiast w 2015 r. odsetek orzeczeń sądu o wykonywaniu władzy rodzicielskiej powierzony razem matce i ojcu wyniósł 56,3%, a opieka powierzona matce – 43,8%.

5.3. Rozwody

5.3. Divorces

Rozwód (Divorce) rozwiązanie związku małżeńskiego przez odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem.

W 2022 r. w województwie lubuskim sądy orzekły o rozpadzie 1502 związków małżeńskich, co stanowiło 2,5% ogółu rozwodów orzeczonych w kraju. Liczba rozwodów zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem (o 3,5%), jak i w relacji do 2015 r. (o 28,0%). W kraju liczba rozwodów zmniejszyła się w odniesieniu do poprzedniego roku, odpowiednio o 0,9% i 10,6%. Blisko ¼ rozwodów dotyczy mieszkańców miast (74,6% wobec 73,6% w poprzednim roku) i w odniesieniu do 2015 r. tendencja ta nie uległa zmianie. Odsetek rozwodów na wsi wyniósł 25,4% (wobec 26,4% w poprzednim roku) i w porównaniu z 2015 r. (25,2%) również pozostał na zbliżonym poziomie. Na przestrzeni siedmiu lat nieznacznie zwiększył się odsetek rozwodów z powództwa żon (67,2% wobec 66,6% w 2015 r.), a zmniejszył się z powództwa mężów (32,8% wobec 33,4% w 2015 r.).

Tablica 14. Rozwody
Table 14. Divorces

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
OGÓŁEM TOTAL	2087	1145	1557	1502
Z powództwa męża Petition of husband	697	391	532	493
Z powództwa żony Petition of wife	1390	754	1025	1009
w % in %				
W miastach In urban areas	74,8	73,4	73,6	74,6
Na wsiach In rural areas	25,2	26,6	26,4	25,4

Współczynnik rozwodów

Divorces rate

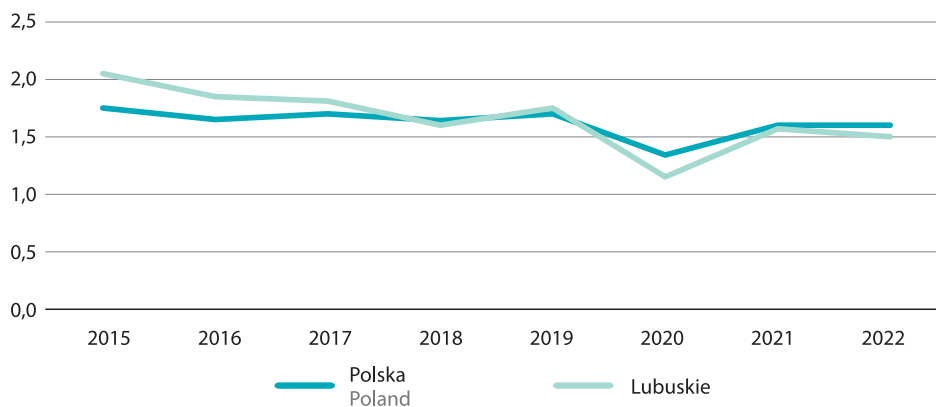
W 2022 r. współczynnik rozwodów w województwie lubuskim wyniósł 1,5 (w 2015 r. – 2,0). W kraju natomiast ukształtował się na poziomie 1,6 (w 2015 – 1,8). W porównaniu z poprzednim rokiem omawiany wskaźnik spadł nieznacznie (o 0,1 p. proc.), a w kraju nie uległ zmianie.

W przekroju województw najwyższy współczynnik rozwodów notowano w województwie zachodniopomorskim (2,0). Wysokie wartości wskaźnika notowano również w województwie warmińsko-mazurskim i dolnośląskim (po 1,8). Najniższy współczynnik rozwodów wystąpił w województwie małopolskim i podkarpackim (po 1,2).

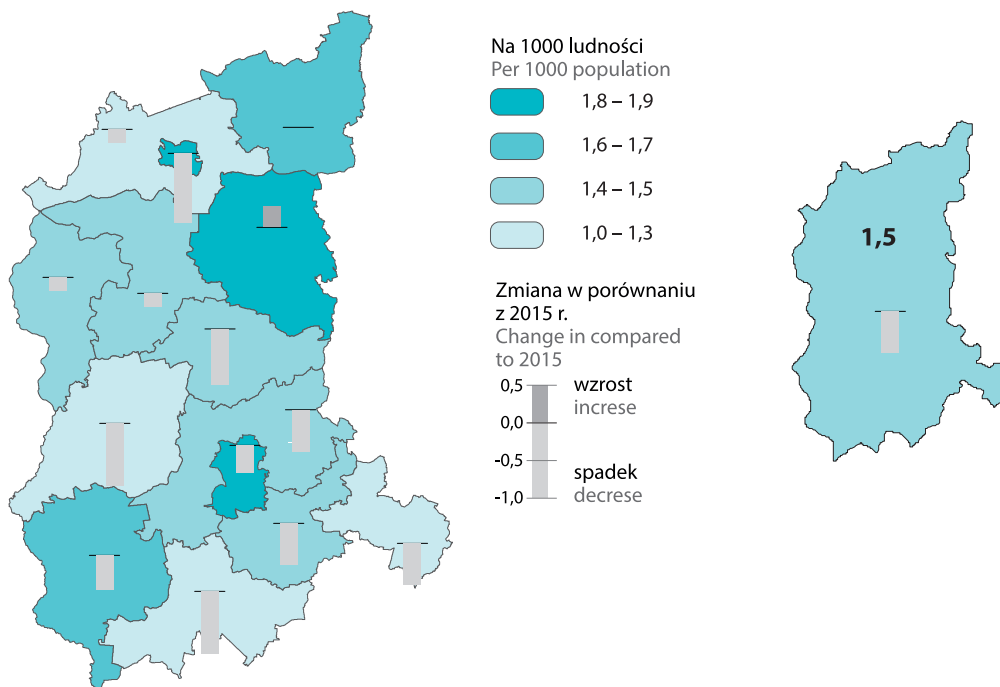
W miastach województwa lubuskiego wartość współczynnika była wyższa (1,8) niż na obszarach wiejskich (1,1). Zróżnicowanie wskaźników pomiędzy obszarem miejskim i wiejskim zmniejszyło się w porównaniu z 2015 r., kiedy wartość wskaźnika w miastach wynosiła 2,4, podczas gdy na terenach wiejskich 1,5.

Współczynnik rozwodów (Divorces rate) stosunek liczby rozwodów orzeczonych w danym okresie (zazwyczaj roku) do liczby ludności w połowie okresu lub średniej liczby ludności – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności)

Wykres 13. Współczynnik rozwodów
Chart 13. Divorces rate

Mapa 19. Rozwody według powiatów w 2022 r.
Map 19. Divorces by powiats in 2022

Liczba rozwodów na 1000 zawartych małżeństw w 2022 r. wyniosła 379. Spośród powiatów i miast na prawach powiatu najwyższą wartość tego wskaźnika zanotowano w powiecie międzyrzeckim

(482 rozwody na 1000 zawartych małżeństw). Wysokie wartości wskaźnika odnotowano także m.in. w powiecie sulęcińskim (456), żarskim (447) i w Gorzowie Wlkp. (439). Liczba rozwodów na 1000 zawartych małżeństw pozostała na podobnym poziomie w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 35. Spadek wskaźnika w porównaniu z 2015 r. wystąpił w większości powiatów, w tym największy w Gorzowie Wlkp. (o 152). Znaczące spadki wskaźnika notowano także m.in. w powiecie żagańskim (o 144) i krośnieńskim (o 113). Natomiast wzrost liczby rozwodów na 1000 małżeństw zawartych wystąpił m.in. w powiecie międzyrzeckim (o 162) i sulęcińskim (o 148).

W 2022 r. najwyższą wartość współczynnika rozwodów zanotowano w powiecie międzyrzeckim (1,9). Wyższą od średniej wojewódzkiej wartość notowano także w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze (po 1,8), a także w powiecie żarskim (1,7) i strzelecko-drezdeneckim (1,6). Najniższe wartości współczynnika rozwodów zaobserwowano w powiecie wschowskim (1,0) i krośnieńskim (1,1). Spadek współczynnika rozwodów w odniesieniu do 2015 r. zanotowano we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu, poza powiatem międzyrzeckim (wzrost o 0,3) i strzelecko-drezdeneckim, w którym omawiany wskaźnik nie uległ zmianie. Największy spadek wystąpił w Gorzowie Wlkp. (z 2,8 w 2015 r. do 1,8 w 2022 r.). Kolejny spadek notowano w powiecie żagańskim (z 2,2 w 2015 r. do 1,3 w 2022 r.) i powiecie krośnieńskim (z 2,0 w 2015 r. do 1,1 w 2022 r.).

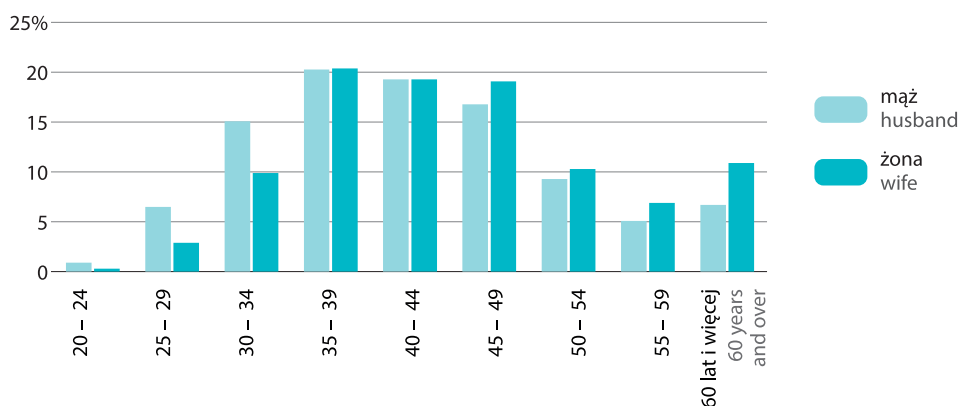
Rozwody według płci i wieku

Divorces by sex and age

W 2022 r. spośród odnotowanych rozwodów największy odsetek stanowiły rozwody osób, które w momencie zawarcia małżeństwa miały 20-24 lata; kobiety z tej grupy wieku stanowiły 39,2% ogółu rozwiedzionych kobiet, natomiast mężczyźni – 29,2%. W 2015 r. było to odpowiednio 47,9% i 40,2%. Wysoki odsetek stanowiły również osoby, które zawarły małżeństwo w wieku 25-29 lat (30,1% rozwodzących się kobiet i 34,7,2% mężczyzn). W miarę wzrostu wieku osób zawierających małżeństwa odsetek rozwodów maleje.

W 2022 r. najwięcej rozwiązanych małżeństw zanotowano w grupie osób, które w momencie wniesienia powództwa miały 35-39 lat (kobiety z tej grupy wieku stanowiły 21,3% ogółu rozwodów, natomiast mężczyźni – 20,8%). W strukturze osób rozwiedzionych wysoki był również udział osób, które wniosły pozew o rozwód w wieku 40-44 lata (17,9% rozwodzących się kobiet i 19,2% mężczyzn). W porównaniu z 2015 r. wzrósł odsetek rozwodzących się małżeństw w grupie wieku 45-49 lat (wśród kobiet z 9,4% w 2015 r. do 16,1% w 2022 r. i wśród mężczyzn z 12,2% do 17,8%). Zmniejszył się natomiast odsetek rozwodzących się małżeństw w młodszej grupie wieku tj. 25-29 lat (wśród kobiet z 15,3% w 2015 r. do 7,1% w 2022 r. i wśród mężczyzn z 9,6% do 3,8%).

Wykres 14. Rozwody według wieku małżonków w momencie orzeczenia rozwodu w 2022 r.
 Chart 14. Divorces by age of spouses at the time of divorce in 2022

Rozwody według poziomu wykształcenia

Divorces by education level

W 2022 r. spośród mężczyzn rozwodzących się największą grupę stanowili mężczyźni z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym (odpowiednio 36,6% i 31,6% wszystkich rozwodów). Z kolei spośród rozwodzących się kobiet 36,6% stanowiły kobiety z wykształceniem średnim, a 33,0% - z wykształceniem wyższym. Udział rozwodów pomiędzy małżonkami o tym samym poziomie wykształcenia w ogólnej liczbie rozwodów w województwie wyniósł 43,7% i zmniejszył się w porównaniu z 2015 r. o 2,3 p. proc. Rozwody osób z wykształceniem średnim stanowiły w województwie 16,0% wszystkich rozwiązanych małżeństw, z wyższym 14,6%, z zasadniczym zawodowym 10,7%, a z podstawowym i gimnazjalnym – 2,3%.

Znaczny odsetek rozwodów stanowiły przypadki, w których żona miała wykształcenie średnie, a mąż zasadnicze zawodowe (13,0% ogółu rozwodów) oraz przypadki, gdy żona miała wykształcenie wyższe, a mąż średnie (12,3% rozwodów). W odniesieniu do 2015 r. nastąpiła zmiana w strukturze wykształcenia osób rozwiedzionych. Wyraźny jest wzrost odsetka kobiet z wykształceniem wyższym wśród rozwodzących się (z 24,4% w 2015 r. do 33,0% w 2022 r.), a także mężczyzn o wyższym wykształceniu (z 13,0% do 18,6%). Zmniejszył się natomiast odsetek rozwiedzionych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (wśród kobiet z 23,5% do 18,4%, a w przypadku mężczyzn z 38,0 do 31,6%).

Rozwody według okresu trwania małżeństwa

Divorces by duration of marriage

W 2022 r. najwięcej rozwodów odnotowano wśród małżeństw trwających 5-9 lat (20,6% ogółu rozwodów). Znaczny odsetek rozwodów dotyczył małżeństw trwających 10-14 lat (20,4%), 2-4 lata (13,3%) oraz małżeństw trwających 30 lat i dłużej (12,4%). W porównaniu z 2015 r. największy wzrost odsetka rozwodów odnotowano wśród małżeństw trwających 10-14 lat (o 6,0 p. proc.). Zwiększył się także m.in. odsetek rozwodów wśród małżeństw trwających 30 lat i dłużej (o 1,6 p. proc.). Największy spadek w omawianym okresie porównawczym wystąpił wśród małżeństw trwających 5-9 lat (o 3,4 p. proc.). W tym czasie zmniejszył się także m.in. odsetek rozwodów wśród małżeństw trwających 15-19 lat (o 2,2 p. proc.).

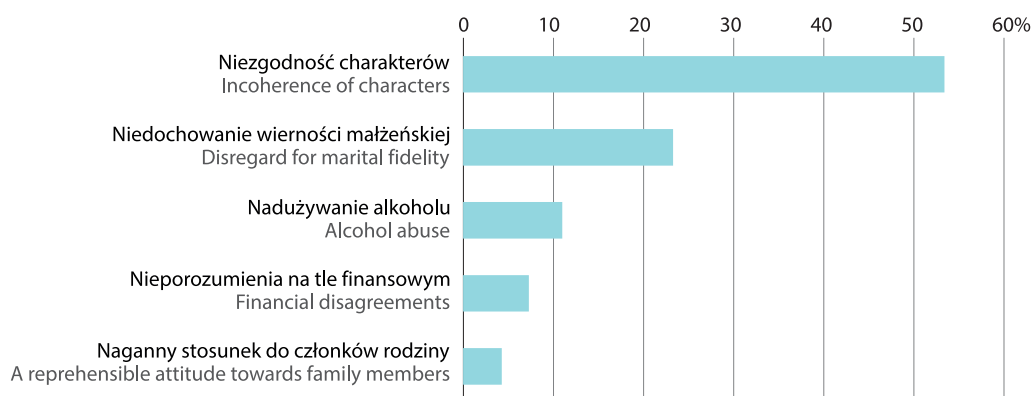
Rozwody według przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego oraz winy stron

Divorces by causes of marriages dissolution and guilt of spouses

Główną przyczyną rozkładu pożycia małżeńskiego w dalszym ciągu była niezgodność charakterów, która wystąpiła w przypadku 53,4% ogółu orzeczonych rozwodów (wobec 35,4% w 2015r.). W porównaniu z 2015 r. zmniejszył się odsetek rozwodów z powodu nadużywania alkoholu (11,0% wobec 15,3% w 2015 r.) oraz z powodu różnic światopoglądowych (0,1% wobec 3,5%).

Wykres 15. Rozwody według wybranych przyczyn rozpadu pożycia małżeńskiego w 2022 r.

Chart 15. Divorces by selected causes of the breakdown of marriage in 2022

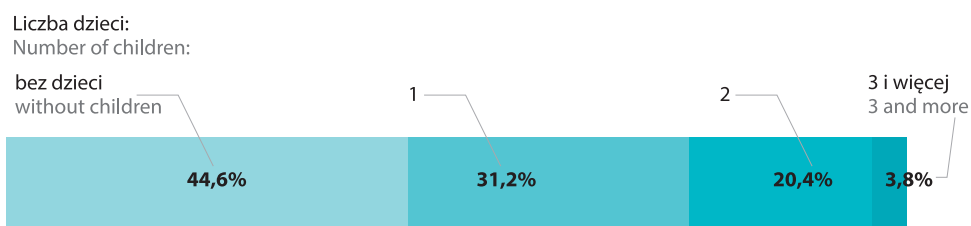
W 2022 r. większość małżeństw rozwodzących się (83,0% wobec 74,2% w 2015 r.) zostało rozwiązanych bez orzekania o winie. Zmniejszył się odsetek rozwodów orzeczonych z winy męża (11,0% wobec 17,8% w 2015 r.), z winy żony (2,2% wobec 3,9%), a także z winy obydwu stron (3,8% wobec 4,2%).

Rozwody według liczby dzieci

Divorces by number of children

W 2022 r. wśród rozwodzących się małżeństw więcej było rodziców posiadających małoletnie dzieci (55,4%) niż rozwodzących się małżeństw nieposiadających dzieci (44,6%). Znaczny odsetek rozwodów dotyczył małżeństw z jednym dzieckiem (31,2%). Udział małżeństw wielodzietnych w ogóle rozwodzących się małżeństw maleje wraz z rosnącą liczbą dzieci. Małżeństwa z dwójką dzieci stanowiły 20,4% ogółu rozwiedzionych małżeństw, natomiast z trójką i więcej dzieci 3,8%. W porównaniu z 2015 r. odsetek rozwodów wśród małżeństw posiadających dzieci zmniejszył się nieznacznie (o 0,1 p. proc.), a odsetek rozwodów wśród małżeństw nieposiadających dzieci nie uległ zmianie. Biorąc pod uwagę liczbę małoletnich dzieci wzrósł odsetek rozwodów wśród małżeństw posiadających dwoje dzieci (z 18,4% w 2015 r. do 20,4%), zmniejszył się natomiast pośród małżeństw z jednym dzieckiem (z 33,2% do 31,2%).

Wykres 16. Rozwody w 2022 r. według liczby małoletnich dzieci
Chart 16. Divorces in 2022 by the number of underage children

W 2022 r. sądy w województwie lubuskim najczęściej powierzały sprawowanie opieki nad dziećmi obojgu rodzicom (64,2%). Odsetek przypadków, w których sąd powierzył wykonywanie władzy rodzicielskiej po rozwodzie matce wyniósł 29,1%, a w przypadku ojca – 3,8%. W porównaniu z 2015 r. zmniejszył się odsetek wykonywania władzy rodzicielskiej powierzonej tylko matce (o blisko 30 p. proc.), a wzrósł odsetek wykonywania władzy rodzicielskiej powierzonej razem matce i ojcu (o 31,7 p. proc.).

Tablica 15. Powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej po rozwodzie w 2022 r.
Table 15. Entrusting the execution of parental authority after divorce in 2022

Liczba dzieci Number of children	Ogółem Total	Wykonywanie władzy rodzicielskiej powierzono Entrusting the execution of parental authority to				Dziecko powierzono Child was entrusted to	
		matce mother	ojcu father	razem matce i ojcu both mo- ther and father	oddzielnie matce i ojcu separately mother and father	rodzinnie zastępczej foster family	placówce wychowawczej educa- tional institution
OGÓŁEM TOTAL	832	242	32	534	12	7	5
1 dziecko 1 child	469	136	21	307	–	2	3
2 dzieci 2 children	306	88	10	198	7	2	1
3 dzieci i więcej 3 children and more	57	18	1	29	5	3	1

Rozdział 6. Migracje

Chapter 6. Migration

Migracje wewnętrzne i zagraniczne są zjawiskiem demograficznym decydującym, obok ruchu naturalnego, o stanie i zmianach liczby ludności w województwie. W 2022 r. aktywność migracyjna ludności w województwie lubuskim spadła w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w relacji do 2015 r. Migracje rozumiane jako suma napływu i odpływu ludności zmniejszyły się w stosunku do poprzedniego roku o 4,9%, a w relacji do 2015 r. spadły o 2,1%. W ruchu wewnętrznym aktywność migracyjna ludności odpowiednio spadła o 5,4% i wzrosła o 0,5%. W przypadku migracji zagranicznych, ruch wędrowny był o 12,5% większy niż w poprzednim roku, jednak zmniejszył się w porównaniu z 2015 r. o 41,0%. W kolejnych latach analizowanego okresu utrzymuje się niekorzystna dla województwa przewaga odpływu ludności nad napływem i w rezultacie ujemne saldo migracji ludności.

Należy podkreślić, że statystyka migracji, na podstawie której omówiono zjawisko przemieszczania się ludności, ujmuje tylko zarejestrowane fakty zmiany miejsca zamieszkania, tj. zameldowania i wymeldowania z pobytu stałego wewnątrz kraju lub za granicę.

6.1. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały

6.1. Internal and international migration for permanent residence

Tablica 16. Migracje wewnętrzne i zagraniczne
Table 16. Internal and international migration

Wyszczególnienie Specification	2015 ^a	2020	2021	2022
Napływ Inflow	11389	11169	12040	11528
Odpływ Outflow	12945	11886	13004	12299
Saldo migracji Net migration	-1556	-717	-964	-771
na 1000 ludności ^b per 1000 population ^b	-1,5	-0,7	-1,0	-0,8

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b Wskaźniki odnoszące się do liczby ludności od 2020 roku zostały przeliczone zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2021. a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. b Indicators relating to population as of 2020 have been recalculated according to the balance sheet prepared based on the results of the 2021 Census.

W 2022 r. napływ ludności do województwa lubuskiego w ruchu wewnętrznym i zagranicznym wyniósł 11,5 tys. osób, tj. o 4,3% mniej niż w 2021 r., natomiast o 1,2% więcej w porównaniu z 2015 r. Współczynnik napływu ludności (napływ na 1000 ludności) wyniósł 11,7 wobec 12,2 w 2021 r. i 11,2 w 2015 r.

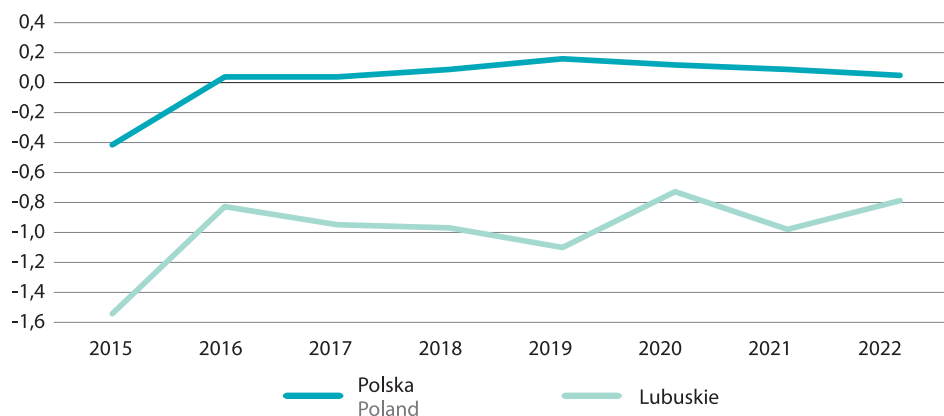
Odpływ migracyjny ludności z województwa lubuskiego wyniósł 12,3 tys. osób, tj. o 5,4% mniej niż przed rokiem i o 5,0% mniej w stosunku do notowanego w 2015 r. Współczynnik odpływu ludności zwiększył się z 12,7 w 2015 r. do 13,1 w 2021 r., zaś w 2022 r. spadł do poziomu 12,5.

W rezultacie, podobnie jak w poprzednich latach, wobec utrzymującej się przewagi odpływu ludności nad napływem, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2022 r. było ujemne i wyniosło minus 0,8 tys. osób. Odnotowano spadek wielkości salda migracji zarówno w stosunku do 2021 r. (o 0,2 tys. osób), jak i w relacji do 2015 r. (o 0,8 tys. osób).

Saldo migracji na pobyt stały (Net migration for permanent residence) różnica między liczbą osób, które przybyły na stałe do danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie a liczbą osób, które wyjechały na stałe z danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie.

Współczynnik salda migracji w 2022 r. wyniósł minus 0,8 wobec minus 1,0 w 2021 r. i minus 1,5 w 2015 r. Tym samym województwo lubuskie pozostało w grupie 11 województw, w których zanotowano ubytek migracyjny ludności, przy czym ubytek ten był mniejszy niż w większości województw z ujemnym saldem migracji. Mniejszy ubytek ludności niż w województwie lubuskim zanotowano w województwie łódzkim (minus 0,7) i zachodniopomorskim (minus 0,3). Największy ubytek migracyjny ludności wystąpił w województwach we wschodniej części kraju: lubelskim (minus 2,2 na 1000 ludności), świętokrzyskim (minus 1,9) i warmińsko-mazurskim (minus 1,6). W grupie województw, które charakteryzuje nadwyżka napływu ludności nad odpływem pozostały województwa: mazowieckie, pomorskie, małopolskie, dolnośląskie i wielkopolskie. Współczynnik salda migracji w tych województwach wyniósł od 0,4 (w województwie wielkopolskim) do 2,0 (w mazowieckim).

Wykres 17. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych^a na 1000 osób
Chart 17. Internal and international migration^a net per 1000 population

a W 2015 r. dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.
a In 2015, 2014 data was applied for international migration.

W 10 powiatach województwa lubuskiego saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było ujemne. Największy ubytek ludności w 2022 r. zanotowano w Gorzowie Wlkp., w którym współczynnik salda migracji wyniósł minus 5,6. Odnotowany w mieście ubytek migracyjny ludności pogłębił się zarówno w porównaniu z 2021 r. jak i 2015 r. Wśród powiatów o widocznym ubytku ludności w 2022 r. znalazły się ponadto: strzelecko-drezdenecki – minus 3,5, żagański – minus 3,4 i żarski – minus 3,1. Zanotowany w powiecie żagańskim i strzelecko-drezdeneckim ubytek ludności był mniejszy niż rok wcześniej i w 2015 r. Natomiast w powiecie żarskim ubytek ludności w skali roku pogłębił się.

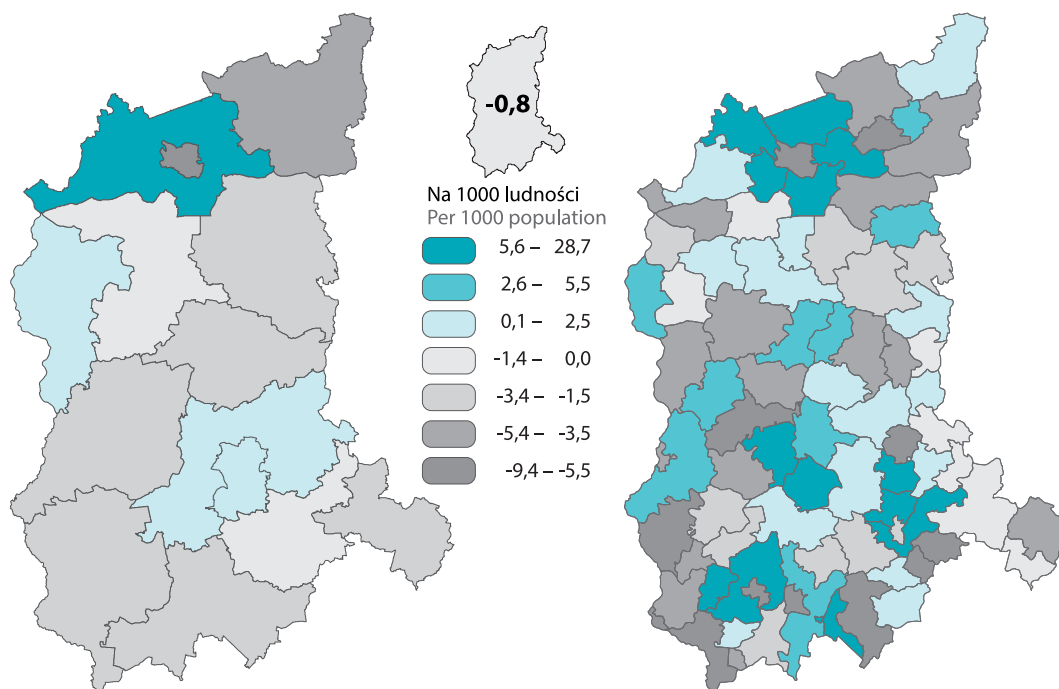
W 2022 r. dodatnie saldo migracji na pobyt stały notowano w powiecie gorzowskim (10,6), w powiecie zielonogórskim (2,5), w Zielonej Górze (1,0) i powiecie słubickim (0,4). W relacji do 2015 r. w większości powiatów województwa nastąpiła poprawa współczynnika salda migracji na pobyt stały.

Spośród gmin województwa lubuskiego w 45 zanotowano ubytek migracyjny ludności. W gminie o największym ubytku ludności – Trzebiechów – współczynnik salda migracji wyniósł minus 9,4. Kolejne gminy zanotowały współczynnik na poziomie ok. minus 7, m. in.: gmina miejsko-wiejska Szprotawa, Bytom Odrzański, gmina wiejska Przewóz i gmina miejska Żary. Najwyższy dodatni współczynnik salda migracji zanotowano w gminie wiejskiej Deszczno (28,7). Wysoką wartość współczynnika notowano także w gminach wiejskich: Santok (19,5), Kłodawa i Lubiszyn (po ok. 18), Nowa Sól (12,9) i Zabór (9,5).

W porównaniu z 2015 r. w 54 gminach współczynnik salda migracji poprawił się, w tym w 21 z wartości ujemnej (wskazującej ubytek ludności) na dodatnią (oznaczającą nadwyżkę migracyjną ludności). Zjawisko to wystąpiło m.in. w przypadku gmin miejsko-wiejskich: Witnica, Nowe Miasteczko, Ośno Lubuskie, Dobiegniew, Lubniewice, Sulęcín, Babimost, Czerwieńsk, Nowogród Bobrzański, Sulechów, a także gmin wiejskich: Bogdaniec, Lubiszyn, Gubin, Maszewo, Stare Kurowo, Łągów, Niegosławice, Wymiarki i Żagań.

Spośród 27 gmin, w których współczynnik salda migracji pogorszył się w porównaniu z 2015 r., w 4 wartość współczynnika zmieniła się z dodatniej na ujemną. Były to gminy wiejskie: Bobrowice, Kolsko, Krzeszyce i Trzebiel.

Mapa 20. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według powiatów i gmin w 2022 r.
Map 20. Internal and international migration for permanent residence by powiats and gminas in 2022

6.2. Migracje wewnętrzne

6.2. Internal migration

Migracje wewnętrzne (Internal migration) zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko-wiejskich; zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy; z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie.

Tablica 17. Migracje wewnętrzne
Table 17. Internal migration

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Napływ Inflow	10959	10759	11589	11034
z tego samego województwa from the same voivodship	8207	8090	8763	8386
z innych województw from other voivodships	2752	2669	2826	2648
Odływ Outflow	11852	11601	12657	11895
do tego samego województwa to the same voivodship	8207	8090	8763	8386
do innych województw to other voivodships	3645	3511	3894	3509
Saldo migracji wewnętrznych Internal migration net	-893	-842	-1068	-861
Na 1000 ludności ^a Per 1000 population ^a	-0,9	-0,8	-1,1	-0,9

a Wskaźniki odnoszące się do liczby ludności od 2020 roku zostały przeliczone zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2021.

a Indicators relating to population as of 2020 have been recalculated according to the balance sheet prepared based on the results of the 2021 Census.

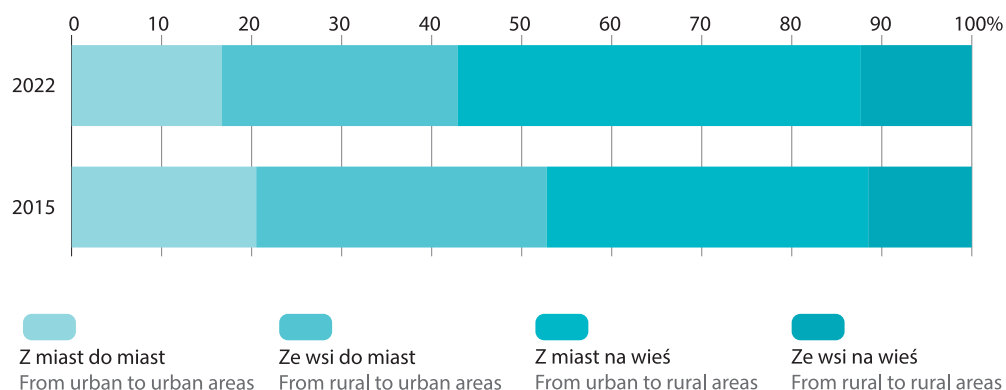
Napływ

Inflow

W 2022 r. napływ ludności do gmin województwa lubuskiego w ramach migracji wewnętrznych wyniósł 11,0 tys. osób, tj. 95,7% łącznego napływu ludności do województwa. W porównaniu z poprzednim rokiem wielkość strumienia napływu ludności w ramach migracji wewnętrznych zmniejszyła się o 4,8%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosła o 0,7%.

W ruchu wewnętrznym przeważały migracje wewnątrzwojewódzkie (76,0%), mające wpływ na zmianę liczby mieszkańców poszczególnych gmin i powiatów, jednak nie wpływające na liczbę ludności województwa ogółem. W kategorii migracji wewnątrzwojewódzkich częściej notowano przemieszczenia na wieś niż do miast (57,0% napływu w ruchu wewnątrzwojewódzkim), z tego 78,4% stanowił napływ z miast. Odsetek migrujących na wieś zwiększył się w porównaniu z 2015 r. o 13,3 p. proc., przy czym ze wsi spadł o 5,4 p. proc., a z miast wzrósł o 5,4 p. proc. W grupie migrujących do miast (która stanowiła łącznie 43,0% ogółu migrujących wewnątrz województwa) większość stanowiły osoby przemieszczające się z obszarów wiejskich (61,0%).

Wykres 18. Struktura napływu w ruchu wewnątrzwojewódzkim
 Chart 18. Structure of inflow in the intra-voivodship movement

Napływ w ramach migracji międzywojewódzkich w 2022 r. stanowił 24,0% napływu w ruchu wewnętrznym ogółem. Napływ ten zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,3% oraz w relacji do 2015 r. – o 3,8%.

Główne strumienie napływu ludności do województwa lubuskiego wiodą z województw ościennych, tj. dolnośląskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego (łącznie 67,3% napływu w ruchu międzywojewódzkim). Wielkość strumienia napływu z tych województw zmniejszyła się w stosunku do 2015 r. o 3,5%.

Odływ Outflow

Odływ ludności w ruchu wewnętrznym w województwie lubuskim wyniósł w 2022 r. 11,9 tys. osób. W porównaniu z poprzednim rokiem wielkość strumienia odływu w ruchu wewnętrznym zmniejszyła się o 6,0%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosła o 0,4%.

Odływ w ruchu wewnątrzwojewódzkim stanowił 70,5% strumienia odływu ludności w ruchu wewnętrznym. Pozostałe 29,5% stanowił odływ w ruchu międzywojewódzkim. W porównaniu z 2021 r. odływ ludności do innych województw zmniejszył się o 9,9%, a w odniesieniu do 2015 r. – o 3,7%.

Główne strumienie odływu ludności z województwa lubuskiego wiodą do województw ościennych, tj. dolnośląskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego (łącznie 74,2% odływu w ruchu międzywojewódzkim). Wielkość strumienia odływu do tych województw zwiększyła się w stosunku do 2015 r. o 1,6%.

Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały Net internal migration for permanent residence

Saldo migracji wewnętrznych w województwie determinują migracje międzywojewódzkie. W 2022 r., podobnie jak we wszystkich latach prezentowanego okresu, napływ ludności do województwa lubuskiego był mniejszy niż odływ. W rezultacie saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie lubuskim było ujemne, na poziomie minus 0,9 tys. osób.

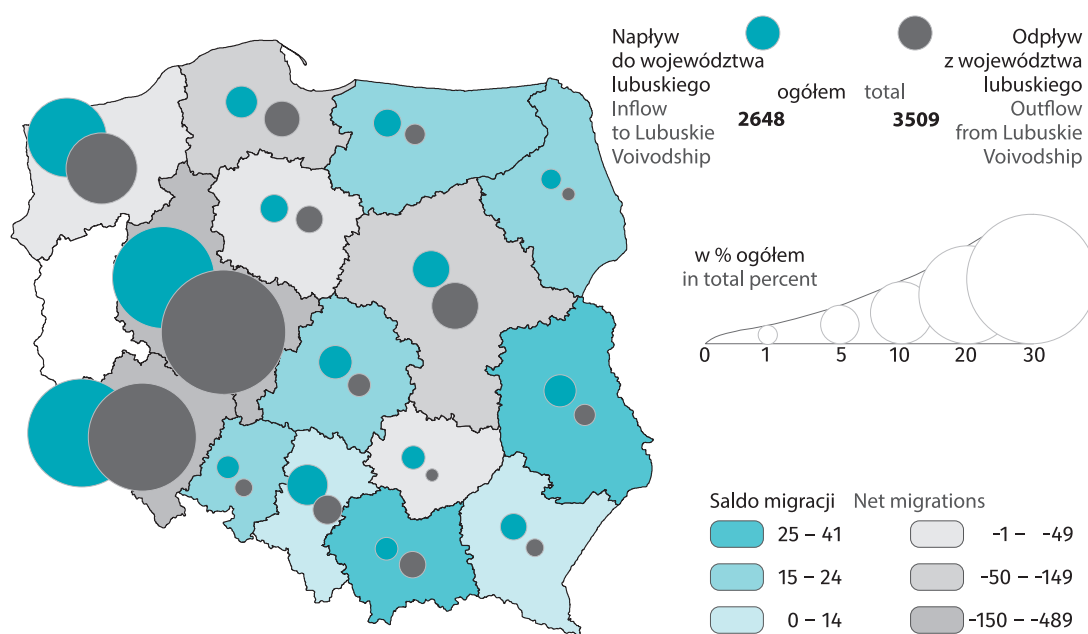
W 2022 r. saldo migracji wewnętrznych zmniejszyło się w porównaniu z 2021 r. – o 207 osób, a w relacji do 2015 r. – o 32 osoby.

Na ujemne saldo migracji w ruchu wewnętrznym w największym stopniu wpłynęła nadwyżka odpływu ludności nad napływem w ruchu pomiędzy województwem lubuskim i wielkopolskim (saldo w wysokości minus 0,5 tys. osób) oraz lubuskim i dolnośląskim (minus 0,3 tys.). Więcej osób na stałe wyjeżdża niż przyjeżdża także w ruchu pomiędzy województwem lubuskim i województwami: mazowieckim, pomorskim, małopolskim, kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim. W przypadku pozostałych województw notowano przewagę napływu ludności do województwa lubuskiego nad odpływem. Najwyższe dodatnie saldo migracji wewnętrznych zanotowano w przypadku ruchu migracyjnego pomiędzy województwem lubuskim i: śląskim, lubelskim, warmińsko-mazurskim i łódzkim (saldo migracji wyniosło od 21 do 41 osób).

W porównaniu z 2015 r. poprawę salda migracji wewnętrznych zanotowano w ruchu między województwem lubuskim i opolskim (z minus 7 osób w 2015 r. do 17 osób w 2022 r.), podlaskim (z minus 6 osób do 17), świętokrzyskim (z minus 11 osób do 14). Poprawę wielkości salda migracji wewnętrznych zanotowano także w przypadku ruchu pomiędzy województwem lubuskim a województwami: śląskim, mazowieckim, kujawsko-pomorskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim. Pogorszyło się natomiast saldo migracji międzywojewódzkich w relacji z województwem dolnośląskim (z minus 266 osób do minus 329), wielkopolskim (z minus 472 osób do minus 489 osób), a także z zachodniopomorskim, pomorskim i małopolskim.

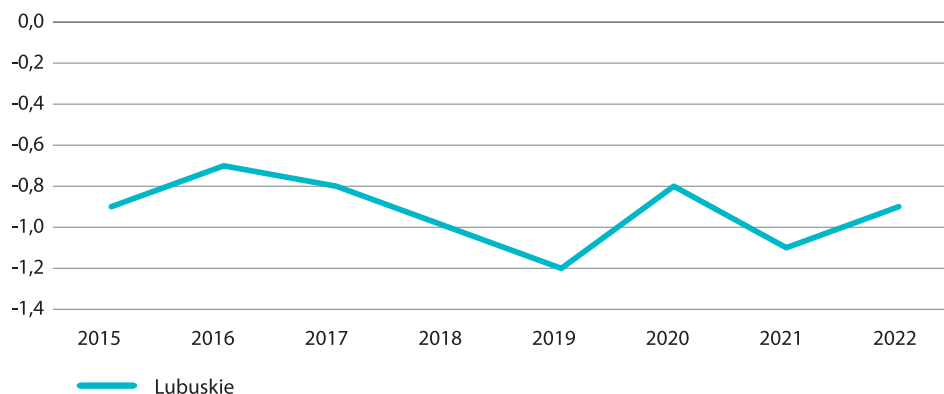
Mapa 21. Migracje międzywojewódzkie do i z województwa lubuskiego w 2022 r.

Map 21. Intervoivodship migration to and from Lubuskie Voivodship in 2022

Województwo lubuskie mieści się w grupie 11 województw, w których w 2022 r. zanotowano ujemne saldo migracji wewnętrznych. Największy bezwzględny ubytek ludności w ruchu wewnętrznym zanotowano w województwie: lubelskim, w którym saldo migracji wewnętrznych wyniosło minus 4,7 tys. osób. Znaczny ubytek migracyjny charakteryzował także województwa: śląskie (minus 3,6 tys.), świętokrzyskie (minus 2,3 tys.), podkarpackie (minus 2,2 tys.) i warmińsko-mazurskie (minus 2,1 tys.). Ujemne, ale niższe niż w województwie lubuskim saldo migracji wewnętrznych zanotowano w województwach: opolskim (minus 0,7 tys.) i zachodniopomorskim (minus 0,6 tys.). Z kolei dodatnie saldo migracji wewnętrznych notowano w 5 województwach: wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim, pomorskim i mazowieckim, o wielkości od 1,3 tys. do 9,4 tys. osób.

Wykres 19. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności
 Chart 19. Net internal migration per 1000 population

W 2022 r. w przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych wyniosło minus 0,9 wobec minus 1,1 w 2021 r. Poziom migracji wewnętrznych był podobny do 2015 r. W 5 województwach wskaźnik ten przyjmował wartość niższą niż w województwie lubuskim, w tym w województwie lubelskim na poziomie minus 2,3 na 1000 ludności, świętokrzyskim – minus 1,9 i warmińsko-mazurskim – minus 1,5. W grupie 5 województw o dodatniej wartości wskaźnika mieściły się województwa: pomorskie i mazowieckie (po 1,7), dolnośląskie (1,3), małopolskie (1,0) i wielkopolskie (0,4).

6.3. Migracje zagraniczne

6.3. International migration

Migracje zagraniczne (International migration) wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Tablica 18. Migracje zagraniczne
 Table 18. International migration

Wyszczególnienie Specification	2014	2020	2021	2022
Imigracja Immigration	430	410	451	494
Emigracja Emigration	1093	285	347	404
Saldo migracji Net migration	-663	125	104	90
na 1000 ludności ^a per 1000 population ^a	-0,7	0,1	0,1	0,1

^a Wskaźniki odnoszące się do liczby ludności od 2020 roku zostały przeliczone zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2021.

^a Indicators relating to population as of 2020 have been recalculated according to the balance sheet prepared based on the results of the 2021 Census.

Imigracja Immigration

W 2022 r. napływ ludności do województwa lubuskiego w ramach migracji zagranicznych wyniósł 0,5 tys. osób i był o 9,5% większy niż w 2021 r. W porównaniu z 2014 r. napływ z zagranicy zwiększył się o 14,9%.

W przeliczeniu na 1000 ludności liczba zameldowań z zagranicy na pobyt stały wyniosła 0,50, wobec 0,46 w 2021 r. i 0,42 w 2014 r. W Polsce wskaźnik ten ukształtował się w 2022 r. na poziomie 0,41.

W populacji imigrantów w województwie lubuskim 52,6% stanowili mężczyźni. Ich liczba zwiększyła się w relacji do 2021 r. o 1,6% oraz w odniesieniu do 2014 r. o 7,9%. Liczba kobiet przyjeżdżających na stałe do województwa z zagranicy była o 20,0% większa niż przed rokiem i o 23,8% większa niż w 2014 r.

Spośród osób przyjeżdżających z zagranicy, zameldowanych na pobyt stały w województwie lubuskim największą grupę stanowiły dzieci w wieku do 9 lat (43,3%). Ich udział w strukturze imigrantów zmniejszył się w relacji do 2014 r. – o 1,5 p. proc. W strukturze imigrantów według grup wieku zmniejszył się także udział osób w wieku 20-29 lat (o 4,9 p. proc. do 6,7%), 50-59 lat (o 2,1 p. proc. do 4,9%) i nieznacznie w wieku 30-39 lat (o 0,1 p. proc. do 16,2%). Wzrost odsetka imigrantów w odniesieniu do 2014 r. odnotowano w przypadku osób w wieku 10-19 lat (o 6,4 p. proc. do 11,1%), 40-49 lat (o 2,2 p. proc. do 11,5%) i 60-69 lat (o 0,3 p. proc. do 4,3%).

Wykres 20. Struktura imigrantów według grup wieku
Chart 20. Structure of immigrants by age groups

Z ogólnej liczby imigrantów w województwie 96,2% stanowiły osoby przyjeżdżające z krajów europejskich, w tym najwięcej z Niemiec (31,6%), z Ukrainy (22,7%), z Wielkiej Brytanii (17,1%) i z Holandii (7,2%).

W porównaniu z 2014 r. odsetek imigrantów przyjeżdżających do lubuskiego z krajów Europy zwiększył się o 5,0 p. proc. Odsetek imigrantów z Niemiec spadł o 6,7 p. proc. i z Wielkiej Brytanii – o 9,7 p. proc., zwiększył się natomiast udział imigrantów z Ukrainy (o 19,9 p. proc.) i z Holandii (o 2,4 p. proc.).

Emigracja Emigration

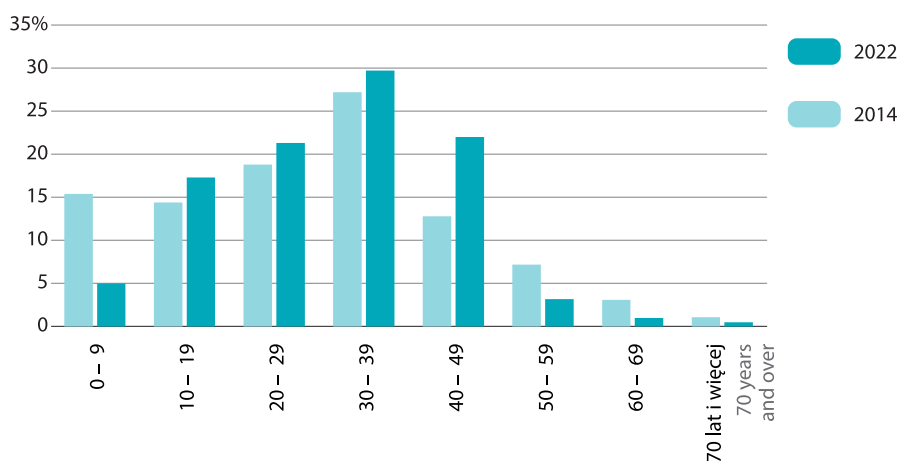
Odływ ludności z województwa lubuskiego za granicę wyniósł 0,4 tys. osób i był o 16,4% większy niż w roku poprzednim oraz o 63,0% mniejszy w porównaniu z 2014 r.

W przeliczeniu na 1000 ludności liczba wymeldowań za granicę wyniosła 0,41 wobec 0,35 w 2021 r. i 1,07 w 2014 r. W Polsce wskaźnik ten w 2022 r. wyniósł 0,36.

Spośród osób wyjeżdżających na stałe za granicę 66,6% stanowili mężczyźni. Odsetek mężczyzn w strukturze emigrantów zwiększył się w relacji do 2021 r., jak i 2014 r. po 16,7 p. proc. Równocześnie odsetek emigrujących kobiet zmniejszył się w porównaniu z 2021 r. i 2014 r. po 16,7 p. proc. – z 50,1% do 33,4%.

W strukturze emigrantów z województwa lubuskiego według grup wieku, największy odsetek stanowiły osoby w wieku 30-39 lat (29,7% ogółu wyjeżdżających za granicę, tj. o 2,5 p. proc. więcej niż w 2014 r.). Wyraźnie zwiększył się odsetek migrujących w wieku 40-49 lat – o 9,2 p. proc. Wzrost odnotowano także w grupie wieku 20-29 lat – o 2,5 p. proc. i 10-19 lat – o 2,9 p. proc. Zmniejszył się natomiast odsetek migrujących dzieci do 9 roku życia – o 10,4 p. proc., osób w wieku 50-59 lat – o 4,0 p. proc. oraz osób w wieku 60 lat i więcej – o 2,7 p. proc.

Wykres 21. Struktura emigrantów według grup wieku
Chart 21. Structure of emigrants by age groups

Z ogółu emigrantów w województwie 97,8% stanowiły osoby wyjeżdżające do krajów europejskich, w tym najczęściej do Niemiec (41,3%), do Wielkiej Brytanii (25,6%), do Holandii (7,8%) i Norwegii (4,3%). Spośród kierunków spoza Europy, niewiele ponad 2% emigrantów wyjechało z województwa lubuskiego do krajów Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, Azji, Australii i Oceanii.

W porównaniu z 2014 r. odsetek emigrantów wyjeżdżających z lubuskiego do krajów Europy zwiększył się o 1,0 p. proc. Odsetek osób wyjeżdżających na stałe do Niemiec zmniejszył się o 11,0 p. proc., natomiast nieznacznie zwiększył się udział emigrantów wyjeżdżających do Wielkiej Brytanii – o 1,2 p. proc. i do Norwegii – o 2,0 p. proc. Odsetek migrujących do Holandii utrzymał się na podobnym poziomie. W przypadku kierunków spoza Europy, odnotowano spadek odsetka emigrantów wyjeżdżających do Stanów Zjednoczonych – o 1,4 p. proc.

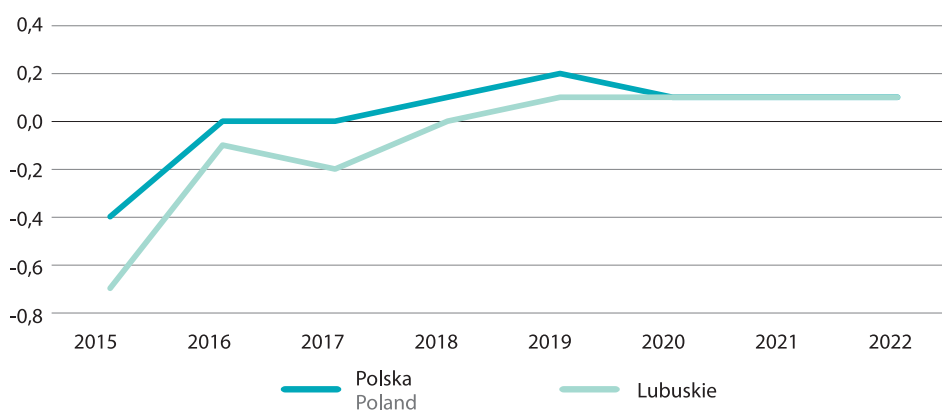
Saldo migracji zagranicznych

International migration net

W 2022 r. napływ ludności do województwa lubuskiego na pobyt stały z zagranicy był większy niż odpływ za granicę. W rezultacie kolejny rok z rzędu zanotowano nadwyżkę imigracji nad emigracją wyrażoną dodatnim saldem migracji zagranicznych, w badanym roku w wysokości 90 osób. W 2021 r. saldo migracji zagranicznych wyniosło 104 osoby, a w 2014 r. – 663 osoby.

Na dodatnie saldo migracji zagranicznych znacząco wpłynęło saldo migracji dzieci (tj. osób z grupy wieku 0-14 lat), które wyniosło 209 osób oraz osób w wieku 50 lat i więcej – 36 osób. Jednocześnie w pozostałych grupach wieku saldo migracji zagranicznych było ujemne, w tym w przypadku osób w wieku 20-29 lat wyniosło minus 53 osoby, w grupie osób w wieku 30-39 lat – saldo wyniosło minus 40 osób.

Wykres 22. Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności
Chart 22. International migration net per 1000 population

a W 2015 r. dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.
 In 2015, 2014 data was applied for international migration.

Biorąc pod uwagę główne kierunki migracji, dodatnie saldo migracji zagranicznych zanotowano m.in. w ruchu pomiędzy województwem lubuskim a: Ukrainą (106 osób), Irlandią, Holandią i Francją (po ok. 3 osoby). Nadwyżka emigracji nad imigracją wystąpiła m.in. w kierunku województwo lubuskie i Wielka Brytania (minus 20 osób), Niemcy (minus 13 osób), Szwajcaria i Norwegia (po minus 11 osób), Hiszpania (minus 4 osoby).

W 2022 r. saldo migracji zagranicznych w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło 0,09 i 0,11 w 2021 r. wobec minus 0,65 w 2014 r.

Pod względem wartości tego wskaźnika województwo lubuskie zajęło 13. lokatę w kraju. Najniższe saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności zanotowano w województwie opolskim (minus 0,51 na 1000 ludności). Ujemne saldo zanotowano też w województwie śląskim (minus 0,15), warmińsko-mazurskim (minus 0,14), pomorskim (minus 0,05), kujawsko-pomorskim i dolnośląskim (po minus 0,04). W pozostałych województwach saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności było dodatnie, w tym najwyższe w województwie mazowieckim (0,35) i podlaskim (0,33), a nieco niższe w województwie małopolskim (0,16).

Rozdział 7. Analiza potencjału demograficznego jednostek terytorialnych województwa lubuskiego

Chapter 7. Demographic potential analysis of territorial units of Lubuskie Voivodship

W poprzednich rozdziałach przedstawiono dane i wskaźniki ilościowe dotyczące stanu i struktury ludności, procesów starzenia się, ruchu naturalnego oraz migracji ludności. Z zaprezentowanych danych wynika, że w województwie lubuskim od lat systematycznie maleje liczba ludności, zarówno ze względu na notowany ujemny przyrost naturalny jak i ujemne saldo migracji. Intensyfikują się także procesy starzenia ludności. W tej części opracowania dokonano klasyfikacji gmin i powiatów województwa lubuskiego na podstawie charakterystyk zachodzących procesów demograficznych. Aby przedstawić zróżnicowanie przestrzenne tych procesów wykorzystano dwa narzędzia: Trójkąt Osanna i typologię gmin województwa lubuskiego według Webba.

7.1. Trójkąt Osanna

7.1. Osann Triangle

Jednym ze sposobów przedstawienia poziomu zróżnicowania procesów starzenia się w powiatach lubuskich jest tzw. trójkąt Osanna. Jest to metoda badania, która pozwala na stwierdzenie podobieństw i różnic powiatów na podstawie trzech cech badanej zmiennej. Trójkąt Osanna buduje się w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące udziały ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w powiatach województwa lubuskiego. W efekcie struktura ekonomicznych grup wieku w powiatach wyraża położenie odpowiadającego jej punktu, który znajduje się w miejscu przecięcia się trzech linii równoległych do trzech boków trójkąta. Trójkąt jest podzielony na sześć typów określających moment rozwoju struktury wieku ludności. Powiaty sklasyfikowano jako młode demograficznie, stabilne demograficznie lub starzejące się demograficznie. W każdej kategorii lokuje się dwa zróżnicowane typy powiatów.

Od 2020 r. wg klasyfikacji Trójkąta Osanna województwo lubuskie lokuje się w grupie województw starzejących się demograficznie. Wynika to z mniejszego niż przeciętnie w Polsce udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (18,2% wobec 18,4%) oraz w wieku produkcyjnym (58,6% wobec 58,7% w kraju), natomiast większego udziału osób w wieku poprodukcyjnym (23,2% wobec 22,9%).

Tablica 19. Ludność według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2022 r.
Table 19. Population by economic age groups based on Osann triangle typology in 2022

Typ Type	Ludność w wieku Population at age			Ludność w stadium Population at a stage of
	przedprodukcyjnym pre-working age	produkcyjnym working age	poprodukcyjnym post-working age	
	w % in %			
II	>18,2	<58,6	<23,2	Młodości demograficznej Demographic youth
III	>18,2	>58,6	<23,2	
I	>18,2	<58,6	>23,2	Stabilności demograficznej Demographic stabilization
IV	<18,2	>58,6	<23,2	
V	<18,2	>58,6	>23,2	Starości demograficznej Demographic ageing
VI	<18,2	<58,6	>23,2	

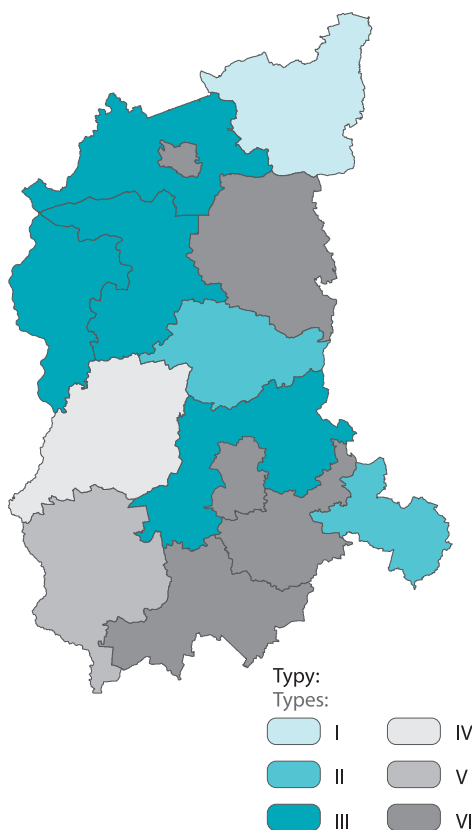
W 2022 r. na terenie województwa lubuskiego znajdowały się powiaty zarówno młode demograficznie, jak i demograficznie stare. W pierwszej grupie powiatów mieściły się: gorzowski, słubicki, sulęciński, zielonogórski (typu III) oraz świebodziński i wschowski (typu II), a w drugiej – powiat żarski (typu V), żagański, międzyrzecki, nowosolski oraz miasta na prawach powiatu – Zielona Góra i Gorzów Wlkp. (typ VI). Do kategorii powiatów stabilnych demograficznie w badanym roku zaliczono powiat krośnieński i strzelecko-drezdenecki.

Powiaty sklasyfikowane jako młode demograficznie wyróżniały się większym niż przeciętnie w województwie udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz mniejszym niż przeciętnie w województwie udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Powiaty starzejące się demograficznie charakteryzowały się w głównej mierze większym niż przeciętnie udziałem osób w wieku poprodukcyjnym i mniejszym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym.

Mapa 22. Kwalifikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2022 r.

Map 22.

Qualification of powiats by economic age groups based on Osann triangle typology in 2022

Typy demograficzne
Demographic types

młodość demograficzna
demographic youth

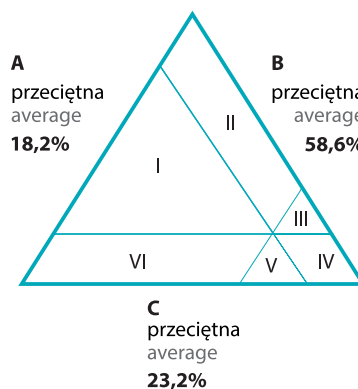
Typ II /Type II A>18,2% ; B<58,6% ; C<23,2%
Typ III/ Type III A>18,2%; B>58,6%; C<23,2%

stabilność demograficzna
demographic stabilization

Typ I/ Type I A>18,2%; B<58,6%; C>23,2%
Typ IV/Type IV A<18,2%; B>58,6%; C>23,2%

starość demograficzna
demographic ageing

Typ V/ Type V A<18,2%; B>58,6%; C>23,2%
Typ VI/ Type VI A<18,2%; B<58,6%; C>23,2%

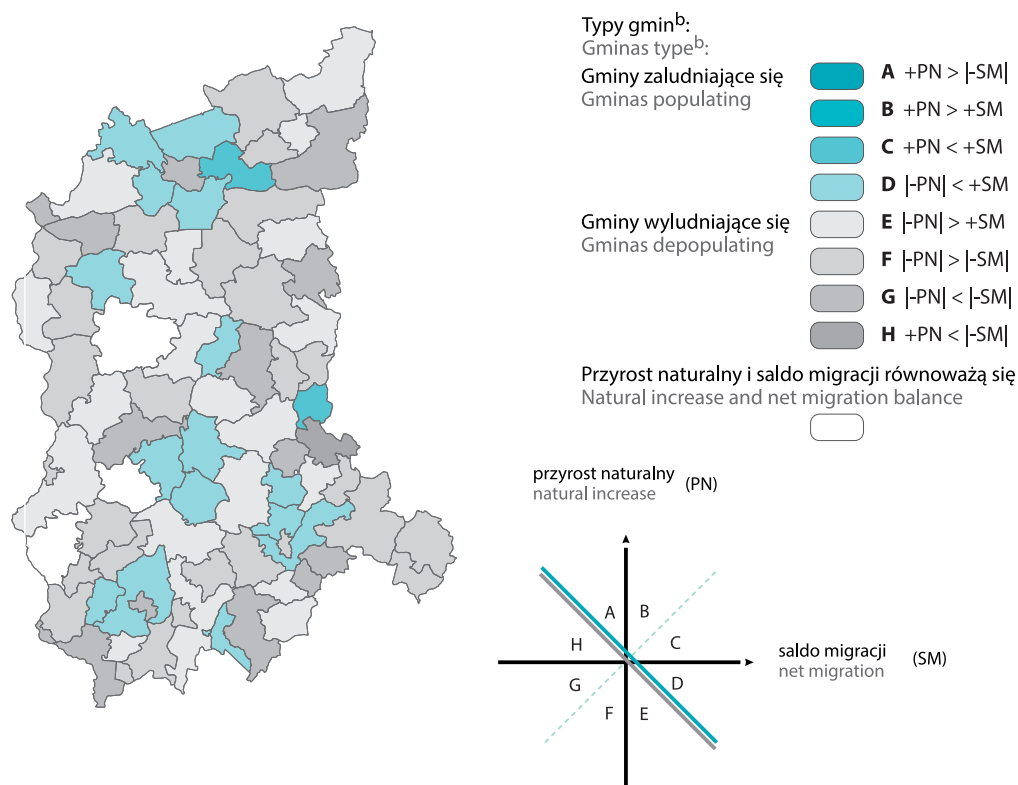

7.2. Typologia demograficzna gmin według Webba

7.2. Webb's demographic typology of gminas

Na podstawie wzajemnego powiązania wskaźników ruchu naturalnego oraz salda migracji w gminach województwa lubuskiego dokonano zaproponowanej przez J. W. Webba klasyfikacji gmin, odnoszącej się do agregacji badanych jednostek pod względem ruchu rzeczywistego ludności – rzeczywistego ubytku lub przyrostu. Typologia demograficzna jednostek przestrzennych według Webba, wyróżnia 8 podstawowych typów gmin oznaczonych literami od A do H. Metoda ta przeprowadzana jest w układzie współrzędnych: na horyzontalnej osi odkłada się wartości współczynnika salda migracji, na wertykalnej zaś – wartości współczynnika przyrostu naturalnego. Pierwsze cztery typy A – D, charakteryzują jednostki aktywne demograficznie, czyli takie, które można uznać za rozwojowe; natomiast typy E – H oznaczają jednostki nieaktywne, w których ubywa ludności. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną mają jednostki zaliczone do typów B i C, ponieważ charakteryzuje je zarówno dodatnie saldo migracji, jak i dodatni przyrost naturalny. W najgorszej sytuacji znajdują się gminy z grup F i G, dla których wartości obydwu procesów składających się na przyrost rzeczywisty są ujemne. Dokonana charakterystyka pozwala na wyznaczenie obszarów rozwojowych i depopulacyjnych oraz określa czy rozwój demograficzny analizowanych jednostek terytorialnych jest zróżnicowany przestrzennie.

Mapa 23. Typy rozwoju ludnościowego gmin według metody Webba^a w 2022 r.
 Map 23. Types of population progress in gminas according to Webb's method^a in 2022

a Patrz uwagi metodologiczne b Uszeregowane według typów.
 a See methodological notes b Listed according to types.

W województwie lubuskim w 2022 r. dominowały gminy z niekorzystną sytuacją demograficzną, charakteryzujące się ubytkiem rzeczywistym ludności.

Ubytek rzeczywisty ludności odnotowano w większości (62) gmin lubuskich. W grupie gmin typu E, w których ujemny przyrost naturalny dominuje nad dodatnim saldem migracji znalazło się 20 gmin. Ujemny przyrost naturalny połączony z ujemnym saldem migracji, czyli typy F i G oznaczają najbardziej znaczący demograficzny regres. Typ F, najliczniej reprezentowany, charakteryzuje 27 gmin - są to gminy z ubytkiem naturalnym i migracyjnym populacji, z przewagą ujemnego przyrostu naturalnego. Z kolei typ G, tworzy 14 gmin. W gminach tego typu można zanotować wyższe wartości ujemnego salda migracji od ujemnego przyrostu naturalnego. Ostatni z wyróżnionych typów – typ H – charakteryzuje jedną gminę (Kargowa). Charakteryzuje go ujemne saldo migracji, które nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

W 2022 r. w kategorii gmin aktywnych, rozwojowych, które charakteryzuje rzeczywisty przyrost ludności lokowało się 17 gmin województwa lubuskiego. Żadna z lubuskich gmin nie reprezentuje typów A i B, do gmin typu C, gdzie dodatni przyrost naturalny jest mniejszy niż dodatnie saldo migracji zaliczyć można 2 gminy (Babimost i Santok). Z kolei grupę D tworzy 15 gmin. Jest to grupa, gdzie dodatnie saldo migracji przewyższa ujemny przyrost naturalny.

W porównaniu z rokiem 2021 r. zmieniła się sytuacja 50 gmin. Trzy gminy dotąd aktywne demograficznie, w 2022 r. zostały zaklasyfikowane jako nieaktywne – są to gminy wiejskie: Gubin i Żagań, oraz gmina miejsko-wiejska Szlichtyngowa. Do gmin aktywnych, które zmieniły swoją pozycję w ciągu roku, chociaż pozostały nadal aktywne demograficznie zaliczały się Santok i Zabór. W siedmiu gminach nieaktywnych demograficznie, w których zanotowano rzeczywisty ubytek ludności w 2021 r. zmieniła się sytuacja i sklasyfikowane są w 2022 r. jako gminy typu D. Są to Ośno Lubuskie, Czerwieńsk, Małomice, także gminy wiejskie: Dąbie, Świdnica, Lipinki Łużyckie oraz Żary.

Na podstawie skumulowanych wartości przyrostu naturalnego i salda migracji za lata 2021–2022 można zaobserwować, że procesy demograficzne w gminach województwa lubuskiego mają postępujący depopulacyjny charakter. Spośród 82 gmin, 62 gminy wyludniały się, a 17 zaludniało się w wyniku oddziaływania przyrostu naturalnego oraz salda migracji. W 3 gminach ujemny przyrost naturalny równoważył się z ujemnym saldem migracji (brak ruchu rzeczywistego ludności w 2022 r.).

Spośród gmin o charakterze rozwojowym w przypadku 2 wartości obydwu omawianych miar były dodatnie, są to gminy – Santok i Babimost. W 43 gminach o charakterze depopulacyjnym przyrost naturalny i saldo migracji były ujemne. Najlepsza sytuacja wystąpiła w gminie Santok, gdzie na każdy 1000 ludności przybyło 20 osób (0,4 z przyrostu naturalnego i 19,5 z migracji), a najgorsza – w gminie Tuplice, gdzie na 1000 ludności ubyło 16 osób (10,1 w wyniku ubytku naturalnego i 5,4 w wyniku migracji).

Uwagi metodologiczne

Dane do publikacji opracowano na podstawie bilansów stanu i struktury ludności zamieszkałej na terenie gminy:

- dane o liczbie i strukturze ludności dla okresów międzyspisywanych są sporządzane poprzez przyjęcie wyników spisu powszechnego za bazę wyjściową dla gminy, a następnie naliczanie danych metodą bilansową. W 2015 r. podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2011 r., natomiast dla lat 2020–2022 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2021 r.
- rejestru PESEL - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
- sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- sprawozdawczości sądów okręgowych - o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach;
- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Podstawowe pojęcia stosowane w opracowaniu

Stan i struktura ludności

Do ludności **zamieszkałej** w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy ponad 3 miesiące).

Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego, ale faktycznie przebywająca w innej jednostce (zameldowana w niej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące) ujmowana jest jako ludność zamieszkała w tej jednostce podziału terytorialnego, w której jest zameldowana na pobyt czasowy.

Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność w **wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w **wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w **wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia (demograficznego) określa relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności, tj. liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Mediana wieku (wiek środkowy) jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Starzenie się społeczeństwa

Opracowanie zawiera informacje dotyczące sytuacji demograficznej osób w wieku 65 lat i więcej oraz przewidywane zmiany w strukturze ludności województwa w kolejnych latach. Przedstawiono charakterystykę osób starszych według cech demograficzno-społecznych oraz trendy sytuacji demograficznej w przekroju terytorialnym.

Współczynnik starości określa udział osób powyżej 65 roku życia w populacji.

Indeks starości to relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat.

Podwójne starzenie to miara charakteryzująca relację osób w wieku 85 lat i więcej w populacji osób w wieku 65 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia (demograficznego) określa stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób w wieku 15-64 lata.

Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego określa stosunek pomiędzy ludnością w wieku powyżej 85. roku życia a grupą 50-64 lata.

Ruch naturalny

Analizując dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano następujące informacje:

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych wśród kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia wśród kobiet w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia wśród kobiet w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie;
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności);
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie;
- **przyrost naturalny ludności** stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie;
- przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Małżeństwa i rozwody

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Pierwszy związek małżeński dla każdej ze stron - dotyczy wyłącznie osób, których stan cywilny prawny w momencie zawierania małżeństwa określony został jako kawaler oraz panna (małżeństwo kawalera z panną). Stosuje się również wyodrębnianie małżeństwa pierwszego przy przyjęciu kryterium stanu cywilnego kawaler, panna wyłącznie dla jednej z osób zawierających związek małżeński.

Procesy migracyjne

Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Dane o **migracjach zagranicznych** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Emigracja definiowana jest jako wyjazdy za granicę w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Imigracja to przyjazdy z zagranicy w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Napływ migracyjny to liczba osób przybyłych do danej jednostki administracyjnej w danym okresie z innego miejsca w kraju. W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, napływ do jednostki to liczba osób, które zameldowały się w danym okresie na pobyt stały w tej jednostce. Określenie „napływ” odnosi się do migracji wewnętrznych.

Odływ migracyjny - liczba osób, które opuściły w danym okresie daną jednostkę administracyjną przenosząc się do innych miejscowości w kraju. W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, odływ z jednostki oznacza liczbę osób, które zameldowały się w innych jednostkach na pobyt stały a poprzednio były zameldowane w tej jednostce. Określenie „odływ” odnosi się do migracji wewnętrznych.

Saldo migracji jest różnicą liczby osób przybyłych w danym okresie do danej jednostki administracyjnej z innych miejscowości w kraju i liczby osób, które w tym okresie opuściły tę jednostkę przenosząc się do innych miejscowości w kraju (napływ-odływ). W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, liczba osób przybyłych do danej jednostki administracyjnej oznacza liczbę osób, które zameldowały się w danym okresie na pobyt stały w tej jednostce; liczba osób, które opuściły tę jednostkę oznacza liczbę osób, które zameldowały się w innych jednostkach na pobyt stały a poprzednio były zameldowane w tej jednostce. Saldo migracji wewnętrznych dla kraju jako całości jest równe 0.

Typologia demograficzna gmin wg Webba

Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej (gminy, powiatu) do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego i salda migracji na pobyty stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

— cztery typy odnoszące się do jednostek zaludniających się w wyniku:

A – przewagi przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym ($+PN > |-SM|$),

B – przyrostu migracyjnego i jeszcze wyższego przyrostu naturalnego ($+PN > +SM$),

C – przyrostu naturalnego i jeszcze wyższego przyrostu migracyjnego ($+PN < +SM$),

D – przewagi przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym ($|-PN| < +SM$),

— cztery typy odnoszące się do jednostek wyludniających się w wyniku:

E – przewagi ubytku naturalnego nad przyrostem migracyjnym ($|-PN| > +SM$),

F – ubytku migracyjnego i jeszcze większego ubytku naturalnego ($|-PN| > |-SM|$),

G – ubytku naturalnego i jeszcze większego ubytku migracyjnego ($|-PN| < |-SM|$),

H – przewagi ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym ($+PN < |-SM|$).

Typ badanej jednostki określa się odczytując relację obu zmiennych przy wykorzystaniu układu współrzędnych (oraz dodatkowo wprowadzonych przekątnych), w którym oś rzędnych odpowiada wartościom współczynnika przyrostu naturalnego, a oś odciętych wartościom współczynnika salda migracji na pobyty stały.

Methodological notes

Data to the publication are compiled on the basis the balances of the size and structure of the population (living in a gmina).

- data on the number and structure of population for inter-census periods are prepared by adopting the results of the general census as the starting point for the gmina, and then calculating the data using the balance method. In 2015, the base (initial basis) of the balance sheet has been the results of the National Population and Housing Census of 31 March 2011, while for 2020-2022 the results of the National Census of Population and Housing of March 31, 2021;
- PESEL register - on internal and international migration of population for permanent residence;
- reporting of civil registry offices - on registered marriages, births and deaths;
- district court reporting - legally valid separations and divorce.
- marriages - according to the place of permanent residence of the husband before the wedding (in the case when the husband lived abroad before the wedding, the place of registration of the wife before the wedding is assumed);
- separations - according to the place of residence of the plaintiff (in case when the plaintiff lives abroad, the spouse's place of residence is assumed, in the case of a compliant application of the parties, the place of residence of the husband is assumed);
- divorces - according to the place of residence of the plaintiff (if the plaintiff lives abroad, the place of residence of the spouse is taken);
- birth - according to the place of permanent residence of a newborn child's mother;
- deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.

Basic concepts used in the study

Population and its structure

The population **residing** in a given administrative unit includes: persons registered there for permanent residence and staying there and persons staying there temporarily (registered in a given administrative unit for a temporary stay for 3 months and over).

People registered for **permanent residence** in a given administrative unit but staying in another unit (registered there for temporary stay over 3 months) are treated as residing in administrative unit, in which they are registered for the temporary stay.

The **working age population** refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the pre-working age population, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

The **dependency ratio** defines the relationships between the individual economic age groups of the population, i.e. the number of people in non-working age per 100 people in working age.

Median age of population is a parameter determining border of age which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

Expectancy of life expresses average number of years that a person in a given age shall survive assuming a steady level of mortality in the period for which the table of the expectation of life was worked out.

Ageing processes

The study contains information on the demographic situation of people aged 65 and over and the expected changes in the structure of the voivodship population in the following years. The characteristics of older people according to demographic and social characteristics as well as trends of the demographic situation in the territorial cross-section are presented.

Old-age ratio defines the share of people over 65 in the population.

Ageing index is the generational relation of grandparents and granddaughters, what defines the number of people aged 65 and over, per 100 people aged 0-14.

Double ageing is a measure characterizing the relationship of people aged 85 and more in the population aged 65 and over.

The demographic load ratio determines the ratio of the number of children (0-14 years) and older people (65 and more) to the number of people aged 15-64.

The parent support ratio determines the relationship between population over 85 and a group of 50-64 years.

Vital statistics

Analysing data on vital statistics by territorial division, the following information was compiled:

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.

The reproduction rates:

- **total fertility rate** means the number of children that would be born on average by the woman during the whole her reproductive age (15-49), by assumption, that in particular phases of this period she would give birth the children with the intensity observed in a given year, i.e. the age-specific fertility rates are treated as constant;
- **gross reproduction rate** shows the number of daughters born on average by the woman assuming that she in her reproductive age (15-49) will bear with the intensity characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate (constant fertility rates) is calculated;
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period;
- **natural increase of the population** means the difference between the number of live births and deaths in a given period;
- **infant** is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

Marriages and divorces

Data on **marriages** take into account marriages concluded in the form provided for by law in civil registry offices. Pursuant to the Act of July 24, 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757), marriages registered under the internal law of the Church or the Religious Union in the presence of a clergyman are also registered in civil registry offices. Marriage included in this form is subject to Polish law and entails the same civil law consequences as a marriage concluded before the head of the civil registry office.

First marriage for each of the parties - applies only to persons whose marital status at the time of entering into marriage was defined as a single (a marriage of a single male with single female). Moreover, first marriages are also defined by applying the criterion of marital status (single) exclusively for one of the persons contracting the marriage.

Migration processes

Data regarding **internal migration of the population** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

Data regarding **international migration** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

Emigration is defined as traveling abroad to settle (permanent residence) or for temporary stay.

Immigration means arrivals from abroad in order to settle (permanently reside) or for temporary stay.

Migration inflow is the number of people who came to a given administrative unit in a given period from another place in the country. In the current migration statistics for permanent residence, based on administrative data sources, the inflow to the unit is the number of people who are registered in a given period for permanent residence in this unit. The term refers to internal migrations.

Migration outflow means the number of people who left a given administrative unit in a given period moving to other places in the country. In current migration statistics for permanent residence, based on administrative data sources, outflow from the unit means the number of people who registered in other units for permanent residence and who were previously registered in this unit. The term refers to internal migration.

Net migrations refer to the difference in the number of people who arrived in a given administrative unit from other localities in the country and the number of people who left this unit during this period moving to other places in the country (inflow-outflow). In the current statistics of migration for permanent residence, based on administrative data sources, the number of people who came to a given administrative unit means the number of people who registered in a given period for permanent stay in that unit; the number of people who left this unit means the number of people who registered in other units for permanent residence and who were previously registered in this unit. The internal migration balance for the country as a whole is equal to 0.

Demographic typology of communes according to Webb

Webb's method consists in classifying the surveyed territorial unit (gmina, powiat) into one of eight types of population development depending on the sign and absolute value of the natural increase and the migration balance for permanent residence per 1000 population. Webb's classification distinguishes:

— four types for units populated as a result:

A - advantages of natural increase over migration loss,

B - migration increase and even higher natural increase,

C - natural increase and even higher migration growth,

D - advantages of migration growth over natural loss,

— four types referring to units depopulating as a result:

E - advantages of natural loss over migration growth,

F - migration loss and even greater natural loss,

G - natural loss and even greater migration loss,

H - advantages of migration loss over natural increase.

The type of the tested unit is determined by reading the relation of both variables using the coordinate system (and additionally entered diagonals), in which the ordinate axis corresponds to the values of the natural increase rate, and the abscissa axis corresponds to the values of the net migration for permanent residence.